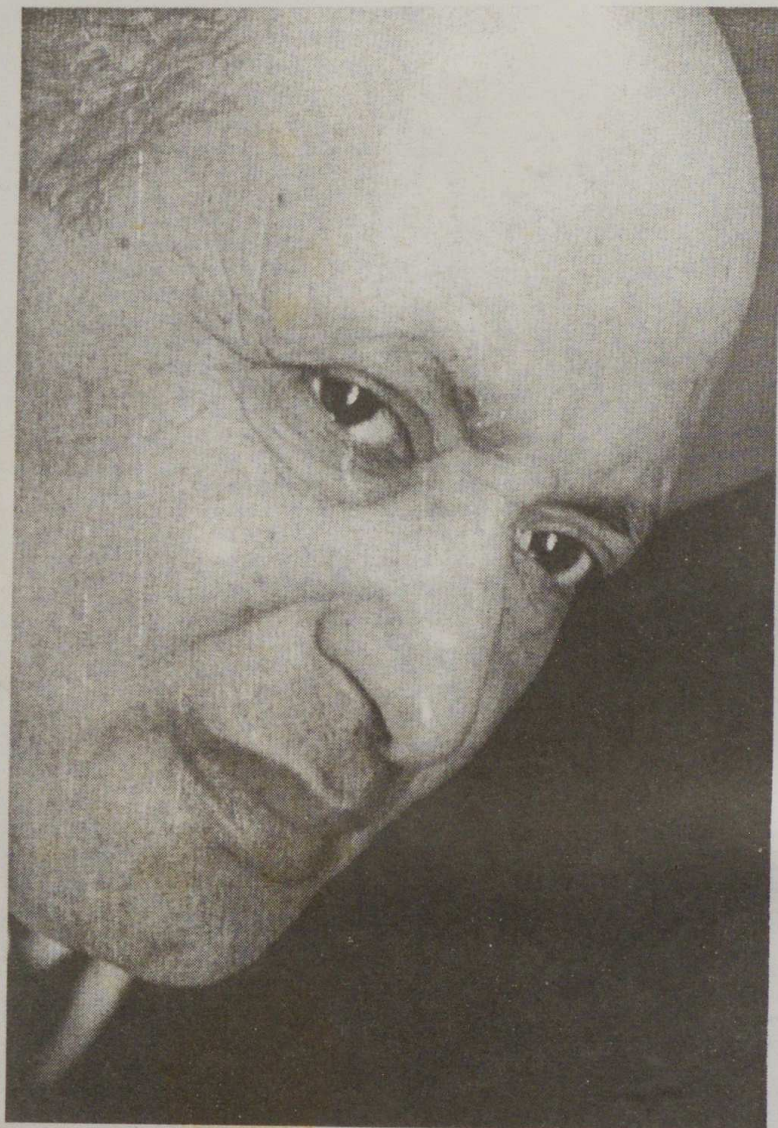

РАФИГ ЈУСИФОВЛУ

АВЗ
КИС.У.

РАФИГ ЈУСИФОВЛУ

ЧИЧЭК ЈАҒЫШЫ

Ше'рлар ва поемалар

сентябрь 2015

Азәрбајҹан Республикасы
Китапханасы
INV. № 86490

«Шуша» нәшријаты
Бакы — 2000

Анам Шамама Нуширэван гызынын
эзиз хатирэсинэ

Рафиг Јусифоглу. «Чичэк јағышы». Бакы, «Шуша»
нәшријјаты, 2000, сәһ. 320.

«Јурдум-јувам», «Әтирли дүмәләр», «Очаг јери», «Ајлы
чығыр», «Гәм карваны», «Һәсрәт көчү», «Ширин јағыш»,
«Азәрбајчан поемасы, ахтарышлар, перспективләр», «Баһар
гатары», «Хатирә кәчавәси», «Бөјүк арзуја кедән јол», «Тәзә
севдалара доғру» вә с. китаблары илә әдәби ичтимаијјәтин
дәрин рәғбәтини газанан, «Илин ән јахшы ушаг китабы»,
«Вәтән», «Гызыл гәләм», «Тофиг Маһмуд» мұкафатларынын
лауреаты, көркәмли Азәрбајчан шаири Рафиг Јусифоглу өз
јени китабыны «Чичэк јағышы» адландырмышдыр. Шаирин
бу китабына онун мұхтәлиф илләрдә јаздығы бир-бириндән
марағлы, поетик бичимли, дузлу-мәзәли ушаг ше'рләри топ-
ланмышдыр.

J 051 (J1—041)
051—024 (051) 2000 Сифаришлә

© «Шуша» нәшријјаты
Бакы— 2000

ГӘЛБИНДӘ ВАРСА ТӘПӘР, АЛНЫНДАН КҮНӘШ ӨПӘР...

ЈОЛ

Дағлара узаныр јол,
Сән сәфәрә һазыр ол.
Дөрд јан гулдур-гачағды,
Ким горхмурса, гочағды.
Јери, габаға јери,
Јада вермә бу јери.
Бу дағ-дәрә сәнинди,
Ајаға дур сән инди.
Јохса күләчәк јағы,
Јер алачағ ајағы.
Ел јолунда очағ ол,
Јад көзүнә бычағ ол.
Мат-мат бахма јоллара,
Јери, тәзә јол ара.
Гәлбиндә варса тәпәр,
Алнындан күнәш өпәр.
Һалсызы һала кәтир,
Јолсузу јола кәтир.
Өндә гар вар, долу вар,
Һәр ишин өз јолу вар...

АНАМЫН ХАТИРӘСИНӘ

Бојланыб дағлара сары
Кечә-күндүз һеј аһ чәкдин.
Өлүмүнлә гәлбиндәки
Јурд һәсрәтинә дағ чәкдин.

Гэлбиндэ вэтэн нискили
Бу дунжадан көчдүн, анам!
Тэээ журд јерин мүбарэк,
Гачгын анам, көчкүн анам!

8 ијул 2000

ТЕЗ-ТЕЗ ЈУХУ КӨРҮРӘМ

Тез-тез јухума кирир
Көндимизин дағлары.
Этирли јамачлары,
Нәғмәкар булаглары.

Көрүрәм бағчамызда
Эриклер чичәкләјиб.
Көһәјимиз гапыда
Гулағыны шәкләјиб.

Јенә этирли јазды
Балача көндимиздә.
Көрән, көрүрмү бизи
Јухуда көндимиз дә?

—Биздән ајры дүшәндән.
Јола дикилиб көзү.
Көндимиз јатыбмы ки,
Јухуда көрсүн бизи?

ЈУХУМДА БИР АҒ АТ КӨРДҮМ

Јухумда бир ағ ат көрдүм,
Јүјүрүб кәлди јаныма.
Јалманына сығал чәкдим,
Од-алов ахды ганыма.

Елә бил нағылдан кәлиб,
Нә јаман доғмады бу ат.
Једәкләјиб чәкдим ону,
Сөзүмдән чыхмады бу ат.

Башыны сүртдү әлимә;
Неч мәнә шыллаг атмады.
На чалышдымса, ајағым
Үзәнкисинә чатмады.

Гәмли-гәмли бахды мәнә,
Дујду ки, кефим позулуб.
Бирдән көрдүм јәһәриндә
Атамын ады јазылыб.

Икидләр атдан дүшәндә
Фәрәһләнди, јағы чошду.
Ағ атларын јәһәриндә
Аталарын јери бошду.

Үрәјимдән кечәнләри
Елә бил ки, дујду бу ат.
Өвладларыны гынајан
Атамын руһујду бу ат.

09. 09. 1994

АТ БЕЛИНДӘ

Ат кишинәсә, үрәк долар,
Ат икидә ганад олар.
Алтында ојнајырса ат,
Дәрдини гов, кәдәри ат.
Чилову бошалт бир азча,
Ганад ачсын алапача.
Јаваш-јаваш јорғаласын,
Јүјрүк кими јырғалансын.
Күллү бичәнәкдән чап кеч.
Пөһрәликдә әјил, чәп кеч.
Кәл-кәл дејир јашыл орман,
Мешәни өт, даға дырман.
Чап кет улу нағыллара,
Гошул икид оғуллара.
Елә ет ки, сәндән олсун
Елләрин сөһбәти, сөзү.
Алтында көһләнә дөнсүн
Јашадығын дунја өзү...

БИР ОВУЧ ТОРПАГ

Дүшмәнә гардаш дедик,
Башымыза даш дүшдү.
Бизи гырыб чатдылар,
Жаман гачһагач дүшдү.

Жад таптағы алтында
Галды евим, ешијим.
Галды гојунум, малым,
Галды итим, пишијим.

Нә нәфәс чәкә билдим,
Нә көкс өтүрә билдим.
Нәјәтдән бирчә овуч
Торпаг көтүрә билдим.

Дөнә билмәсәм кери,
Сөнсә үмид чырағы,
Көзүмә атарсыныз
О бир овуч торпағы...

НӘНӘМ УШАГ КИМИДИ

Нәнәм ушаг кимиди,
Тез күсүб, тез барышыр.
Чәкилиб бир кәнара
Өз-өзүнә данышыр.

Хәјалында јер әкир,
Бағчамызда ишләјир.
Кәһ гузуну сәсләјир,
Кәһ тојуга киш дејир.

Јада дүшүр вәтәндә
Кечән бәхтијар күнләр.
—Ајағымы торпагдан
Үзәнләр үзүлсүнләр.—
Дејиб, чумур хәјала,
Јанағына су кәлир.
Көзләринин өнүнә
Нәјәт-бачасы кәлир.
Өз әлијлә әкдији
Ағачы хатырлајыр.
Дәрәни хатырлајыр,

Јамачы хатырлајыр.
Тәзә јува гурмаға
Јер ахтарыр, һим кәзир.
Аһ чәкир: —Гапымызда
Көрән инди ким кәзир?
Јадына нәләр дүшүр,
Көзүндә јаш гајнајыр.
Нәнәм хатирәләрлә
Ушаг кими ојнајыр.

НАВАЈЫ ӨЛҮМ

Марыгда дуруб,
Навајы өлүм.
Ахы мән нијә
Навајы өлүм?
Бир иш көрмәмиш
Вурулсам әкәр,
Вәтән газанмаз,
Вәтән итирәр.

ТӘКӘДИР ВЕРӘН СҮРҮНҮ БАДА

Анамыз Вәтән
Дүшмән таптағы.
Иш билән дуруб
Кәнардан бахыр.
Иш бачармајан
Дөјүр дөшүнә.
Бичарә халгы
Вурур дишинә.
Асарам дејир,
Кәсәрәм дејир.
Дүшмәнә гәбир
Газарам дејир.
Өзүнү өјүр,
Гүдрәти һаны?
Чылыз голунун
Гүввәти һаны?
Гузу тәк сакит
Оланы дөјүр.
Ешшәкдән горхур,
Паланы дөјүр.

Верир Шушаны,
 Алачам дејир.
 Лачында зурна
 Чалачам дејир.
 Икидләр өлүр,
 Бу «зәфәр чалыр».
 Һәр јердә тәзә
 Гәбристан салыр.
 Көзү јолларда
 Галыб аналар.
 Булудлар кими
 Долуб аналар.
 Гурда инанан
 Гојуна бахын.
 Милләтә ағыл
 Гојана бахын.
 Јаныр торпағым,
 Галаныр ода.
 Тәкәдир верән
 Сүрүнү бада...

24. 02. 1993

НӘРМИНИН КӨЗЛӘРИ

Ишарыр очағын көзләри,
 Јол чәкир Нәрминин көзләри.
 Бојланыб һеј бахыр јоллара,
 Өртүлүб, бәләниб јол гара.
 Из итиб дағларда, дүзләрдә,
 Нискил вар гәм долу көзләрдә.
 Бағларда ағачлар гәрибди,—
 Барыны јад әлләр дәрибди.
 Күскүндүр тәләјин үлкәри,
 Дарыхыб Бәркүшад, һәкәри.
 Сәнкәрин чалмасы ағарыр,
 Чајзәми әл едир, чағырыр.
 Ишарыр очағын көзләри,
 Јол чәкир Нәрминин көзләри...

ЈАҒЫШ, КИРПИ, КӨЗ ЈАШЫ ВӘ КИРПИК

Кирпиләрин чәтири
 Биз-биз, ијнә-ијнәди.
 Дамчы она санчылыб
 Көјүм-көјүм көјнәди.

Јенә һава тутулуб,
 Јенә шимшәкләр чахыр.
 Кирпиләрин үстүнә
 Јағыш јағмаға горхур.

Кирпијә санчылмагдан
 Чәкинир јаз јағышы.
 Кирпијә санчылмагдан
 Нијә горхмур көз јашы?

Јағыш алтында бир гыз
 Ағлајыр ачы-ачы.
 Кирпикләр көз јашына
 Олубдур дар ағачы...

ЧАЈЛАГ ДАШЛАРЫНЫН МАҢНЫСЫ

Јатағыны дәјишмәјин,
 Чәкди синәмә дағ, чајым.
 Бизи өзүнә өјрәдиб,
 Һара кедирсән, дағ чајы?
 Суларында һамарланыб,
 Суларында јујумушуг.
 Ләпәләрин ширин-ширин
 Лајла чалыб, ујумушуг.
 Дәрдимизә тән олмусан,
 Суларынын сирдашыјыг.
 Биз адичә даш дејилик,
 Даша дөнән көз јашыјыг.
 Јатағыны дәјишмәјин,
 Чәкди һамыја дағ, чајым.
 Бизи өзүнә өјрәдиб,
 Һара кедирсән, дағ чајы?

БОЛЛАНДЫГЧА

Көрпә бир чинар экимишәм,
Достларымы мат гојуб.
Күнә, Аја болландыгча,
Узаныр онун боју.
Ај өтөчөк, ил өтөчөк,
Елә дејил, ај баба?—
Көлкәсинә јығылачаг
Бу ағачын ел-оба.
Бирчә зәррә јалан јохду
Сөһбәтимдә, сөзүмдә.
Болландыгча кәләчәјә,
Бој атырам өзүм дә...

ДҮНЈАМЫЗЫ БӘЗӘЈӘК

Гупгуру сәһраларын
Көзләринә ағ салаг.
Голумузу чырмајыб,
Ағач әкәк, бағ салаг.

Боз чөлләр мејвәли бағ,
Сәһралар мешә олсун.
Дүнјамызын бәзәји
Нәркиз, бәнөвшә олсун.

Јурдумун торпагына,
Дашына сығал чәкәк.
Көрпәчә фиданларын
Башына сығал чәкәк.

Әкәр көнүл бағласаг,
Дағлар, дашлар дил ачар.
Меһрибан әл тохунса,
Гуру торпаг күл ачар.

Әтирли чәмәнләрдән
Арылар бал дашысын.
Меһрибан дүнјамызда
Намы хошбәхт јашасын.

Јамачлара, дүзләрә
Јағыш халы тохусун.
Чичәкли будагларда
Гушлар нәғмә охусун.

ЈЕР КҮРӘМИЗ

Биз инсаныг, дүнјанын
Баһарыјыг, јазыјыг.
Бирчә вәтәнимиз вар,
Јер оғлу, јер гызыјыг.

Өз гојнунда һамыја
Јер вериб Јер күрәмиз.
Күлүстана дөнәр о,
Бир күл әксәк һәрәмиз.

Суду, ағачды, отду,
Һавады, торпагды о.
Анамыз кайнатда
Бир јашыл јарпагды о.

Әкәр истәмириксә
Ағач кими гурујаг,
Кәрәк көз бәбәји тәк
Тәбиәти горујаг.

БАЛАЧА ӘСКӘР

Нечә папаг алсан,
кәлмәз хошуна,
Әскәр папагыны
Гојар башына.
Данышмағы севмәз,
Чох вахт сусар о,
Чијниндән ојунчаг
Түфәнк асар о.
Һәлә арзуларын
бешијиндәди,
Һәлә хәјалында
чатыр очаг о.
Һәлә күл-чичәјин
кешијиндәди,
Бөјүјүб Вәтәни
Горујачаг о...

ФАЈДА ВӘ ГАЈДА

Һәр ишин бир
Гајдасы вар.
Һәр ишин бир
Фајдасы вар.
Өјрәнмәсән
Гајдасыны,
Көрәммәзсән
Фајдасыны...

ИЈНӘ

Һәр чүр парчаиы
Дешиб кечәчәк,
Онун өнүндә
Јох бағлы гапы.
Ијнә елә бил
Локомотивди,
Ардынча чәкиб
Апарыр сапы...

УШАГ ШЕ'РИНӘ АҒЫЗ БҮЗӘНЛӘРӘ

Мәни јазмаға чағырыр
Үрәјимдән кәлән сәсләр.
Бахышларым бир чичәкли
Көврәк будаға дирәнир.
Ушаг ше'рини севмәјиб,
Севкијә үз тутан кәсләр,
Севкинин мүгәддәс јолу
Кәлиб ушаға дирәнир.

КӨЛКӘНИ ИСТӘМИРӘМ

Ағач деди пөһрәјә:
—Еһ, сәнин дә дәрдин вар?
Јаша мәним кәлкәмдә
Азад, хошбәхт, бәхтијар.
Нә гардан горхун олсун,
Нә туфаны саја сал.

Пөһрә деди: —Үстүмә
Ким деди ки, саја сал?
Сөзләримдән инчимә,
Мән сәнә пис демирәм.
Сән үстүмә јыхылма,
Көлкәни истәмирәм...

ГОЧА АҒАЧ ГУРУЈАНДА

Пахыл јахшылыг көрөндә
Елә бил ки, чаны чыхыр.
Гоча ағач гурујанда,
Јанындан чаваны чыхыр.
Будаглар учалыр көјә,
Будаглар әјилир јана.
Мәрдин үзү, көзү күлүр.
Намәрд галыр јана-јана.

ЧОБАНЈАСТЫҒЫ

Бир көр печә көзәлди,
Чобанјастығына бах.
Көзләри сапсарыды,
Кирпикләри ағаптар.

САРМАШЫГ КҮЛҮ

Ачылан чичәкләрә
Баханда көз гамашыр.
Сармашыг күлүнә бах,
Елә бил алпинистди,
Ипдән тутуб дырмашыр...

НӨВБӘ

Ики чүрә күл әкмишәм,
Бири алчаг, бири һүндүр.
Оғлум она бахыб дејир:
—Бири Ајдыр, бири Күндүр.
Бири күнәш шүасындан,
Бири җаранлыгдан гачыр.
Бири көзүнү јуманда
О бири тәзәчә ачыр.

Нөвбә чәкир санки онлар,
Һејран-Һејран бахырам мән.
Ачылмыш күл әскик олмур
Кечә-күндүз пәнчәрәдән...

БИЗИМ ТОРПАГ

Инсаны таныјырлар
Көрдүјү ишә көрә.
Торпағы јохламагчын
Бир шеј әкәсән кәрәк,
Јүз сәпмишдим, мин битди,
Бизим торпаг мүнбитди...

ДҮНЈА

Бабаларын гызыл-гызыл
Ганыјла јоғрулан дүнја.
Өлән илә өлүб кедән,
Кәләнлә доғулан дүнја.
Оғлан көзүндә назлы гыз,
Гыз көзүндә оғлан дүнја...

БИЗДӘН ГАБАГ

Сумгајытдан ајрылыб,
Ләнкәрана үз тутдуг.
Чәј колларыны көрчәк,
Биз һәр шеји унутдуг.
Сејр еләјир дөрд јаны
Һамы көзүндә мараг.
Ләнкәран гаршымызда
Ачылыр вараг-вараг.
Ленинин һејкәлини
Көрәндә чашды Илкин:
—Быј, Ленин баба бура
Биздән габаг кәлиб ки...

1985

ЈАШАМАГ УҒРУНДА МУБАРИЗӘ

О колларын дибини
Нәдир елә тәрпәдән?
Сичан пишикдән горхур,
Илан исә қирпидән.

Сичан јаранмајыб ки,
Тахыл дашымаг үчүн.
О, сүнбүлү апарыр
Јејиб јашамаг үчүн.

Ағзы јаман суланыб,
Ачкөз-ачкөз бахыр о.
Пишик сичан тутанда
Дүшүнмүр ки, тахылы.

Өзүнү дүшмәнләрдән
Горумаг үчүн бил ки,
Иланын зәһәри вар,
Қирпинин охлу күркү...

БАБА

Кәрәкдир ки, бабанын
Ола сач-саггалы ағ.
Дејир ки, мән бабајам,
Сән бунун сөзүнә бах.
Сорушурам: —Ај Баба,
Сәнин нечә нәвән вар?
Дејир ки, нәвә нәди?—
Нәвәсиз баба олар?
Боју бешчә гарышды,
Сачына бах, шәвәди.
Онун ады Бабады,
Өзү һәлә нәвәди...

ГӘМӘРИН НӘМӘРИ

Гәмәрә бах, Гәмәрә,
Гуллуг едир кәһәрә.
Елә билирсән Ајды,
О, галханда јәһәрә.

Гәмәрә бах, Гәмәрә,
Белиндәки кәмәрә.
Кәмәри һардан алыб?—
Үз вурмајын, демәрәм.
Гәмәрин кәркин мәшги
Вериб көзәл сәмәрә.
Чыдырдан галиб чыхыб,
Бах алдығы нәмәрә.
Нәмәр јахшы нәмәрди,
Нәмәр — күмүш кәмәрди...

ГАНАД, ҮЗКӘЧ

Тәбиәтин сиррини,
Оғлум, билмәјә чан ат.
О кимә ағыл вериб,
Кимәсә үзкәч, ганад.
Ганад олмаса гушлар
Һавада сүзә билмәз.
Үзкәч олмаса, балыг
Дәрјада үзә билмәз.
Нејләјирәм үзкәчи,
Нејләјирәм ганады?
Мән ағлымла һәјатын
Мә'насыны анладым.
Өјрәндим јаваш-јаваш
Күнәшдән нур сачмағы.
Балыглардан үзмәји,
Гушларданса учмағы.

БАЛЫҒЫН СӨЗҮ

Зирвәләрдә кечир күнү,
Өјүнмәсин гартал, дејин.
Һәрәјә бир өмүр дүшүб,
Өз бөлкүсү вар тәлејин.
Бу дүнјада һәр чанлынын
Бир арзујла вурүр гәлби.
Онун зирвәси дағларды,
Мәним зирвәм сујун диби.
Лаг едирәм мән гартала,
Санмајын јох ганаचाғым.
О дәрјаја баш вуранда,

Мән зирвәјә гоначағам.
Күлмәјин бу һәвәс үчүн,
Демәјин бу арзу нәди?
Бу дүнјада һәр кәс үчүн
Доғулдуғу јер зирвәди...

ҺЕЈКӘЛ

Санки һәр шеји көрүр,
Бу нә чанлы һејкәлди.
Күлүмсәдим үзүнә,
Дизләринә һеј кәлди.
Истәди ки, о бизә
Гошулуб кәзсин бир аз.
Нә олсун ки, һејкәлди,
Она тәрпәнмәк олмаз?
Көзләринин өнүндән
Адамлар кәлиб кечәр.
Әли вар, ајағы вар.
—Ағлы, үрәји нечә?..

ҺЕЈКӘЛ РӘГГАСӘЛӘР

Динди ојнаг мусиги,
Рәггасәләр фырланды.
Елә бил исти олду.
Санки рәггасәләрин
Донларынын этәји
Даирәви столду.
Ата, нә јахшы олар,
Бизим усталар әкәр,
Саһил бағында белә
Столлар дүзәлтсәләр.
Биз дондурма јејәрдик,
Су ичәрдик сәпсәрин—
Донунун этәјиндә
Һејкәл рәггасәләрин:

Azərbaycan Dövlət Kitabxanası
INV. № 1786490

БОРУНУН БАРАЈЫ

Ермәниләр Сиятакда валидежиләрини
күлләләјәндән сонра јетмиш түрк баласыны
боруја долдуруб һәр ики тәрәфини гајнагла
бағдајыблар.

Шаһид Мәдинә Шәрәфин сөзләриндән.

Инсан чилдинә бүрүнмүш
Јағыја бах, дүшмәнә бах.
Ичимдә су чагламады,
Гисмәтимә дүшәнә бах.

Сүрүмәкчин далда јерә
Тез мәни једәкләдиләр.
Нечә ганлы чинајәти
Күрәјимә јүкләдиләр.

Көзләр чыхыб һәлгәсиндән,
Бир көр нечә чылғындылар.
Көрпә-көрпә гарангушлар
Ағушума сығындылар.

Вәһшиләр ағ еләдиләр,
Тез әл-ајағ еләдиләр.
О јанымы, бу јанымы
Тутуб гајнағ еләдиләр.

Көрүм бу азғын кәдалар
Үрчаһ олсун балалара.
Бору идим, гәбир олдум
Чичәк-чичәк балалара.

Нечә инсан сөјләјәсән
Неч билмирәм беләсинә?
Дөзәммирәм гојнумдакы
Көрпәләрин наләсинә.

Өз ичимдән кәрилмишәм,
Елә бил чәкилән јајам.
Истәрәм бу чинајәти
Каината јајам, јајам.

Дејәм: — Билин, ај инсанлар,
Бунлар кими азғын јохду.
Данышардым одлу-одлу,
Һејиф, дилим, ағзым јохду.

Гајнагчы ишини көрүб
Арсыз-арсыз өјүнүрдү.
Дәмир олсам да, көксүмдә
Јетмиш үрәк дөјүнүрдү.

О кунәһсыз үрәкләрә
Үрәксизләр гәсд еләди.
Аллаһын гәзәби тутду,
Шәһәри алт-үст еләди.

Бағры јарылан көрпәләр
Бир борунун ичиндәјди.
Һәр үрәјин дөјүнтүсү
Он ики бал күчүндәјди...

1990

СҮРҮЧҮ НӘҒМӘСИ

Ағлы бир шеј кәсән күндән
Һәр кәс өзүнә јол сечир.
Бу узаныб кедән јоллар
Талејдән, өмүрдән кечир.

Јенә сүкан әлимдәди,
Јоллар мәним иш јеримди.
Онлар гисмәтимә дүшән
Ајрылыг, көрүш јеримди.

Һеј кедирәм, бир күн башым
Үфүгләрә сөјкәнәчәк.
Санырам ки, јол гуртарса
Мәним өмрүм түкәнәчәк.

Дизләримә гүввәт верән
Кәзмәк, көрмәк һәвәсиди.
Јоллардајам, мәним үчүн
Јоллар вәтән әвәзиди...

ЧИЧЭК JAҒЫШЫ

Јазда Губаја
Дүшдү јолумуз.
Алмалыг иди
Сағ вә солумуз.

Биз кетдикчә јол
Чөзәләнирди.
Елә бил дүнја
Тәзәләнирди.

Зүмрүд донлујду
Губа дағлары.
Чичәкләмишди
Алма бағлары.

Јола бахдыгча
Көзләр күлүрдү.
Додағлардакы
Сөзләр күлүрдү.

Бир аздан үзү
Јохуша дүшдүк.
Гәчрешдә әчәб
Јағыша дүшдүк.

Һәр чичәкли кол
Бир әлчим булуд.
Бу мәнзәрәни
Оғулсап унут.

Елә ки, аста
Күләк галхырды,
Көјдән үстүмә
Чичәк јағырды.

Белә «лејсан»да
Јујунан, чимән
Хошбәхтдир, хошбәхт—
Дүшүндүм ки, мән.

Јағдыгча көјдән
Ағаппаг ләчәк,
Чичәкләјирди
Көксүмдә үрәк.

ГАНЫМ

Ганым, јорулмадынмы
Ора-бура өтмәкдән?
Башын кичәлләнмирми
Бәдәни дөвр етмәкдән?

Өмрүмүн бу башындан
О башына ахырсаң.
Анчаг елә билмә ки,
Өзбашына ахырсаң.

Дамарларым сәнинчүн
Әбәди јол олубдур.
Арзумун чичәкләри
Рәнкиндән рәнк алыбдыр.

Јорулмаз сәфәринлә
Сән мәни мән етмисән.
Илләр боју көрәсән
Нә гәдәр јол кетмисән?

Дағ чајы төк ахмагдан
Јахшы ки, дојмајырсаң.
Һәјат чичәкләримн
Солмага гојмајырсаң.

КИЛ-КИЛ ЧАЈ

Булуд төк долмушам,
Саһилдә галмышам,
Чеврилиб олмушам
Бир шејда бүлбүл, чај.
Кил-кил чај.

Дағлара јығыб гар,
Чошсан да бу баһар,
Саһилдә кәндләр вар,
Һәддини бил, бил, чај.
Кил-кил чај.

Севинч вар үзләрдә,
Од јаныр көзләрдә.
Јаз кәлиб дүзләрдә
Ачылыб күл, күл, чај.
Кил-кил чај.

Дәнизә тәләсдин,
Юлуну гум кәсди.
Аглама, та бәсди,
Бир аз да күл, күл, чај,
Кил-кил чај.

Чох јорма өзүнү,
Буландыр үзүнү,
Намәрдин изини
Бу јердән сил, сил, чај,
Кил-кил чај,
Кил-кил чај.

АТАМ МАҢНЫ ОХУЈУР

Хәбәри јох хәбәрдән,
Һәр бир шеји унудуб.
Өмрүн тарихә дөнән
Күнләринә үз тутуб,
Атам маҗны охујур.

Һејрәтдән мат галмышыг,
Дизи үстә чөкмүшүк.
Һамымыз сәсимизи
Ичимизә чәкмишик,
Атам маҗны охујур.

Сөзләр ганад чалдыгча,
Анам һәјәчанланыр.
Көзүмүзүн өнүндә
Дағлар, дашлар чанланыр,
Атам маҗны охујур.

Тәбиәт күлүмсәјир,
Чичәк ачыб бадамлар.
Хәјалымда чанланыр
Әзиз, доғма адамлар,
Атам маҗны охујур.

Елә бил бизи көрмүр,
Дајансаг да үз-үзә.
Көрмәмишдим дүнјада
Һәлә белә мө'чүзә—
Атам маҗны охујур...

ИНГИЛАБ

Оғрун-оғрун бахырды
Оғлум чичәјә, ота.
Бирдән мәнән сорушду:
—Ингилаб нәдир, ата?
—Һардан ағлына кәлди
Ахы сәнин бу суал?—
Габда сују дашдыран
Сон дамлаја нәзәр сал.
Зирзәмијә шәфәгин
Дүшмәсини көрмүсән?
Сән отларын асфалты
Дешмәсини көрмүсән?
Баһар гышын әлиндә
Дустаг галаммаз ахы!—
Елчиси новрузкүлү
Гарын алтындан галхыр.
Һәјат мүбаризәди,
Чарпышмады, дөјүшдү.
Ингилаб, гәләбәди,
Чеврилишди, дөнүшдү.

ҲАБИЛИН КАМАНЧАСЫ

Далыб өз дүнјасына
Һеј чалыр, чалыр һабил.
Каманчанын дөрд сими
Дөрд фәсилди елә бил.

О, һәр бир сәсә ујғун
Пәрдә сечир, сим сечир.
Кәманә заман кими
Фәсилләр үстән кечир.

Һамымыз гурумушуг,
Һејкәлә охшајырыг.
Бир саатын ичиндә
Дөрд фәсил јашајырыг.

ЮЛЛАР

Инсан дүзләрә јол чәкди,
Инсан дағлара јол чәкди,
Адамлары магнит кими
Өзүнә доғру јол чәкди,
Јоллар өмүрдән узунду,
Јоллар арзудан көдәкди,
Бу јолла бир овчу кедир,
Бошалыбдыр овчу, кедир,
Бу дүнја етибарсызды,
Јоллар галыр, јолчу кедир...

ОҒЛУМ ДЕЈИР

Чығыр бөјүјүб јол олур,
Јаһ кениш, каһ дарды јоллар,
Кечиб кедән адамлардан
Галан јадикарды јоллар.

Шүтүјүб кедир машинлар,
Бу даралан јоллара бах.
Оғлум күлүб дејир: —Ата,
Јол өркәнди, пост доғанаг...

КҮЗКҮ

Бу күзкүнүн өнүндә
Нә гәдәр үзләр дуруб.
Нә гәдәр гашлар дуруб.
Нә гәдәр көзләр дуруб.

Бу күзкү чох бәдбәхтди,
Кимсәјә көнүл вермир.
Бизи бизә көстәрир,
Өзү-өзүнү көрмүр.

Өнүндән чәкиләнләр
О дәгигә јадлашыр.
Наһагдан пычылдама,
Јохду онун јаддашы.

Бу дүнјанын ән көзәл
Сөзү јадында галмыр,
Неч кәсин бој-бухуну,
Үзү јадында галмыр...

ИТ ВӘ КЕЧӘ

Суал вериб јохламаг
Истәдим мән Күндүзү:
—Ит кечәни чох сеvir,
Оғлум, јохса күндүзү?

—Гаранлыг дүшән кими
Итин гәлби шад олур.
Кечәни сеvir, чүнки
Зәнчирдән азад олур...

ДАШАҒЫЛ ЧАЈЫ

Чај кирди ки, даш ағыла,
Бәлкә кәлә даш ағыла.
Сөз сөjlәди гулағына,
Көрдү ки, ешитмир, дашды.
Дөзмәди бу һагсызлыға,
Ахырда күкрәди, дашды.—
Бурда гәдир-гијмәт јохду,
Јол көзләјир ашағылар.
Чағламагчын јаранмышлар
Нечә сығсын даш ағыла?

МИШАР ЧАЈ

Сән һара тәләсирсән,
Де нә гәдәр дашар чај?
Јери санки кәсирсән,
Адын галыб Мишар чај.

ДӘРС

Тәләбәләр марагла
Динләјирләр дәрси.
Пәнчәрәдән ичәри
Долур баһар нәси.

Унудурам өзүмү,
Жәзирәм ағыр-ағыр.
Сарыкөјнәк охујур,
Ағлым башымдан чыхыр.

Көзүм дикилиб галыб,
Чичәкли будаглара.
Гушлар мәнә дәрс дејир,
Мән исә ушаглара...

МУНЧУГЛУ КОЛ

Јола бахын, јола бахын,
Ој, мунчуглу кола бахын.
Атам машыны сахлады,
Севинә-севинә гачдым.
Гыпгырмызы мунчуғлары
Мән колун бојнундан ачдым.
Гардашым бахыб сорушду:
—Нә јығмысан, сөјлә, Тәркүл?
Күлә-күлә чаваб вердим:
—Бир торба гырмызы дәркил.
—Дәркил нәдир?
—Бах, бах, будур,—
Һәмәрсиндир,
Итбурнудур...

СОЛМАЗ ЧИЧӘЈИ

Севмәјәнләрин олмаз чичәји,
Санки улдузду Солмаз чичәји.
Кимин гәлбиндә мәһәббәт варса,
Гәлби нурланар, солмаз чичәји...

ГУРУ АҒАЧЫН СӨЗҮ

Гуру деди: —Јашылам,
Каш сәнин тәк јаш олам.
Јарпаглајам јенидән,
Ағачлара гошулам...

АНАНЫН СӘСИ

Нечә көзәлди, нечә тәмизди
Сәни ахтарыб ананын сәси.
Ән шух нәғмәдән доғма, әзизди;
Ананын сәси, ананын сәси.

* * *

Елә ки, анам кәлир,
Гәлбимә инам кәлир.
Анам нәнә олубдур,
Гәлби нанә олубдур.

СӘБӘБ

Јарпағлар бүтүн јажы
Күн алтында галырлар.
Она көрә пајызда
Гызылы рәнк алырлар.

МҮӘЛЛИМ

Һамымызын гәлбиндә
Јува гурду мүәллим.
Наданлардан горуду
Ана јурду мүәллим.
Вәтәнин кешијиндә
Сајыг дурду мүәллим.
Дүшмәнләрин көзүнә
Енән торду мүәллим.
Јолумузун үстүндә
Јанан нурду мүәллим...

БӨЈҮРТКӘН КОЛУ

Мән бөјүрткән колујам,
Мејвә илә долујам.
Дәјмишләрим көмүр тәк,
Гырмызылар көз кими.
Үстүмдәки мејвәләр
Сајрышыр улдуз кими.
Тиканлар дүзүлсә дә,
Донума, үст-башыма.
Ушаглар пәрванә тәк
Фырланырлар башыма.

ГОРУГЧУ КОЛ

Чәпәрин кәнарында
Мән бөјүрткән тапмышдым.
Мејвә дәрмәк истәдим,
Кол јахамдан јапышды.

КӘНДӘЛАШ

Гапгара, дәнә-дәнә
Мејвәләр бахыр мәнә.
Үрәјимдәки тамаһ
Күч кәлди ахыр мәнә.
Әл узатдым дәрмәјә
Үстүм-башым булашды.
Мејвәси әзилән кол
Елә бил ки, дил ачды.
—Гол-ганадымы әзмә,
Оғлан, мәнән кен долаш.
Мән бөјүрткән дејиләм,
Кәндәлашам, кәндәлаш...

КҮЛӘК ЈАТЫБ

Күләк јатыб, күләк јатыб,
Буну һардан биләк јатыб?
Ојананда әснәјәчәк,
Өз јерини билдирәчәк.
Дәрјалары, дәнннләр

Гыдыглајыб күлдүрәмәк.
Ләпәләр далғаја дөнүб,
Учалачаг, бој атачаг.
Будагдакы јарпаглары
Јухусундан ојадачаг.
Чобан кими булудлары
Габағына гатачаг о.
Јорулуб әлдән дүшәндә
Мүркүләјиб јатачаг о.
О кизләниб һајандаса,
Сакит дурмаз ојандыса.
Күләк јатыб, күләк јатыб,
Гәлбиндә мин диләк јатыб.

ЧЕЛЛИ ЧЕМ

Кечиб Күрдән, Араздан
Гонаг кәлдин Хәзәрә.
Көзләрини охшады
Нечә көзәл мәнзәрә.

Көј көлүмү көрәндә
Севинмисән, күлмүсән.
Бизим Азәрбајчана,
Әзиз дост, хош кәлмисән.

Кәлишинлә севинди
Отум, күлүм, јарпағым.
Де, хошуна кәлдими
Навам, сујум, торпағым?

Гошул бизим Чыртдана,
Гошгара, Кәпәзә галх.
Мешәлләрә, дүзләрә,
Чајлара, көлләрә бах.

Челли Чем, Челли Чем,
Өз ишиндә устасан.
Тәбиәти горујан
Инсанларын достусан.

ЈАРАШАРМЫ?

Атдығын туллантылар
Жығылса галаг-галаг,
Кәрәк өмрүмүз боју
Зибил ичиндә галаг.

Бу көзәл дүнҗамыздан
Сән көзәллик умсана?!
Тәбиәти корламаг
Јарашармы инсана?

Бәс сәнә сөjlәмәјиб
Мүәллимин, анан, атаң:
Елә өзү зибилди
Зибил и јерә атаң.

Кәлин верәк әл-әлә,
Дүнја тәртәмиз олсун.
Гәлбимиздә мәһәббәт
Күкрәјән дәнниз олсун.

ДУНЈАНЫН КӨЗҮ

Сәһәр-сәһәр, ахшам-ахшам
Көзәлләшир үфүгләр.
Күнәш дүнҗанын көзүдү,
Кирпикләри шәфәгләр.

1985

СӘҺӘРИН КӨЗҮ

Јенә дурмусан
Јухудан, Ајдан,
Сәһәрин көзү
Ачылмамышдан.
—Шәфәгләрини
Дүзләрә јайды,
Мәним сөзүмү
Күн ешидир, ата.
Кечәнин көзү
Улдузду, ајды,
Сәһәрин көзү
Күнәшдир, ата.

КҮНӘБАХАН

Тарлаларда сары сачлым
сәјрышыр инди,
Бәрәкәтли торпағын да
Бары күнәшди:
Күнәбахан елә бил ки,
ары шаныды,
Бу шанлара бал долдуран
Ары күнәшди...

АҒАЧЛАР

Хијабанлар, парклар боју
Дүзүлүбләр чәркә-чәркә.
Јерин шәһди-ширәсини
Сорурлар су илә биркә.
Ағач санки бир ушагдыр,
Торпаг онун гундағыдыр.
Көк ағачын үрәјидир,
Көвдәсинә ган дағыдыр...

ДӨРД КАРАНДАШ

Јол үстүндә дөрд гардаш,
Тапдылар дөрд карандаш.
Гырмызыны Јај сечди,
Јашыл рәнки Јаз алды.
Ағ рәнки гыш көтүрдү.
Сары Пајыза галды...

ОЧАГ БАШЫНДА

Мешәдә јаныр очаг,
Дөврәсиндә үч ушаг.
Нә дурмусан кәнарда,
Үшүјүрсән, сән дә кәл.
Ода сары гыф кими
Узаныбдыр алты әл.
Одунлар үрәјинин
Ширәсини һеј сыхыр,—
Голлар санки боруду,
Онларла исти ахыр,
Онларла «ширә» ахыр...

ОЧАҒЫН КӨЗЛӘРИ

Бир заман онлардан
Од-алов дамарды,
Индисә очағын
Көзләри хумарды.
Көзә бах, елә бил
Јухулу көзләрди,
Азалыб истиси,
Бир аз да кәл јахын.
Әјилиб үфүрдүм,
Бир анда көзәрди,
Јумулу көзләри
Ачылды очағын...

КҮЛӘН ГАЗАН

Гыдыглајыр газаны,
Көрүрсән, бу очағы?
Газан елә бил күлүр,
Ениб, гахыр гапағы...

ДАН УЛДУЗУ

Ишығыјла елә бил
Күндүзә јол ачыр о.
Сәһәрин мајағы тәк
Көјдә ишыг сачыр о.

Күнәшин елчисиди,
Сән ондан ишыг истә.
Сәһәрин јумруғу тәк
Галхыб кечәнин үстә.

БАҒАРЫМ, СЕВИНЧ ПАЛЫМ, ГЫШЫМ, ПАЛЫЗЫМ, ЈАЛЫМ.

ДИЛИ АЧЫЛЫР

Үрәк јаманча севинир
Илк баһарын кәлмәсинә.
Вурулмушам тәбиәтин
Һәр сөзүнә, кәлмәсинә.

Баһар көрпә тумурчугун,
Јарпағын дилини билир.
Синәсиндә инчи јатан
Торпағын дилини билир.

Данышар дәрәләр, дағлар,
Данышар дүзләр, јамачлар.
Торпағын сөзү дејилми
Отлар, чичәкләр, ағачлар?

Күнәш күлдүкчә бағларын
Чичәји, күлү ачылыр.
Нәвазиш көрәндә дашын,
Торпағын дили ачылыр...

БАҒАР

Сән кәлирсән, нәфәсинлә
Јатанлары ојадырсан.
Бөјүјүрсән јарпаг-јарпаг,
Чичәк-чичәк бој атырсан.

Ағачларын будаглары
Олуб пучур-пучур, баһар.
Дирәкләрин дә көнлүндән
Јарпагламаг кечир, баһар!

ӨПӨ-ӨПӨ

Жаз жагышы будагларын
Чохуну јујур,
Гарлы гышдан мирас галан
Гохуну јујур.
Тумурчуғун гулағында
Сырғаја дөнүр,
Будагларын үрәјиндән
Горхуну јујур.
Ојан-дејир-гыш узуну
Јатдығын јетәр.
Ағачларын көзүндәки
Јухуну јујур.
Јағыш жағыр, күлүмсәјиб
Бој атыр күнәш,
Тәбиәти өпә-өпә
Ојадыр күнәш.

ЈАЗ ГАРЫ

Көзәлләшиб бадамлар,
Көзәләшиб алчалар.
Бахырам севинч илә,
Бағчамыза јағыб гар.
Сәма нечә ајдынды,
Көјдә булуд көрүнмүр.
Күнәш өз ишиндәди,
Бәс нијә гар әримир?

Ағ дон кејән будаглар.
Бир-бириндән көјчәкди.
Онларын әјниндәки
Гар дејил һа, чичәкди.

АҒ ЧИЧӘКЛӘ СӨҢБӘТ

— Ләчәјин гара охшајыр.
— Гар нәди ки?
— Бәс билмирсән?
Гыш кәләндә дүмағ гарла
Өртүлүр дағ, тәпә, дүзән.
— Бәс гыш нәди?

— Гыш фәсилди.
— Елә фәсил танымырам,
— Чичәк һара, гар-гыш һара? —
Јох, мән сәни гынамырам.

БАҢАРЫН МӘКТУБУ

Баһар мәктуб јазыбдыр,
Хәтти нечә гәшәнкди.
Бу мәктубун һәр сөзү,
Һәр кәлмәси чичәкди.

О, гуру будагларын
Үстүндән јарпағ асыб.
Бизә өз мәктубуну
Јашыл гәләмлә јазыб.

БУ БАҢАР

Бу баһар о баһара
Бәнзәмәз бир килә дә.
О, ајры бир дон бичиб
Чичәјә дә, күлә дә.

Бу јаз дәрдикләрим
Дәрмәмишдим кечән јаз.
Бу јаз көрдүкләрим
Көрмәмишдим кечән јаз.

«Баһар елә баһарды» —
Ким дејирсә дүз дејил.
Нә бу јарпағ о јарпағ,
Нә бу көз о көз дејил.

ИЛК БАҢАР КИМИ

Јаз кәләндә јамачлар,
Чәмәнләр күлүр үзә.
Зәминин ортасында
Лаләләр дөнүр көзә.

Чичәкләр будаглара
Сәпәләнир гар кими,
Мәһәббәт дә кәләндә,
Кәдир илк баһар кими.

Инсан бәхтәвәр олур
Хәјаллара даланда.
Арзулар гөнчәләјир
Гәлбә севки доланда.

КҮЛ ВӘ ЧИЧӘК

Мәни гымылдандырыр
Илыг баһар јелләри.
Көрәндә көзүм күлүр
Чичәкләри, күлләри.

Узагдан гызынырам,
Әл вурурам, сојугду,
Чичәк мејвә јарадыр,
Күлүн мејвәси јохду...

БУДАГЛАР БАР КӘТИРӘНДӘ

Чичәкдән мејвә,
Мејвәнин
Ичиндәнсә тохум чыхыр.
Будаглар бар кәтирәндә
Бир-биринә гонум чыхыр.

Улудур гоча тәбиәт,
Сабаһын дәрдини чәкир.
Нәсил артыран түмлары
Чичәјә, мејвәјә «бүкүр».

Дејир: — Мејвәләри сән је,
Тохумларса јерин олсун.
Елә јаша, сән көчәндә
Бош көрүнән јерин олсун.

АЛМАНЫН ИКИ ҮЗҮ

Алма—ағачын
Гәпгәшәнк гызы,
Бир јанағы ағ,
Бири гырмызы.

Уча будагда
Јырғаланыр һеј.
Бир үзү гузеј,
Бир үзү күнеј.

Ајры рәнkdәдир
Һәр бир јанағы.
Нијә беләдир
Көрәсән ахы?

Көлкәли јанаг
Саралыб, солуб
Күн тутан тәрәф
Гырмызы олуб...

ДЕКАБР—ЈАНВАР

Ики ај вар дүнјада
Бир-биринә ән јахын,
Бир-биринә ән узаг,
Бу декабр, о јанвар —
Санки үз-үзә дуруб
Ики әзәмәтли дағ,

Чәкиб араларына
Ајрылыг галын пәрдә.
О бириси башланыр,
Бири гуртаран јердә.

Дајаныблар үз-үзә,
Дајаныблар көз-көзә.
Бир икән, ајрылыға
Үрәк чәтин ки, дөзә.

Онлар ејни дөвәнин
Ики гоша һүркүчү.
Арадан шырым ачыб
Заманын сәрт үлкүчү.

Ики ај арасына
Бир ил сэрһәдди дүшүб.
Һәр биринин өмрүмә
Гошача рәдди дүшүб...

ГАРЛЫ КҮНЛӘРИН ИШЫҒЫ

Ағардарды кечәләри
Сәһәрәчән гар ишығы,
Күн чыханда јамачларын
Ачыларды ғырышығы.

Дағлар мәни сәсләјәрди,
Олардым бир ғыш, елә бил.
Ајын, күнүн ишығыны
Артырарды ғыш, елә бил.

Көјләрдә тәбәссүм көрүб
Гарлы дүзләр ғымышарды.
Ишыгларын боллуғундан
Көзләримиз гамашарды.

Сәнмәјиб гәлбимдә һәвәс,
Јенә аловлу, шух галыб.
Кәндимизин һәр ғышындан
Гәлбимдә бир ишыг галыб.

ГАР ВӘ ЈАҒЫШ

Јағыш һај-һарајы сеvir,
Шырыл-шырыл шырылдајыр.
О јағанда шимшәк чахыр,
Учадан көј курулдајыр.

Гар исә сәссизчә јағыр,
Аста-аста гонур јерә.
О јазыг һеч күрүлдатмыр
Көјләри дә әбәс јерә...

БУДАГЛАРЫН АҒ ИШЫҒЫ

Јаз кәләндә чичәкләри
Ғысганырам күләкләрә.
Будагларын ағ ишығы
Долур севән үрәкләрә.

Мәшшатәјә дөнүр баһар,
Бағчаны, бағы бәзәјир.
Чичәкләјән һәр бир ағач
Бир ағ јелкәнә бәнзәјир.

Бу јазын одлу нәфәси
Ичимдән кәлиб кечәчәк.
Ағ дон кејинән ағачлар
Елә бил кәлин көчәчәк...

ТОРПАГ АНАНЫН ПАЈЫЗ НӘҒМӘСИ

Ај мәним јарпаг балам,
Бир көр һара галхмысан?
Көзләрини ачандан
Улу көјә бахмысан.

Бәбәјимин нуруну
Ичиртмишәм мән сәнә.
Бәсдир будагда галдын,
Ағушума дөнсәнә?

Пајыз кәсиб гапыны,
Әсирсән әсим-әсим.
Даһа ғыздыра билмир
Будаглары нәфәсим.

Горхма, гајыт гојнума,
Гәлбимдә јансын чыраг.
Сәнә өкеј олармы
Сәни учалдан торпаг?

ЈУКУ АЗАЛАН МАШЫНЛАР

Нэфәсләринә дәјчәк
Илк баһарын гоһусу,
Палтодан, күрkdән чыхыр
Адамларын чоһусу.

Гышын өмрү түкәнир,
Созалыр јаваш-јаваш.
Автобусларын јүкү
Азалыр јаваш-јаваш.

ЧЫРТМА

Бичилән бичәнәкләр
Јәгин кәлир хошуна.
Булудлар чыртма вурур
Јерин гырхыг башына.

Балача дамчынын да
Санбалы вар, санбалы.
Һәр чыртма дәјән јердән
Бир көбәләк домбалыр.

УЧМАГ ИСТӘЈӘН АҒАЧ

Бу ағач јарпаглајар
Јәгин ки, дөрд-беш күнә.
О, һәр ил јаз кәләндә
Дүшәр учмаг ешгинә.

Елә ки, күләк олду
Јарпаг ганадлар әсәр.
Ағач учуб, гушлара
Гошулмаға тәләсәр.

Ганадлар һеј чырпылар,
Будаглар баһмаз сөзә.
Онларын күчү чатмаз
Ағачы јердән үзә.

Һеј чырпылар, пајызда
Јарпаглар өзү учар.
Јаз кәләндә бу ағач
Јенидән ганад ачар.

О ЧӘМӘН

О чәмәнин күлү рәнк-рәнж,
О чәмәнин оту јашыл.
О чәмәни сејр едәнин
Бир анлыға кедир һушу.

Чырмалајыб шалварыны
Дағ чајыны адлајасан.
Гузу олуб о чәмәндә
Гузуларла отлајасан.

ҮЧ АНА

Көрпә чичәкләр, отлар
Булудлары әмирләр.
Нарын јағыш алтында
Јујунурлар, чимирләр.

Елә ки, күнәш күлүр,
Парчаланыр булудлар.
Күнәшин ишығыны
Әмир чичәкләр, отлар.

Јерин ширәсини дә
Әмиб јашајыр онлар.
Биткиләрин бојунда
Торпағын өз пајы вар.

Булуд, күнәш вә торпаг
Јашамаға сәсләјир.
Отлары, чичәкләри...
Бу үч ана бәсләјир.

ЈАШЫЛ ЈУХУ

Гыш шахта милләријлә
Ағаппаг өртүк һөрүр.
Чөлләр ағ јорған алтда
Јашыл јухулар көрүр...

АҢ БУЛУДЛАР

Сејр едирәм сәманы,
Көр нә гәдәр булуд вар.
Санки гар топасыды
Көјдәки ағ булудлар.

Көрүб иши шулугду
Арадан әкилиб гыш.
Јердән гарыны јығыб.
Көјләрә чәкилиб гыш.

ЧӘМӘНДӘ ЧИЧӘК ОЛДУ

Бирдән көјләр һөнкүрдү.
Јағды баһар јағышы.
Чәмәндә чичәк олду
Булудларын көз јашы.

СЕҢРЛИ ДӘРМАН— ДУМАН

Дәрәләрдән јүксәлир
Түстү тәк топа-топа.
Әријиб азалыр о,
Торпаға һопа-һопа.

Јох, белә түстү олмаз,
Көрмүрсән, думанды бу.
Јерин чанын јумшалдан
Сеһрли дәрманды бу.

О кәләндә елә бил
Даға јарашыг кәлир.
Солухмуш чичәкләрин
Көзүнә ишыг кәлир.

БАҢАРЫН СӘФӘРИ

Гар ичиндәки күкнар
Јамјашылды, ириди.
Елә бил ки, бу ағач
Гышын мәмләкәтиндә
Баһарын сәфириди.

КҮНӘШ ХОШ ҮЗ КӨСТӘРДИКЧӘ

Күнәш хош үз көстәрдикчә
Јер алтындан кәлир һәнир.
Гара торпағын ширәси
Ағачын ичиндән кечиб
Ағ-ағ чичәкләрә дөнүр.

ЈАЗДА

Булуд-булуда дәјди,
Көзләриндән
Од чыхды.
Булуд зар-зар ағлады,
Һарајына
От чыхды.

* * *

Бахырам дөрд тәрәфә,
Ај аман, долу дүшүб.
Чағырылмамыш гонағын
Бағыма јолу дүшүб...

* * *

Гышда чырпдым ағачы,
Гар төкүлдү үстүмә.
Јајда чырпдым ағачы,
Бар төкүлдү үстүмә.

ГАР КЭТИРЭН ГАРА КҮН

Учуб белэдэн-белә
Гарылдашыр гаргалар.
Гара күнләр кәтириб,
Олмаса да гар гара.
Һеј элэниб ноғул тәк
Галагланыр гар гара.
Шахтанын күчү чатмыр
Кәмәнд вура Гаргара.
Күнәш күлсә бирчә јол,
Јердә чәтин гар гала!

КӨБӘЛӘК СЕВИНЧИ

Биз чискинли һавадан
Наһаг јерә инчидик.
Бу пајыз јағмурунун
Һәр дамласы инчиди.
О, ади јағыш дејил,
Көбәләк севинчиди.

ТУТ АҒАЧЫНЫН НӘҒМӘСИ

Јарпағымдан ипәк олуб,
Тутумдан ел-оба дадыб.
Гурумушам, даһа мәним
Саза дәнмәк вахтым чатыб.

Бир дә чәтин јарпаглајам,
Үзүмүзә кәләндә јаз,
Сазбәнд чағыр, мәни кәсиб
Дүзәлтсин бир сәдәфли саз.

Сонра сыхсын ағушуна,
Гуру синәм ода дүшсүн.
Симләр өтсүн һәзин-һәзин,
Өтән күнләр јада дүшсүн...

ПАЈЫЗЫН КӨЛКӘСИ

Пајыз кәлди, өзүјлә
Сәрин һава кәтирди.
Ағачларын һамысы
Көлкәсини итирди.

Һирсләнди, чин атыны
Үстүнә минди күләк.
Пајызын әлләриндә
Гајчыја дөндү күләк.

Колларын зәриф дону
Параланды, кичилди.
Мешәләрин үмиди
Јарпаг-јарпаг бичилди.

Бирдән илдырым чахды,
Санки көјләр аһ чәкди.
Ағачларын көзүнә
Пајыз көлкәси чөкдү.

ГАРЫ НИЈӘ ЭРИТДИН?

Бачысыны чырнадыб,
Пири дејир Пәријә:
—Мәним көзүмдә од вар,
Гара бахсам, әријәр.
Пәри дә ки нә Пәри,
Өлүр гардан өтәри.
Елә ки, күнәш күлдү,
Гар әриди һәјәтдә.
Пәри өз гардашына
Дөнүб бахды һејрәтлә,
Долухсунду, Пәрини
Һүнәрин вар кирит ди!
Ағлајыр ки, сән бахыб,
Гары нијә эритдин?

ЖАРПАГ ЭВВЭЛ АЧЫЛСА

Бир күн баға кедәндә
Сорушдум ки, Сарадан:
Нә үчүн бу ағачлар
Эввэлчә чичәкләјир,
Жарпаглајыр сонрадан?
—Беләдә көзәл олур
Ағачларын будағы,
Жарпаг эввэл ачылса,
Чичәк көрүнмәз ахы?

БУ ЧӘМӘНДӘН БУЛУД КЕЧИБ

Бу чәмәндән булуд кечиб,
Ајағынын изи галыб.
О булудун архасынча
Чичәкләрин көзү галыб...

ДОЛУ, ЈАҒЫШ, ГАР

Шырыл-шырыл
Јағыш јағыр.
Күчәләрдән
Сел-су ахыр.
Јағыр долу,
Дәли-долу.
Ағачларын
Сыныр голу.
Сәссиз-күјсүз
Әләнир гар,
Ағ кејинир
Дүзләр, дағлар.
Јағышын јохду
Әвәзи,
Јағанда кәлир
Нәвәсим.
Бағласа да,
Изи, јолу.
Гар јахшыды,
Писди долу...

БАҒАРДА САРЫ ЖАРПАГ

Јамјашыл будагларын
Арасына јахшы бах.
Илин бу вәдәсиндә
Нәдир бу сары жарпаг?
Өзү дә жарпагларын
Һамысындан гәшәнкди.
—Һеч белә жарпаг олар,
Бу ки, сарыкөјнәкдир...

ПАЈЫЗДАН БАҒАРАЧАН

—Ағачлар үшүјүрләр,
Кәләчәк баһар һачан?
—Оғлум, ағачлар јатыр
Пајыздан баһарачан.
—Бәс бу чылпаг ағачлар
Горхмур гардан, јағышдан?
—Онларын чохусунун
Хәбәри олмур ғышдан.

ТӘЛӘСӘН ГЫШ

Гар әләди даға, дүзә,
Кәлмәк үчүн ғыш тәләсди.
Өз өмрүнү узатмагчын
Пајызын өмрүндән кәсди.
Нечә пајыз чичәјинә
Шахтасыны гәним етди.
Өмрү узанды беш-он күн,
Деди: — Бу да гәнимәтди...

ГАР ГЫЗ

Һардасан, севимли Гар гыз,
Кәл, евим нура бојансын.
Од алыб күлүшләриндән
Јолкамын ишығы јансын.

Сәнә тај олармы
Һәр гыз,
Гар гыз, гар гыз?

Көзүнүн нуру, ишығы
Улдузум, чырағым олсун.
Кет чағыр Шахта бабаны,
Гој кәлиб гонағым олсун.

Сәнә тај олармы
Һәр гыз,
Гар гыз, гар гыз?

ШАХТА БАБА

Жолкамызын үстүндә
Женә јанды ишыглар.
Һардасан, Шахта баба,
Жол көзләјир ушаглар.

Зирвәләрдән ениб кәл,
Дәрәләрдән кечиб кәл.
Јамачлара, чөлләрә
Дүмағ либас бичиб кәл.

Көзүндә улдуз кәтир,
Нәфәсиндә буз кәтир.
Сачларында дүмағ гар,
Дилиндә хош сөз кәтир.

СҮЛҺ

Бир арзу дүшүндүрүр
Чәнубу, Шәрғи, Тәрби:
Сүлһүн гадир аддымы
Тапдасын кәрәк һәрби.

Талејимиз заманын
Әлләријлә јазылыб.
Үмидимиз көјәрчин
Ганадындан асылыб.

ТӘЗӘ ИЛ

Арзулар тәләсир,
Үрәјим чырпыныр.
Заман јел ганадлы,
Ил бир көз гырпымы.

Тарихә дөндәрдик
Өмрүн бир илини.
Тәзә ил, хош көрдүк,
Кәл сыхағ әлини.

Елләрин сүлһ дејән
Сәсини динлә сән.
Зәфәрләр јолунда
Сән дә бир пилләсән.

ГАР АЛТЫНДА

Санки кәлин көчәчәк,
Ағ либас кејиб дағлар.
Гар алтында ја чәмән,
Ја сәһра, нә фәрғи вар?
Бахырсан: һәр јан дүмағ,
Гар јағыб дизә чыхды.
Јаз кәлди, гар әриди,
Кәмкәсир үзә чыхды...

ГАР ЈАҒДЫ БИР ГАРЫШ

Һавалар сојуду,
Гар јанды бир гарыш.
Кечәнин үзүнү
Ағартды гарлы ғыш.

ЕЛЧИН НИЈӘ ҮШҮЈҮР

Үстү ачығ җланда
Үшүјүр борулар да.
Бағлајанда краны
Су донур боруларда.

Чаглайыб ахдыгындан
Буз багламыр ахар су.
Гардан һејкәл дүзәлдир,
Һең үшүмүр бах, Арзу.
Ғаң ғошул ушағлара,
Нә дурмусан, ај Елчин?
Бир јердә дајанмысан,
Үшүјүрсән онунчүн.

БУ АҒАЧЫН ҮРӘЈИ

Учалдыґча көјләрә
Будағлар һеј өјүнүр.
Көк торпағын көксүндә
Үрәк кими дөјүнүр.
Бу ағач һеј чан атыр
Көјүн једди гатына.
Бу ағач үрәјини.
Нижә алыбдыр көрән
Ајағынын алтында?

ӘН УЧГАР ЈАРПАГЛАР

Пајыз әл кәздирибдир
Аштағы будағлара.
«Пајыз кәлир» — бу хәбәр
Чатмајыбдыр һәләлик
Ән учгар јарпағлара.
Онлар һәлә јашылды,
Һәр шејин өз вахты вар.
Бу јарпағлар торпағдан
Бир көјнәк узағдылар...

ДОНМУШ СУЈУН НӘҒМӘСИ

Кәлиб бурдан кечәндә
Сојуг тутду голумдан.
Илишиб ғалдым,
Шахта
Ғојду мәни јолумдан.

Чеврилиб дөндүм буза,
Јумшағ идим, бәркидим.
Јаз кәлиб...
Бу јерләри
Истәјирәм тәрк едим.

Ғышын буз зәнчириндән
Ачын, ачын голуму.
Ахыб кетмәлијәм мән,
Көзләјән вар јолуму.

БАҺАР ШӘКЛИ ЧӘКИРӘМ X

Јаманча хошум кәлир,
Күл-чичәкдән, хәзәлдән.
Ғыш лөвһәси чәкмәји
Хошламырам әзәлдән.

Елә ағ кағыз өзү
Ғарлы ғыша бәнзәјир.
Рәнкли карандашларым
Вәрәғләри бәзәјир.

Кағызлар чичәкләјир,
Көһнә мизин үстүндә.
Баһар шәкли чәкирәм,
Ғарлы дүзүн үстүндә.

ҒАР ТӘНЗИФ

Пајыз солдурду күлләри,
Јарпағлар, отлар сарыды.
Тәбиәтин «јара»сыны
Ғар тәнзифлә ғыш сарыды.

Баһар кәлди, јер исинди,
Көврәлди, долду тәбиәт.
Сарғысыны ачыб атды,
Сапсағлам олду тәбиәт.

ЈАЗ

Јаз тэлэсэ-тэлэсэ,
Әлләри әсә-әсә
Дағлара мәктүб јазды.

Чичәкләнди ағачлар,
Јашыллашды јамачлар —
Инди һәр јердә јазды.

АРЗУНУН АРЗУСУ

Јај ола,
Чај ола.
Гоншуда
Тој ола.
Чајда
Үзәсэн,
Тојда
Сүзәсэн...

ЈАЗ КӘЛӘНДӘ

Бәнзәјир бири-биринә,
Лүт көвдә, јарпагсыз будаг.
Билинмир һансы гурујуб,
Һансы тәзәдән ојаначаг?

Баһарын јелләри әсир,
Һава бир аз илинәчәк.
Будағын јашы, гурусу
Јаз кәләндә билинәчәк.

СИРР АЧАН ПАЈЫЗ

Сон баһар јелләри әсир,
Торпағы бәзәјир хәзәл.
Будағларда кизләдилмиш
Јувалар көрүнүр көзә.

Јарпаг дүшән кими, тушлар
Хәзәлә гошулуб учур.
Чүнки пајыз кәлән кими
Онларын сиррини ачыр.

СЕҢРЛИ АЧАР

Шахта буз гылыңчыјла
Сулары гәфил вурду.
Нәғмәкар булагларын
Дилинә гыфыл вурду.

Әсди вәдә јелләри,
Гыш кетди, баһар олду.
Күнәшин шәфәгләри
Сеһрли ачар олду.

Севинди дағлар, дүзләр,
Һәр јана нур сачылды.
Нәғмәкар булагларын
Буз килиди ачылды.

«БЕЧӘ ВЕРӘН АРЫЛАР»

Јерә әләнир
Лопа-лопа гар.
Көјүн нә көзәл
Мәнзәрәси вар.

Гар дәнәләри
Бурулур нечә?
Санки арылар
Верибләр бечә.

ЈАЈДА ВӘ ГЫШДА

* *

Булудлу көјләр
Сәринлик јајыр.
Ачыг сәманын
Сәрт олур јајы.

Дуруб сакитчә
Көjlәрдән бахыр—
Күнәш адамы
Jандырыр, jахыр.

Гар jаған заман
Кефим саз олур.
Тутгун навада
Шахта аз олур.

Ачыг оlanda
Көjlәрин үзү,
Аяз гылынч тәк
Дограjыр бизи.

ПАJЫЗ ЛӨВHӘСИ

Һаванын ганыны
Гаралдыб паjыз.
Jашыл jарпаглары
Саралдыб паjыз.

Jaғышдан, күләкдән
Безарды иjdә.
Паjыза үзүнү
Бозардыб иjdә.

ПАJЫЗ САРЫ БОJАJЫБ

Бу ағачын үстүндән
Jаj көтүрчәк әдини,
Паjыз сары боjаjыб
Онун jашыл телини.

ГАРАҒАЧ

Севинчлә гаршылаjыр
Илк баһары һәр ағач.
Достларынын чохундан
Кеч оjаныр гарағач.

Паjыз кәлиб, хиjабан
Даһа да көзәл олуб.
О бири ағачларын
Jарпағы хәзәл олуб.

Гарағачын jарпағы
Бахын, jашылдыр jenә.
Инанмаг истәмир о
Паjызын кәлдиjинә.

JАРПАГ БОJУ

Паjыз кәлди, хәзәл илә
Долду чөлләр, jамачлар.
Бир-бириндән jарпаг боjу
Узаглашды ағачлар.

Баһар кәлди, шән будаглар
Олду jenә голбоjун.
Jахынлашды бир-биринә
Ағачлар jарпаг боjу.

ЧӨЛ СИЧАНЫНЫН HӘҒMӘСИ

Һеj jедим гыш узуну.
Ахыр, гуртарды дәним.
Евдән чыхмагдан башга
Әлачым jохду мәним.

Чөлә чыхыб нә көрдүм,
Көрдүм ки, әриjиб гар.
Торпағы гарлы гышдан
Тәһвил көтүрүб баһар.

Көзүнө дөндүүм јай
Көрөй кәләчәк һачан?
Ишим чәтин олачаг
Сунбул дән тутаначан.

ТЕЗ ЕЛӘ АЛМА КӘТИР

«Кәлиб алма дәрәрсән
Пајызачан көзлә бир!»—
Бағбана бах, бағбана
Алма вермир, сөз верир.

Нејләјирәм мән сөзү
Дилимдәдир сөз елә.
Бағбан әми, ди бәсди,
Алма кәтир, тез елә!

КОР ДУМАН

Дәрәләрдән галхараг
Тутмушам дағы, дүзү.
Мән өзүм кор дејиләм,
Кор еләмишәм сизи...

ИШЫГ КӨРПҮСҮ

Бабам бахыб бу көрпүдән
Деди мәнә: — Баһар кәлир,
Бу көрпүнүн о үзүндән
Бу үзүнә јоллар кәлир.

Бөјүк кечир бу көрпүдән,
Ушаг кечир бу көрпүдән.
Көзүмүзүн јарашығы
Ишыг кечир бу көрпүдән.

Шүшәсиндән сүзүлән нур
Көзләримин тарасында.
Көзлүк — ишыг көрпүсүдү
Дунјајла көз арасында.

БИРИНЧИ ЧҮМЛӘ

Көзәл-көзәл фикирләрә
Јол ачды биринчи чүмлә.
Сујун ағзындан чәкиләп
Ағачды биринчи чүмлә.

КӨК

Күләкләрин әлиндә
Һәр ағач санки симди.
Һамы көвдәјә бахыр,
Һамы будаға бахыр,
Көкләри көрән кимди.

Көкләр көзә көрүнмәз,
Јери — јерин алтыды.
Онлар да ағачларын
Ичи, ичалатыды.

ГОЈ СОЈУСУН ҺАВАЛАР

Гој сојусун һавалар,
Һеј јағсын, чисәкләсин.
Адамларын үзүндә
Тәбәссүм чичәкләсин.
Шахта баба, дағлары
Јенә гарла бәзә сән.
Сағгалындан гартопу
Дүзәлдиб ат бизә сән.

ЧӘНУБ ГЫШЫ

Һајладым ушағлары
Јер ағарыб, бу да гыш.
Кечәләр јаған гары
Күндүз әритди јағыш.

ЭЛДЭН ЧЫХАН ГАР ПАЈЫ

Асфалтын үзәриндә
Ганад чалан гара бах.
Әкәр күләк олмаса,
Јер олмушду ағаппаг.
Әсир беләдән-белә,
Һај-һарај гопарыр о.
Торпағын гар пајыны
Дәнизә апарыр о.

ГАР ЈОРҒАН

Көјдә гар лопалары
Бир-биријлә өпүшүр
Елә бил парашүтлә
Гыш көјдән јерә дүшүр.
Билир ки, шахта кәлир,
Гар мачал вермир она.
Тез зәминин үстүндә
Дөнүр дүмағ јорғана.

ГЫШ СӘСИМИ ЕШИТДИ

Гарасына данышдым,
Гыш сәсими ешитди.
Гарыны ајагладым,
О да мәни үшүтдү...

ГАЈАНЫН БУЗ САГГАЛЫ

Бу гочаман дүнјанын
Јашыды—бу гајалар.
Елә бил ки, дағларын
Башыды бу гајалар.
Гышын оғлан чағында
Онлара салдым нәзәр.
Нәһәнк буз салхымлары
Күмүш саггала бәнзәр.

Баһар кәләндә күнәш
Үфүгләрә галхачаг.
Нурлу гајчысы илә
Буз саггалы «гырхачаг».

ГОШГАР

Гошгара бах, Гошгара,
Көзләр ала, гаш гара.
Көјләрә бахыб дејир
О гышгыра-гышгыра:
—Көндәр гар пајымызы,
Һәсрәтик бу гыш гара.

ГАРЛЫ КҮНДӘ

Санарсан ки, тој-бајрамды
Гар јағанда бизим елә.
Тез чыхарыб әлчәјини
Гар көтүрдү гызым әлә.
Топ дүзәлдиб атды мәнә,
Һеј ојнады күлә-күлә.
Бир аз кечди, көзләриндән
Јаш сүзүлдү килә-килә.
Сөјләди ки, бармагларым
Ачыг галыбдыр, јығышмыр.
Ај ата, әлләрим шишиб,
Әлчәкләримә сығышмыр.

СУМГАЛЫТДА ГЫШ

Шәһәрә гар јағды бу күн,
Һара бахсан ағды бу күн.
Истәјирәм күчәмиздә
Јығыла гар галаг-галаг.
Еһ, нә дејим бу күләјә,
Гојур ки, јердә гар гала?

ЈАЗ КӘЛИР

Јаз кәлир, нава гызыр,
Јашыллашыр јамачлар.
Адамлар сојунанда,
Палтар кејир ағачлар.

* * *

Јаз кәлди, гар әриди,
Торпагдан ачылды дон.
Чичәкләди ағачлар,
Чөлләр кејди јашыл дон.

Тәбиәтин гојнуна
Ачылды бир пәнчәрә.
Гузулар ота чумду,
Ушагларса пенчәрә.

КӨЈ ЧОБАНЫ

Булудлары сүрү кими
Габағына гатыб күләк.
Һараса говур, әлиндә
Шаггылдајыр одлу шимшәк.

Силкәләјир гамчысыны,
Гышгырыр, һарај һопарыр.
Гара-гара гојунлары
Санки сағына апарыр.

ПАЈЫЗЛА ГЫШЫН КӨРҮШҮ

Көј булуд әләјијлә
Әләјир дүмағ гары.
Һәлә чаны истидир,
Әридир торпаг гары.
Бир шеј баша дүшмүрәм,
Бу гар, јохса јағышдыр?
Јерә бахырам пајыз,
Көјә бахырам гышды...

ЈЕРӘ ХӘЗӘЛ ДӨШӘЈИР КИ...

Јенә чәкиб пајыз гошун,
Елчисиди пајыз гышын.
Истәјир көјдән дүшәндә
Гыш горхудан үзүлмәсин.
Јерә хәзәл дөшәјир ки,
Гар дәнәси әзилмәсин...

* *

Гыш үстүнә јорған салыб,
Тәпәләрин, дәрәләрин.
Јел әсәндә гоз төкүлүр
Јухусуна дәләләрин...

СӘМӘНИ

Јашыл алова дөндүм,
Нәлбәкидән бојланыб.
Зәми ола биләрдим
Мән вахтында ојаныб.
Үч-дөрд күнүн ичиндә
Бир овуч чәмән олдум.
Бу баһарын, бу јазын
Гурбанлығы мән олдум.

ЈАЗ НӘНӘ

Үшүјән јувасыз гушлар
Шахтаја гарғыш еләди.
Ахшамдан сәпилән гары
Јаз нәнә јағыш еләди.

НОВРУЗ ТОНГАЛЛАРЫ

Чатыб новруз тонгаллары
Илк баһары көзләјирик.
Биз күнәшә очагларла
Көмәк етмәк истәјирик.

ДЭНИЗ НАРДА ЧИМИР

Бир дэфэ чимэрликдэ
Белэ сөjlэди Самир:
—Биз дэниздэ чимирик,
Бэс дэниз нарда чимир?

Фикрэ кетди атасы,
Нэ чаваб версин ахы?
Нава бирдэн гаралды,
Јағыш јағды шыдрығы.

Дэнизэ јағыш јағыр,
Оғлум, сулара бах бир!
—Ата, тапдым, дэниз дэ
Јағыш јағанда чимир.

ДЭНИЗДЭ ЧИМЭН КӨЗЛЭР

—Бу сојугда дэниздэ
Чиммисэнми, ај гочаг?
—Јох, өзүм чиммәмишәм,
Көзләрим чимиб анчаг.
—Бу нечэ олан ишди,
Доламысан мәни сән?
—Јох, саһилдэ дајаныб,
Неј бахмышам дэнизэ.

ДЭНИЗ ЧИЧӘКЛӘИБ

Дуруб сејр едир Хәзәри,
Күлүр оғлумун көзләри.
Ара вермир, күләк әсир,
Суларын јухусу гачыб.
Оғлум дејир: —Дэнизэ бах,
Елэ бил ки, чичәк ачыб.

МӨҺҮР

Гәләмијлә гол чәкир
Јохдур башга бир иши.
Сонра да қағызлара
Мөһүр вурур бу киши.

Вәрәгләрдә әлинин
Гапгара изи галыр.
Елэ бил қағызларын
Белинә банка салыр.

АН

—Чох гысады ан сөзү.
—Узундуму ан өзү?
Ан демәмиш ан кечир,
Инсан дүнјадан көчүр.

ПӘНЧӘРӘ ШҮШӘСИ

Дајаныб өнүндә күләјин
Башыны биртәһәр кирләјәр.
Сојуг бир үзүндән,
Исти бир үзүндән
Өпәндә,
Утанар, тәрләјәр.
Һәмишә дурса да арада,
Неч кәсин көзүнү багламаз.
Бурахмаз ичәри јағышы,
Јол верәр, ишығы сахламаз.
Һамыја, һамыја кәрәкди.
Тәмизди, шәффафды, көврәкди.

КӨЗЛҮК

Көзә көзлүкдән јахын
Нэ ола биләр ахы?
Көз онун көмәјијлә
Көрүр јахын-узағы.

Неч нэ, неч нэ көзлүүн
Јерини верэ билмир.
Көз чох шеј көрүр, тэкчө
Көзлүү көрө билмир.

ЈУХАРЫ ГАЛХАН ШӘЛАЛӘ

Гардашым тонгал чатыб
Мәнә дә әл еләди.
Аловун дилимләри
Елә бил шәләләди.

Чанындакы истини
Одунлар нар тэк сыхыр.
Белә шәләлә олар,
Бу ки, јухары галхыр?!

СИЗ МӘНӘ ЈАРПАГ КӨСТӘРИН

Дүнән будагда јелләнән
Јашыл үмид хәзәл олур.
Јарпагларын ачмағы да,
Солмағы да көзәл олур.

Пајыз кәләндә күлләрин
Чичәкләрин көзү долур.
Будагда титрәјән јарпаг
Фәсилләрин сөзү олур.

Онларын ачыб солмасы
Әбәдиди, мүддәсилди.
Сиз мәнә јарпаг көстәрин,
Сөјләјим һансы фәсилди.

ЈАРПАГ МӘКТУБЛАР

Мәктуб јазмышды
Севинчлә баһар.
Гыша чатмады
Јарпаг мәктублар.

Саралды, солду,
Дүшдү әлләрә.
Пајыз онлары
Верди јелләрә.

КӨЛКӘ

Елә ки, күнәш галхыб
Көјдән јерә од төкүр,
Көлкә магнитә дөнүб,
Гојун-гузуну чәкир.

ГАРАНГУШУН ДӨШҮНДӘ

Јаз кәләндә өзүјлә
Илыг күләк кәтирир.
Гарангуш өз дөшүндә
Бизә чичәк кәтирир.

Онун зәриф көјнәји
Көр нечә саралыбдыр?
Күнәшин ишығындан
Елә бил нур алыбдыр.

Чичәкләрин далынча
Будаглара бар кәлир.
Гарангушун дөшүндә
Јурдума баһар кәлир...

ГОЗАЛАР

Ағачларын һамысы
Дөнүб долан булуда.
Пајыз гонаг кәлибдир
Дүнјакөрмүш палыда.

Неј диггәтлә бахырам
Үстү долу будаға.
Гозалар охшајырлар
Үскүк тахмыш бармаға.

Бу балача үскүкләр
Гапаға да бәнзәјир.
Гозаларын башында
Папаға да бәнзәјир.

Јел әсир, көмәк јохдур
Будагда гурујана.
Папаг дүшүр бир јана,
Гоза дүшүр бир јана.

Гоча палыд бу дәрди
Гәлбиндә дашыјачаг.
Папағы јерә дүшән
Нә үзлә јашајачаг?

ОҒУЗ ГЫШЫ

Гар—
үстүндә јорған олуб,
Јамачларын, дәрәләрин.
Јел әсәндә гоз төкүлүр
Јухусуна дәләләрин...

ГЫШ

Јенә кәлиб гыш баба
Сәпилиб һәр јана гар.
Чөлләр сүд дәнизидир,
Дағлар нәһәнк далғалар.

Гајалардан салланан
Бузлар нечә иридир.
Санки буз салхымлары
Гышын мәмәләридир.

УШАГСЫЗ ЕВ, УШАГСЫЗ ЕЛ СУСУЗ ДӘЈИРМАНА БӘНЗӘР.

УШАГ

Көрпәләри инчидәндә
Хејир-шәр гарышыг дүшүр.
Ушаг көрәндә адамын
Чөһрәсинә ишыг дүшүр.

Ағачларын будағында
Ачылан чичәк — көрпәди.
Көксүмүздә кечә-күндүз
Дөјүнән үрәк — көрпәди.

Чочуг — севкинин бәһрәси,
Чочуг — һәјатын дузуду.
Чочуг — јолумуз үстүндә
Парлајан дан улдузуду.

Өмрүмүзү, күнүмүзү
Ушаг тәбәссүмү бәзәр.
Ушагсыз ев, ушагсыз ел
Сусуз дәјирмана бәнзәр...

АДАМ БАЛАЧА ОЛАНДА

Адам балача оlanda
Чичәјин дилини билир.
Кәпәнәјин, гарышганын,
Бөчәјин дилини билир.

Ағачы, оту, сүнбүлү,
Дағы, дашы данышдырыр.
Јердә чәпиши, гузуну,
Көјдә гушу данышдырыр.

Адам балача оlanda
Учмаға ганады олур.
Адам бөјүдүкчө, һәјат
Көзләриндә ади олур.

АЧАР

Бапбалача, хырда ачар,
Јекә гапылары ачар.
Һәр гыфылын өз ачары,
Һәр үрәјин сөз ачары...

БАБА МӘКТӘБӘ КЕДИР

Баба мәктәбә кедир,
Ушаглара гарышыр.
Әлиндәки хырдача
Чанта она јарашыр.
Ачыбдыр јахасыны,
Елә бил истиләнир.
Дамағындакы гәлјан
Арабир түстүләнир.
Ушаглар арасында
Саггаллы ушаг кедир.
Додағында тәбәссүм,
Үзүндә ишыг кедир.
Мәктәбин гапысындан
Керијә дөнүр анчаг.
Әлиндәки чантаны
Алыр кичик бир ушаг.
Сағ ол дејиб ајрылыр,
Достларына гошулур.
Баба күлүр, севинчдән
Бир ганадлы гуш олур...

СҮД

Ән чыхылмаз дәгигәдә
Үрәјә бир үмид кәлир.
Баласы доғулан кими
Ана дөшүнә сүд кәлир.

Гојун хошбәхтдир ки, ону
Әмиб дирчәлир гузусу.
Бу дунјаја кәләнләрлә
Екиздир онун рузусу...

АДАМ КИЧИК ОLАНДА

Һәјат боју гајғылар
Чијнимиздә јүк олур.
Адам кичик оlanda
Арзусу бөјүк олур.

Гызылы шимшәкләрдән
Гамчы һөрмәк истәјир.
Улдузлары күл кими
Бир-бир дәрмәк истәјир.

Һәјатын сәрт үзүну
Көрүб чашыр адамлар.
Бөјүдүкчә, торпаға
Јахынлашыр адамлар.

ЧҮЧӘЛӘР ВӘ УШАГЛАР

Чүчәләр јумуртадан
Чыхынча дил-дил өтәр.
Көрпәләр дил ачынча
Ај доланар, ил өтәр.

Јумуртадан чыхан тәк
Јеријә биләр чүчә.
Ушаг ајаг тутунча
Ај доланар, ил кечәр.

Чүчә тојуг оlanda
Узағы гаггылдајар.
Хоруза дәнсә әкәр,
Банлајар, гуггулдајар.

Ушагса данышмағы,
Кәзмәји кеч өјрәнәр.
Анчаг елә-белә јох,
Өјрәнәр, күч өјрәнәр.

Додагында нәгмәләр,
Сөzlәр дүзүләр сәфә.
Кәзәндә узаг-узаг
Елләрә едәр сәфәр...

ЕВДӘ ЈОХДУ

Јенә һарданса
Зәнк еләдиләр.
Та бунлар бизи
Дәнк еләдиләр.
Гачыб дәстәји
Көтүрдү Бағыр.
— Ало.
— Ај оғул,
Атаны чағыр.
— Кимди данышам? —
Бағыр шитәнди.
— Узун данышма,
Де ки, ишдәнди.
Ушаг һәм чашды,
Һәм дә ки, горхду:
— Атам дејир ки,
О, евдә јохду...

БӨЈҮК

Өзүнү бөјүк саһыр
Бизим балача Елман.
Она ушаг дејәндә
Хәтринә дејир јаман.
Хөрәк пәјланан заман
Чумур јекә гашыға.
Анасы данлајанда,
Дејир ки, мән ушағам.
Чизки филми көрәндә,
Бөјүклүју «лахлајыр».
Телевизор сөнәндә
Һөнкүр-һөнкүр ағлајыр...

ИКИ ЧАЈ, ИКИ ШӘҺӘР

— Агшин, бу Сумгајытчајды.
— Быј, белә чај олар, дајы?
Сумгајыт өзү бөјүкдү,
Нијә балачады чајы?
— Бәс сизин чај нә бојдады?
— Даға дүшүр һај-һарајы.
Губадлы кичик олса да,
Бөјүкдү Бөркүшад чајы...

НӘРДИВАН

Тә'тилдә атам мәни
Рајона јола салды
Автобус тәрпәнәндә
Үзүмү булуд алды.
Гәрибсәдим, јанымда
Јох достум, јох танышым.
Бәс киминлә дәрдләшим,
Бәс киминлә данышым?
Пәнчәрәдән бојланыб,
Далдым ширин хәјала.
Бирдән кимсә сорушду:
— Һара кедирсән, бала?
— Рајона, нәнәмкилә.
— Адын нәди, ај гочаг?
— Самирди.
— Самир бала,
Јола нәрдиван гојаг.
— Нәрдиван һаны? — Сизи
Баша дүшмәдим, хала.
— Јолун да нәрдиваны
Сөһбәтди дә, ај бала.
Бах беләчә данышдыг,
О јандан, каһ бү јандан.
Бир дә бахыб көрдүм ки,
Рајондајам, рајонда...

ЮХ, КЭСМЭ

Бизим кичик Самирә
Тәзә көйнәк алдылар.
Кејиндириб әјнинә,
Хәјаллара далдылар.
— Голу бир аз узундур,
Тез чыхарт кәсим, оғлум.
— Јох, кәсмә, бирчә илә
Узана чагдыр голум.

КӨЗЛӘ

Кәндимиздә дарыхды,
Үзүнү булуд алды:
— Мәни евә көндәрин. —
Самир һај-һарај салды.
Нәнәм деди: — Ај дәчәл,
Аз һарај-һәшир гопар.
Көзлә алма јетишсин,
Ананкилә пај апар...

ЈУНКҮЛЛӘШӘЧӘК

Өз атасыны
Самир чағырды.
— Тәзәсини ал,
Палтом ағырды.
— Дөз, бу ағырлыг
Горхулу дејил.
Јункүлләшәчәк
Палтон кәлән ил...

БЕЛӘ ОХУМАГ ОЛМУР

Ушаг тәк нағыл севир,
Охумағындан галмыр.
Хырдача һәрфләри
Нәнәмин көзү алмыр.

Ејнәјини тахыр ки,
Кәлмәләри бөјүтсүн.
Сөзләри бирчә-бирчә
Дәјирман тәк «үјүтсүн».

Бизим «Әлифба»мызда
Чох бөјүкдү һәрфләр.
Ад күнүмдә достларым
Мәнә китаб верибләр.

Јазылары хырдады,
Мәним көзүм дә алмыр.
Нәнә, ејнәјини вер,
Белә охумаг олмур...

АҒАЧЛАРЫН ИДМАНЫ

Јелләнән будаға бахыб,
Гардашы дејир Сүсәнә:
— Ағачлар идман еләјир
Күләк әсәндән әсәнә...

ГАРҒА, КҮЧҮК, ГУЗУ ВӘ БАЛАЧА КҮЛТӘКИН

Гарға дејил, гарылдајыр,
Күчүк дејил, мырылдајыр.
Гузу дејил, мәләјир о,
Әмијә әл еләјир о.
Ајлар, илләр өтүшәчәк,
Гузу гурбаны олачаг.
Адам-дили өјрәнәчәк,
Бөјүјүб јаша долачаг.
Гарға кечәндә әлинә
Јолуначаг, лүт олачаг.
Бөјүјәндә күчүк онун
Галысында ит олачаг.

НЭЛЭ ӨЛМӨ

Нэнэ дејир ки, өлүрөм,
Нэвэ салыр һарај-һәшир:
Ахы кәзмәк истәјирәм,
Тез мәни һәјәтә дүшүр.
Өзүнү бичлијә вурма,
Мәни алдада биләрсән?
Нәлэ өлмә, гој јекәлим,
Сонра раһатча өләрсән...

РОЗАНЫН ХАҢИШИ

Балача Роза әл едир,
Мәни чағырыр һәјәтдән.
— Ше'рини эзбәр билирәм,
Истәјирсән данышым мән.

Бир јол да ше'р јазанда
Бу јелләнен ағача јаз.
Әзбәрләмәк чәтин олур,
Ше'ри бир аз балача јаз.

ХАТИРӘ

— Оғлум, нәнән хатирәјлә
Нәфәс алан бир нәнәди.
Көрүрсән, хәјала далыб?
— Атачан, хатирә нәди?

— Нәнә гәлбини исидир
Өтән күңүн сөнмәз оду.
Хатирә јелныз адамын
Өзү көрдүјү киноду...

ОЈУНЧАГ ШИР

Курсел бир вахт ојнатдығы
Ојунчаға нәтәр салыб,
Дејир ки, мән бөјүмүшәм,
Шир елә о бојда галыб.
Мән охујуб јазан заман,
Гәзәблә мәни изләјир.
Шир отуруб интизарла
Тәзә бир ушаг көзләјир...

ЈУСИФИН ТӘӘЧЧУБҮ, ЈАХУД ШИРИН ЧАЈ

Нәнә дејир: — Гышгырмајын,
Дәјән јохду пајыныза.
Ај ушаглар, аз гәнд салын
Сәһәр-сәһәр чајыныза.

Чај гуртарыб, галыб јахмач,
Јусиф јејә биләрми һеч?
Нәнә рәһмә кәлир: — Бир аз
Көтүр мәним чајымдан ич.

Нәнәнин чајындан ичиб,
Салыб һарај-һәшир инди.
Јусиф күлүб дејир: — Нәнә,
Сәнин чајын нә ширинди?!

АНА СОХУЛЧАНЫН ЧАВАБЫ

Бала сохулчан кәзиб
Күман кәлән һәр јаны,
Анасындан сорушду:
— Бәс мәним атам һаны?

Ана белә сөјләди
Оғлуну сакит едиб:
— Атан балыгчыларла
Балыг тутмаға кедиб...

СИЧАН ВӘ ӨКҮЗ

Өкүз сеvirди сичаны,
Башына ојун ачаны.
Өз севимли көзәлине
Бир мәктуб да јазмышды о:
«Дәрдиндән өкүз олмушам,
Сичан, инанмырсанса: — Мооо!!

АЖКҮН

Бахыб кичик Ажкүнә,
Белә дејир Ај Күнә:
— Бу балача гыза бах,
Елә бил ки, чичәкди,
Халасындан ағыллы,
Бибисиндән гәшәнкди.

АЖКҮНҮН БИБИСИ

Ажкүн бир илаһи гызды,
Хәбәри јохду өзүндән.
«Бибимә ше'р» јаз» дејиб, —
Чыхмаг олармы сөзүндән?
Бибиси дә нә бибиди,
Ушаг ше'рини бәјәнмир.
Үрәјиндән кечәнләри
Мәрди-мәрданә дејәммир.
Ажкүн бир көзәл балады,
Һеч нә алмаз јад әлиндән.
Халасыны танымырам,
Бибисини дад әлиндән...

КҮЛ САТАНЫН НӘҒМӘСИ

Күлүмә сөз ола билмәз,
Севмәјән күл ала билмәз.
Учуз нәди, баһа нәди? —
Алмырсанса, бәһанәди...

ДҮҮҖӘ

Истәди ки, чәлтик дөјә,
Дүјүлүјә кирди дүјә.
Дүррә ону көрүб гачды,
Јумруғуну дүјә-дүјә.
Кәлиб дүјәни чыхартды,
Дүјүлүкдән дөјә-дөјә...

КӨКӘ

— Ја сачы ас көкә сал,
Ја да мәнә көкә ал!
Кишимишли, баллы көкә,
Күнчүтлү, халлы көкә.
Нәвәјә гулаг асды,
Нәнәси сачы асды.
Биширди көкә, фәтир,
Дөрд јаны тутду әтир.
Һазырды фәтир, көкә,
Исти-исти је, көкәл.

ЧЫРЫРАМ КИ

Курсел данлады Күлүнү:
Көр нечә пис адәтн вар?
Ај јарамаз, бу нә ишди,
Адам һеч китабы чырар?

Сәнин кими дәчәл гызы
Кәрәк јахын гојмајасан.
— Китабыны чырырам ки,
Сән мәнимлә ојнајасан...

ПИЛЛӘКӘНДӘ КОНСЕРТ

Бир күн евә кәләндә
Көрдүм әчәб мәнзәрә:
Бахышларым саташды
Тәбәссүмлү көзләрә.
Ај машаллаһ, блокда
Көр нә гәдәр ушаг вар.
Пилләләрин үстүндә
Әјләшмишди ушаглар.
Елә бил ки, пилләкән
Бир тамаша залыјды.
Һеч бир ушаг динмирди,
Санки онлар лал иди.
Мүғәннилик едирди
Ашағыда бир дәчәл.
Деди мәнә: — Ај әми,
Утанма, концертә кәл.

Бу балача артистин
Нәғмәсини хошладыг.
Маһны гуртаран кими
Биз ону алгышладыг.

ШОКАЛАД КАҒЫЗЫ

Көзәлсән, көз охшајырсан,
Ај шокалад кағызы.
Ширин еләјә билмирсән
Анчаг дили, ағызы.

АЧЫ, ШИРИН, ТУРШ

— Гүнәрин вар, ај Дилбәр,
Бир ачы сөз де:
— Бибәр.
— Инди исә сән, Бүләнд,
Бир ширин сөз де:
— Бал, гәнд...
— Сағ ол.
Инди дә Гонча,
Бир турш сөз десин:
— Алча.

КҮЛЗАРЫН АНАСЫНА ДЕДИКЛӘРИ

«Мәндән артыгсан?» — демә,
мән бир дан улдузүјәм.
Ана, мәндән инчимә,
Јахшы олар кирисән.
Ахы мән бир кишиний
бирчә дәнә гызыјәм,
Сән исә бир кишиний
үч гызындан бирисән.

ЗӨҺРӘ

Зөһрәјә бах, Зөһрәјә,
Кедиб кириб пөһрәјә.
Ағачлар тәрс-тәрс бахыр,
Әлиндәки дөһрәјә.
Зөһрәјә бах, Зөһрәјә,
Мәһәл гојмур дөһрәјә.
Ону атыб кәнара,
Сығал чәкир пөһрәјә.

ГУЗУМ

Гузум нечә севимли,
Гузум нечә гәшәнкди.
Көзләри бир чүт улдуз,
Түкү санки ипәкди.

Разы олмарам онун
Өмрүндә ојун ола.
Истәмирәм ки, гузум
Бөјүјүб гојун ала.

МӘН БАЛ ДЕЈИЛӘМ

— Бал баланын јанағындан
Дадлы бир өпүш алачам.
— Мән бал дејиләм, арыјам,
Индичә сәни чалачам.—
Дејиб, күлүр бу шејтан гыз:
— Выз... Выз...

КҮЛҮ ВӘ КҮЛ

Күлү деди ки, мәнә
Додагларыны бүзүб:
— Күлә сү вермәмишәм,
О да инчијиб, күсүб.
Күлүн гәдрини билин,
Күл инчиди, күл дүррдү.
Күлү күлә сү верди,
Күлү күлү күлдүрдү...

АЈНУРЛА СӨҢБӘТ

— Баба, Ај санки көкәди,
— Нә дејирәм, Ајнуш олсун.
— Баба, ачмысан?
— Ачмышам.
— Онда сәнә
Ај нуш олсун...

АЧКӨЗ

Бу ушаг јаман ачкөздү,
Гарны дојур, көзү дојмур.
Газаны чәкир ортаја,
Өзү јејир, бизи гојмур.

Атасына, анасына
Истәјир ки, кәлсин кәләк.
— Сиз онсуз да јекәсиниз,
Гөјун биз јејиб јекәләк.

ДАЛЫМЧА КӘЛИР

Самирә бах, Самирә бах,
Ајағы јалынча кәлир.
Севинә-севинә дејир:
— Кәпәнәк далымча кәлир...

САМИРЛӘ СӨҢБӘТ

— Гулағыны чәкәчәјәм.
— Кедиб анама дејәчәм.
— Башында турп әкәчәјәм.
— Мән дә чыхардыб јејәчәм.

ЕЛӘ БИЛ СИМДИ

Елә бил симди бу чығыр,
«Чалмасан» говрула биләр.
Ајаг мизраблар дәјмәсә,
Пасланыб гырыла биләр...

АЈ БУЛАҒА КЕДӘН ЧЫҒЫР

Ај булаға кедән чығыр,
Әтә-гана долачагсан.
Кетдијин јер көзәлдисә,
Бөјүјүб јол олачагсан...

ГУЛУН

Бу дағларын мәнзәрәси
Адамын көнлүнү ачыр.
Мешәбәји аты чапыр,
Гулунса јанынча гачыр.

Дәчәл каһ галыр архәја,
Каһ да ки, габаға кечир.
Дујурам ки, үрәјиндән
Көһләнлик арзусу кечир.

Дурушујла, бахышыјла,
Адамлары һејран едир.
Сүрүчү атын белиндә,
Онунса гәлбиндә кедир...

ГУЗУЛАР ӘМИШӘНДӘ

Дағлары от бүрүмәсә
Өрүшүн нә ләззәти вар?
Әкәр ајрылыг олмаса,
Көрүшүн нә ләззәти вар?

Јамачын дашы, чынғылы
Тәрпәнәр, гузулар кәләр.
О јалдан гојун сүрүсү,
Бу јалдан гузулар кәләр.

Һеч бири дәјишик дүшмәз,
Дуј бу ешгин мәһасыны.
Һәр кәс тапар баласыны,
Һәр кәс тапар анасыны.

Һезин мөләрти сәсләри
Севинч верәр даға, даша.
Гузуларын әмишмәси —
Көнүл ачан бир тамаша.

Мәмәләри долу кәлән
Гојун гузуја сүд верәр.
Кәнарда ихтијар чобан
Гузучуја өјүд верәр...

ТӘКӘРЛИ БЕШИК

Тәкәрләрин үстүндә
Кәзән бешијә бахын.
Бешијин ичиндәки
Көрпә кишијә бахын.

Һәләлик гулаг асмыр
О, һеч кимин сөзүнә.
Көзләри дикилибдир
Узаға, көј үзүнә.

Карван тутуб јеријир
Булудлар ағыр-ағыр.
Көрпә күлүр, ананын
Үз-көзүнә нур јағыр.

Тәкәрләр һеј фырланыр
Бу күндән кәләчәјә.
— Еј, јолуму көзләјин,
Мән мүтләг кәләчәјәм.

Елә бил ганадланыб
Сүзүр бу арабачыг.
Нағыллар дүнјасында
Үзүр бу арабачыг.

КОМПОТ

Ичиндә дадлы компот
Нечә банка бағладыг.
Јајын мејвә пајындан
Гыша совгат сахладыг.

Аншаг бир аз кечмәмиш
Әмәјимиз пуч олду.
Банкаларын бә'зиси
Өз-өзүнә ачылды.

Һәр гапаг бир күллә төк
Таппатапла атылды.
Бизим үзүмүз күлдү,
Анам нараһат олду.

Дедик: — Чанын сағ олсун,
Ачыглысан нијә сән?
Тез ичилмәк истәјир
Бу компотлар дејәсән...

ГУЈУЈА ГАРПЫЗ АТДЫМ

Сәпсәрин олсун дејә,
Гујуја гарпыз атдым.
Галды сујун үзүндә,
Елә билмә ки, батды.

Гујудан су чыхарыб
Ону ләззәтлә ичдим.
Су елә бил компотду,
Бу нечә олан ишди?

Дарыхмајын, һәр шеји
Баша салым инди мән.
Гарпыз әзилиб, суја
Гарышыбмыш сән демә...

ЕВЧИЈИМ БӨЈҮМӘДИ

Өмрүн өтән күнләри
Јадыма дүшүр һәрден.
Гәшәнк евчик тикмишдим
Балача оlanda мән.

Һејф, ушаглығымдан
Бир нишанә галмады.
Мән бөјүдүм, евчијим
Бөјүјүб ев олмады.

О балача евчијин
Кичик пәнчәрәсиндән
Бојланан ушаглыға
Һәсрәтлә бахырам мән.

ҮРӘЈИМИН ИЧИНДӘ

Гулағыны синәмә
Сөјкәјиб асыр гулаг.
Үрәјим чырпындыгча
Мәнә гысылыр ушаг.

Сонра галхыб сөјләјир,
О, әл-гол ата-ата.
Үрәјинин ичиндә
Көјәрчин вар, ај ата!

ЈЕДДИНЧИЈӘ КЕЧӘН ЧАНТА

Гардашым чантамызы
Бу күн дәјишик салыб.
Ачанда китаблары
Дурухуб, чашыб галыб.
Күлүшүбләр,
дејибләр:
Даһа иш-ишдән кечиб.
Гардашымын чантасы
Дөрдүнчүдән бирбаһа
Једдинчи синфә кечиб.

ТӘӘЧЧҮБ

Һеч белә дә шеј олар,
Бу ишә галмышам мат?
Буз тәк сојуг су ичдим,
Истим галхды о сәт.

* * *
Мых вуранда тахтаја
Чәкич дәјди әлимә.
Һеч билмирәм нә олуб
Көзләримә, дилимә?

Ағзым һеј уфулдајыр,
Сызылдајыр сөзләрим.
Ағрыјан әлләримди,
Ағлајанса көзләрим.

ЈАРПАГ АРАСЫНДА БАШ

Ајаз бирдән ғышгырды
Сөз әсди додағында:
—Адам башы битибдир
Бу тутун будағында.

Күлүшдүләр ушаглар:
—Көрүнмәјиб белә иш!
Сән демә ағачдакы
Гоншунун оғлу имиш.

Чыхыбмыш ки, тут јејә,
Ајаза о да күлдү.
Ағачдан јерә дүшүб
Дүз јанымыза кәлди.

Әл узатды достума:
Деди: — Таныш олаг кәл,
Агшинкиллә гоншујуг
Сән бизә дә гонаг кәл.

ГИЈМӘТ

Алтында тарих гојдум
Јаздығым тәзә ше'рин,
5 ијун...
Турал бахыб
Дишин ағартды хејли.
Бир дә бахды қағыза,
Инанмады көзүнә.
Күлүб деди: «5» јазыб
Әмим өзү-өзүнә.

ВУРАҒАН ГОЧ

Чумуб кәлди үстүмә,
Вурдум вураған гочу.
Көзүнү горхутмушам,
Инди о, мөндән гачыр.

Һәдәләјиб демишәм:
Кәл ушаглары аз вур.
Сән гочсан, мән гочујам
Јериндә фарағат дур!

ИКИ ГАРДАШ

Далашдылар, өзүндән
Чыхды балача гардаш.
Күләшдиләр, бөјүјү
Јыхды балача гардаш.

Рәгибинин үстүндә
Башлады ағламаға.
Сорушдуг ки, нә үчүн
Ағлајырсан, ај гаға?

Сән ки, јыхылмамысан
Бәс нәдир бу көз јашы?
Деди: —Дуранда мәни
Өлдүрәчәк гардашым.

ТӘНӘФФҮС

Зәнк чөлә вурулубдур,
Синифдә һај-күјә бах.
Елә бил чијнимиздән
Көтүрүлүб ағыр дағ.

Гачырыг, ојнајырыг,
Јорғунлуг дүшмүр јада.
Фасиләни севмәјән
Ушаг вармы дүнјада?

Һејф ки, тәнәффүсләр
Гыса олур јаманча.
Зәнк ичәри вурулур
Биз көз ачыб јумунча.

ИТМИШ ПАЛТАРЛАР

Чајда чимиб о ки, вар
Турал јорулуб даһа.
Истәјир ки, кејинсин,
Палтары чыхыб јоха.

—Бах бурда сојунмушдум —
Турал еләјир исрар.
Һамы чашыб галыбдыр,
Бәс онда һаны палтар?

Гачыр о баш, бу баша
О, һај-һарај гопарыб.
Дејир ки, палтарымы
Јәгин ки, чај апарыб.

Кедирик чај ашағы,
Кедирик чај јухары.
Тапылмыр ки, тапылмыр
Достумун палтарлары.

Хаһиш еләјир биздән:
Көзләјәк, дүшсүн кечә.
Күчә илә палтарсыз
Евә гајыдым нечә?

Чај ашағы јүјүрүб
Бирдән ғышгырыр Ағшин:
—Палтарыны тапмышам,
Турал, дүзәлди ишин.

Муштулуғу һазырла!
Һамынын күлүр үзү.
Севинчдән парылдајыр
Туралын јашлы көзү.

ПАРА ЧӨРӘК

Оғлумдан сорушдум ки,
Чөрәк ала биләрсән?
—Нијә алмырам, ата?!
—Бах, онда тез кәләрсән.

Мэндэн пул алыб кетди,
Магазаја севинчэк.
Бир аздан кери дөндү
Элинде пара чөрөк.

Дедим: — Бу нэдир белә? —
О, удду сарысыны.
Демә јолда јејибмиш
Чөрәјин јарысыны.

АНА, ГОРХМА

Дејирләр әлдән јерә
Дүшәрсә чәнкәл, бычаг,
Демәк, һәмин күн мүтләг
Евә кәләчәк гонаг.

Чәнкәл дүшәндә тутуб
Бич-бич күлүр бу ушаг.
Дејир ки, ана, горхма,
Кери гајытды гонаг.

СУ ИЧМӘЈИ СЕВИРЛӘР

Гара бах, сүд тәк ағды,
Әријиб су тәк ахды.
Оғлум бир дөнүб гара,
Бир дә ки, мәнә бахды.
Дедим она: — Фиқирләш,
Сәнә бир суалым вар.
Әријәндә нә үчүн
Рәнқини дәјишир гар?
Мәнә белә сөјләди
О, дүшүнүб бир гәдәр:
— Чүнки ағачлар сүд јох,
Су ичмәји севирләр.

ҺӘЈӘТ ГӘДӘР

Палчыг илә ојнајыб,
Курсел сөзә бахмајыб.
Ана һирсләниб, ону
Һәјәтә бурахмајыб.

Охшајыр анасыны,
Оғланы боғур гәһәр.
Дејир ки, мән анамы
Севирәм һәјәт гәдәр.

Ана күлүр, дүнјаны
Бағышлајыр ушаға.
Ана күлүр, бу күлүш
Дөнүр јашыл ишыға.

Курселин јанағында
Тәбәссүм чичәк ачыр.
О, севинә-севинә
Дуруб һәјәтә гачыр.

САРЫ БАДЫМЧАН

Сәсини кәсмир
Балача Ајтән:
— Сары бадымчан
Истәјирәм мән.

Бабасы ону
Тез баша дүшүр.
Дедији сөзү
Дүз баша дүшүр.

Дејир: — Аглама,
Сакит ол бир аз.
Билмирсән сары
Бадымчан олмаз?

Истәдијини
Анан кәтирир.
Сәнә әтирли
Банан кәтирир.

ДИНЛЭЖЭН

ЈОХСА

Сэн бу синифдэ
Һај-Һәширә бах.
Ағыз дејәни
Ешитмир гулаг.

Һамы ғышғырыр,
Данышан чохду.
Анчаг һеч кәси
Ешидән јохду.

Бу нә сәс-күјдүр,
Ахы, ај ушаг?
Динләјән јохса,
Нижә данышаг?

ЈУХУДА КӨРМҮШӘМ КИ

Күндүздән әл көтүрмүр,
Курсел лап керчәкләјиб.
—Јухумда көрмүшәм ки,
Бығ јерин чичәкләјиб...

ТӘЛӘСИК СУАЛА ТӘЛӘСИК ЧАВАБ

Гардашым ғызы гачыб
Кәлди гоншу һәјәтдән.
Онун гара көзләри
Бәрәлмишди һејрәтдән.

Сорушдум ки, нә олуб,
Гыз бир азча тохлады.
—Орда бир ешшәк көрдүм,
Билирсән нә бојдады?

—Белә де, нә бојдады,
Сәнчән олармы, Күлзар?
—Јох, мәндән чох јекәди,
Әми, сән бојда олар...

САЛАТЫН УЛДУЗУ

Хијардан, помидордан
Анам салат дүзәлдиб.
Бир чүт көз кәрәк баха,
Көрүн нечә көзәлди.

Помидор дилимләри
Улдуз кими сајрышыр.
Балача гардашларым
Бир-биријлә јарышыр.

Дилимләри дузлајыб,
Биз ләззәтлә јејирик.
Бир ағыздан анама
Сағ ол, сағ ол дејирик.

Сонунчу помидору
Нижә көтүрмүр һеч кәс?
Атам мәнә көз вурду:
—Күлзар, дајанма, тәләс!

Көтүрдүм помидору
Курсел бизи күлдүрдү.
Деди: —Бачым салатын
Улдузуну сөндүрдү.

ТӘЛӘСМӘ

Көкә тутуб әлиндә
Севинир, бир она бах.
Чағырырам Ајсели,
Јахына кәлмир анчаг.

—Әми, сәнә нә олуб,
Тәләсирсән дејәсән?
Гој мән көкәни јејим,
Сән дә мәни јејәрсән...

ГАРА ГАРҒА

Оғлум сорушду: —Ата,
Гара гарҒа зәнчиди?
Күлдүм онун сөзүнә,
Мәндән күсдү, инчиди...

ДУНЈАНЫН ЈҮЗ ЧҮР ИШИ ВАР

Дунјанын јүз чүр иши вар,
Сују рузијә дөндәрир.
Дашы јонуб гум еләјир,
Гурду гузуја дөндәрир.

АҒ ГӨНЧӘ, САРЫ ЧИЧӘК

Гырт тојуғун алтында
Јумурта гөнчә-гөнчә.
Быј, гөнчә пардахланды,
Ачылды сары чичәк—
Хош көрдүк, сары чүчә.

ТОЗ

Тоз бурахыб архада
Машын сүр'әтлә кетди.
Јохуша дырмананда
Тоз кәлиб бизи өтдү.
Сүрүчүмүз тәләсик
Пәнчәрәләри өртдү.

«НӘМ-НӘМ»,
«ЧАЈ-ЧАЈ»,
«БАЈ-БАЈ»

Үччә сөз билир
Балача Күлтәм.
Јемәк көрәндә
Гышгырыр: —Нәм-нәм.
Јејиб гуртарыр,
Чај-чај истәјир.
Јорулан кими
Бај-бај истәјир.

«МАЧ»

Јајылса да дөрд јана
Өпүшүнүн «кур сәси»,
Нә гәдәр еләсэн дә
Самир өпмәз һеч кәси.
Јалварсан ки, өп мәни,
О, бир әлач еләјәр;
Додағыны узадыб
Јаландан «мач» еләјәр.

ДЫРМЫҒЫН ЈУМРУҒУ

Бостанын гапысында
Дырмыг чыхды гаршыма.
Ајагладым, чеврилиб
Сапы дәјди башыма.

Гәфил, күчлү зәрбәси
Салыбдыр ода мәни.
Мән ону тапдамасам,
Вурмазды о да мәни.

БЕЛӘ КЕТСӘ

Узаныр һәр күн бојум,
Учалырам мән көјә.
Анчаг билмирәм кулкам
Нијә бөјүмүр, нијә?

Елә бил ки, бәбәди
Сән бунун бојуна бах.
Белә кетсә, онунла
Сөзүмүз тутмајачаг...

ГАРДАШЫМЫН КӘШФИ

✓
Чај ичмәк истәјирдим
Алышдырдым газы мән.
Су гајнады, чајданын
Буг чыхды лүләјиндән.

Гардашым бахыб деди:
—Эсл мөчүзөдир бу.
Дөнүб бухара, учур
Истијә дөзмәјән су.

АҒЗЫМ

Үрәјин нә истәди
Будагдан дәрдим, једин.
Хаталы олмады на
Јанында алча дедим.

Ағзым, бәсди суландын,
Корлајарсан ишләри.
Сакит дуран дејилсән,
Гамашмаса дишләрим.

НАВАЈА УЈГУН

Килејләнмә ки,
Нава сојугду.
Пис палтар олур,
Пис нава јохду.

Кејим, әслиндә
Иситмир бизи.
Итмәјә гојмур
Өз истимизи.

Кејинсән әкәр
Наваја ујгун,
Неч бир горхусу
Олмаз сојугун.

ТОП

Футбол ојнамаг кәлир
Намымызын хошуна.
Бир топ
Бир топ ушағы
Топлајыбдыр башына.

ИЛК ОВ

Бәркүшадын саһили,
О јан чај, бу јан чәмән.
Шәфа тапыр,—дејирләр,—
Шәффаф суларда чимән.

Неч билирсән бу чајда
Нечә чүрә балыг вар?
Анчаг тутмаг чәтинди,
Чохбилмишди балыглар.

Тилову тез-тез атыб
Чәкирәм бирнәфәсә.
Балыг дүшмүр ки, дүшмүр
Гармағыма нәдәнсә.

Сохулчанмы арыгды,
Тиловумму көдәкди?!
Әмим деди: —Тәләсмә,
Овда сәбр кәрәкдир.

Суја бахдым, тилову
Бәрк-бәрк тутуб овчумда.
Санки үрәк дөјүндү
Гармағымын учунда.

Ову саһилә чәкиб
Нарај салдым севинчәк:
Көксүмдә үрәјим дә
Чырпынырды балыг тәк.

КУРСЕЛИН КАҒЫЗЛАРЫ

Кағызларына әл вурсаг,
Јаманча һирсләнир ата.
Она көрә ајырышыг
Биз она ајрыча отаг.

Курселин кағыз-кугузу
Неч нәји алмыр вечинә,
Кедиб гарышыр атанын
Кағызларынын ичинә.

ТЭТИЛ

Биз тэ'тилэ чыхмышыг,
Динчэлмэк вахты
Чатыб.
Анчаг телевизорун
Иши жаманча
Артыб...

КРЕСЛОНУН ҮСТҮНДЭ

Оғлум мәктәбдән кәлди.
Дедим: — Јат, динчэл бир аз.
Деди: — Дәрс өјрәнмәмиш
Көзүмә јуху долмаз.

Бир дә бахыб көрдүм ки,
Дәрс охуја-охуја,
Креслонун үстүндә
Кедиб ширин јухуја.

Әјилиб өпән заман
Онун пырпыз телиндән,
Көрдүм нағыл китабы
Јерә дүшүб әлиндән.

Сәһифәләр титрәјир,
Вәрәгләр ачыг галыб.
Соначан охумајыб,
Нағыл жарымчыг галыб.

Арабир сајыглајыр,
Гыврылыр, дартыныр о.
Јухуда көрүр јәгин
Нағылын ардыны о.

ЈАШЫЛ ДОН

Чыхарт јашыл донуу,
Бичәнәкдән кечәндә,
Ана, бирдән итәрсән
Јашыл отун ичиндә.

ШҮШӘСИЛӘН

Машынымыз кетдикчә
Јоллара бахырам мән.
Сел-сујун ичиндәди
Дәрә-тәпә, чөл-бајыр.
Бу шыдырғы јағышдан
Наразыды дејәсән,
Шүшәсилән сәһәрдән
Һеј башыны булајыр.

МӘН

Һеч бачымын әлиндән
Жәлинчији алмырам.
Тапанчамы көтүрүр,
Һарај-һәшир салмырам,
Мән јахшы оғланам е...

Пишијин гујруғуна
Даһа ип бағламырам.
Һәјәтә дүшәнләрин
Далынча ағламырам —
Мән јахшы оғланам е...

Стәкан-нәлбәкини
Сындырмырам, гырмырам.
Диварлары чызмырам,
Китаблары чырмырам—
Мән јахшы оғланам е...

Бош-бош шејин үстүндә
Та салмырам галмагал.
Ата, ахы, нә олар,
Кет мәнә дондурма ал—
Мән јахшы оғланам е...

НЕЧӨ ЈЕЈИМ?

Курселә бах, Курселә,
Будагдан мејвә дәрир.
Анчаг јемир, онунчүн
Бир сүмүкдү, бир дәри.
Бағчада хөрәк кәлир,
Дејир евдә јемишәм.
Евдә дејир бағчада
Мөһкәм јејиб кәлмишәм.
Бу күн истирахәтди,
Бу күн бағча бағлыды.
Хөрәк вердик, јемади,
Ачыгландыг, ағлады.
— Билмирәм мәни нијә
Данлајырсыз һәмишә?
Тохам, ахы јухуда
Чүчә-плов јемишәм?

СӘН ДЕМӘ

«Ким апарсын бағчаја
Сәһәр-сәһәр Курсели?» —
Күлзар дејир сән апар,
Күндүз дејир сән апар,
Боғур гәһәр Курсели.
Долур баламын көзү,
Дејир: — Кедәрәм өзүм.
Јенә Күлзарла Күндүз
Евдә һарај гопарыб.
Чупбулуну бағчаја
О дејир мән апарым,
Бу дејир мән апарым.
«Бунлардан чыхмајан иш?» —
Тәәччүбләнир ана,
Пәнчәрәдән баханда
Иш ајдын олур она.
Сән демә гар јағыбмыш,
Өзү дә биринчи гар.
Гартопу ојнамагчын
Тәләсирмиш ушаглар...

ЛИФТИН ГАПЫСЫ АҒЗЫНДА ГАЛАН ЧӘКМӘЛӘР

Атасыјла шәһәрә
Гонаг кәлиб Нәриман.
Бу вахтачан о, лифтә
Минмәјибмиш һеч заман.
Ата дүјмәни басачаг,
Ушаг марагла бахды.
Гапысы бағланан тәк
Сәһрли гуту галхды.
Бешинчи мәртәбәдә
Биз лифтдән чыхан заман
Тәәччүблә сорушдум:
— Чәкмән һаны, Нәриман?
Күлүмсүндү балача,
Сүздү севинчәк мәни:
— Гапынызын ағзында
Чыхартмышам чәкмәми.
Дајым оғлуна бахды,
Белә сөјләди күлүб:
— О, лифтин гапысыны
Евин гапысы билиб.
Мәни дә күлмәк тутду,
Ишдән һалы олунча.
Онлар бизә галхдылар,
Мән ендим Нәриманын
Чәкмәсинин далынча...

АЈСЕЛ СҮД ИСТӘЈИР

Ајсел деди сәһәр-сәһәр,
Нәнәсинә кәлиб јахын:
— Мәнә сүд сағ.
— Инәјә де, гојсун, сағым.
— Инәк, сүд вер.
— От јемәсәм, олмаз сүдүм.
— От, дизә чых.
— Јағыша де, јағсын, битим.
— Јағышым, јағ.
— Булуда де, долсун, јағым.
— Булудум, дол.
— Сөзләринә кәрәк бахым,
Сәнин тәк јахшы ушағын...

Долубду гара булудлар,
Та башга нэ сөзүнүз вар.
Нирсли-нирсли
динди ушаг:
— Јагыш, ди јағ.
Ај от, ди бит.
Инэк, ди је.
Нәнэ, ди сағ.
Бәсдин, нэ гәдәр
Сусаг?

КҮЛ ӘКӘРСӘН

Һәр кәлмәдән инчијән,
Һәр сөздән күсән балам.
Кедәк сачыны гырхым,
Ај мәним Сүсән балам.
Телин гәшәнк битәчәк,
Разы олсан әкәр сән.
— Ата, сачымы гырхыб,
Јериндә күл әкәрсән.

КАРАНДАШ

— Карандаш верин мәнә,
— Гәләмин јохду, Бахшы?
— Гәләмим олса иди,
Нејнирдим карандашы?

БУЛУД КӨJDӘ ОЛАР

Көнүл бәјланыб бахыр
Тәјјарәдән ашағы.
Булудлары көрәндә
Нејрәт алыр ушағы.
— Бунлар нәдир, атачан,
— Көрмүрсәнми, булудду.
— Неч белә булуд олар? —
Көнүлү күлмәк тутду.
Булуда бах, булуда,
Елә бил ки, пәрдәди.
Булудлар көјдә олар,
Бунлар нијә јердәди?

УЈ... УЈ...

Никар јеријир, анчаг
Даныша билмир һәлә.
Бу күн евдә галыб о,
Бачысы Севинч илә.
Нәсә демәк истәјир,
Севинч галыб никаран.
Уфулдајыр, көрәсән
Нә олубдур Никара?
Әлин гојуб гарнына,
Хысын-хысын ағлајыр.
— Сева, уј, уј... еләјир,
Јә'ни бурам ағрыјыр...

МАШЫНЫН БАШЫ ВАРМЫ?

Дејирсән ки, мүһәррик
Машынын үрәјиди.
Машынын башы вармы
Бизә де көрәк инди?
Фикирләш јахшы-јахшы.
— Машынын јохдур башы.
Сүрүчүнүн башыјла
Ишләјир ахы машин...

ОХШАДЫ

Атам баға енинчә
Сүздүјүм мәхмәри чај
Сојумаса јахшыды.
Нәлбәкини чезирдим
Стәканын ағзына,
Көбәләјә охшады...

СТӘКАН

Сакитчә дүр јериндә,
Стәкан, олма дәчәл.
Әлимдән јерә дүшдүн,
Гырылдын, инди динчәл...

ТЕЛЕВИЗОРУН ЖАРАТДЫҒЫ ДОҒМАЛЫҒ

Кечи тәк дырмансам да,
Бурда даға, жамача,
Гонаг кетмишәм, кәндә
Утанырам жаманча.
Өзкә евә ујушмаг
Елә билмә асанды,
Телевизора бахдым,
Һәр шеј јадымдан чыхды,
Өзүмү евдә сандым...

ЧӘЈИРДӘК

Күлсабаһ кирәндә баға,
Тапды бир чанаглы баға.
Деди: — Бу ки, чәјирдәкди,
Бөјүклүјүнә бир бах һа!

Тысбаға гындан чыханда
Тәәччүбләнди Күлсабаһ.
Күлдү: — Чәјирдәк чүчәрир,
Бөјүјәчәк бу күн-сабаһ.

АТ, МАШЫН

— Јахын кетдин, ја узаг,
Миндин, минмәдин аты, —
Кәрәк әскик олмасын
Онун арпасы, оту.
Машынса ајры шејди,
Унутмајасан кәрәк
О, бензини ишләдир,
Кетдији јола көрә.

ОЧАГ

Көзәрир очаг,
Алова бир бах.
Јанмаса өзү,
Иситмәз бизи.

БӘДӘН

Бәдән — «вәтән торпағы», —
Инсан үчүн әзизди.
Дамарлар дағ чајлары,
Үрәкләрсә дәнизди.

ГАН

Бәдәндәки гыпгырмызы
Гызыл ган,
Инсан үчүн гијмәтлиди
Гызылдан.

ЈАСТЫҒ

Гучаглајыб јатырам
Мән кечәләр балышы.
Јастығым сәһәрәчән
Мәнә нағыл данышыр.

ЈАЈ

Һа јандан јағыр
Бу од, бу атәш? —
Јаман истиди,
Јандыг, ај нәнә.
Од гылынчыны
Сыјырды күнәш,
Пәрдә галханы
Тутдуг өнүнә...

ШИРИН ЧАЈЫН ХӘТРИНӘ

Дедим ки, ана, чај вер,
Тохам, кәтирмә чөрәк. —
Тәрс-тәрс үзүмә бахды.

Ширин чајын хәтринә
Јахмач јејәсән кәрәк,
Ајры әлачын јохду...

АНА ҺИРСЛӘНӘР АХЫ

— Курселдән чыхмајан иш
Гачмыр о баш, бу баша.
Һәминки ушаг дејил,
Елә бил һеч бу ушаг.
Ахтарса да, тапмајыб,
Башмағынын тајыны.
Халчанын бир күнчүндә
Хофлу-хофлу дајаныб.
Дөшәкчәнин алтында
Ајағыны кизләјиб,
Анасынын отагдан
Чыхмасыны көзләјир.
Дајаныб маддым-маддым
Гапыја сары бахыр.
Ајагјалын кәзәндә
Ана һирсләнир ахы?!

КУРСЕЛ НИЈӘ КИЗЛӘНИБ

— Оғлум, мән мағазадан
Алыб кәлинчә чөрәк,
Де көрүм, евимиздә
Гала биләрсәнми тәк?
— Галарам.
— Гочаг балам,
Истәјирсән узан јат.
Ја да ојна, шәкил чәк,
Гајыдырам бу саат.
Ана кери дөнәндә
Һарајлады оғлуну.
Курселдән сәс чыхмады,
Горху бүрүдү ону.
— Ана, горхма, бурдајам.
— Һа јандан кәлир сәсин?
— Ана, кизләнмишәм ки,
Оғру мәни көрмәсин.
Архајын ол, бурдады
Тапанчам, автоматым.
Көзләјирәм ки, кәлсә,
Оғруја күллә атым.

ЧӘКМӘ

Чәкмәмин бурну гопуб,
Чәкмәм ағзыны ачыб.
Күлүшүрләр ушаглар,
Дејирләр: — Чәкмән ачыб...

НИЈӘ ХӘСТӘЛӘНМИСӘН

— Сөјлә нә, олуб сәнә,
Дәчәл оғлум, Бүләндим.
— Мәнә конфет вермәдин,
Онунчүн хәстәләндим.

СӘН ГЫШГЫРАНДА

— Күндүз, инсафын олсун,
Дәчәллији ејлә тәрк.
Сән гышгыранда мәним
Боғазым ағрыјыр бәрк.

ГОРХУРАМ ЈАҒЫШ ЈАҒА

— Әзијјәтлә јумусан,
Палтарлары сәр инди.
— Сәрмәјинә сәрәрәм,
Анчаг һава сәринди.
Мән бунлары јујунча
Аз әзијјәт чәкмәдим.
Горхурам јағыш јаға,
Һәдәр кедә зәһмәтим.

ЈЕРИН ДИШИ

Нә үчүн мән сәнин
Көзүндә јаш көрүм?
Кишисән, ағлама,
Ди дуруб гач көрүм.
— Јыхылдым үстүнә,
Дишләди дизими,
Ај ата, елә бил
Дишидир даш јерин.

ГАР МЭНЭ ЧАТМАЗ

Нэжэтдэ гара бах,
Лап чыхыр о дизэ.
Сопсојуг, агаппаг,
Тэртэмиз, тэптээ.
Санки ағ варагды,
Дүзэ бах.
Бир сөздү үстүндэ
Нэр ушаг.
Гачырлар о јана,
Гачырлар бү јана.
Кејиндир палтому,
Тез елә, ај ана.
Нэжэтэ дүшсэм кеч,
Гар мэнэ чатмаз неч...

ӘКӘР БАЛАЧАЈАМСА

Күлзарын чантасы вар,
Күндүз төкүб гаш-габаг.
Дејир: — Мәктәбә кедир
О нијә мәнән габаг?
Инчимишәм бабадан,
Инчимишәм нәнәдән.
Јекә оғлан олмушам,
Чанта алын мәнә дә.
Ана дејир: — Күндүзүм,
Ај мәним чаным, көзүм.
Балачасан сән һәлә,
Нә галыб кәлән илә?
О вахтачан бөјүјүб,
Бој атарсан, Күндүзүм.
Онда сәни мәктәбә
Апарарам мән өзүм.
Гаш-габағы төкүлү
Дөнүб Күлзара бахыр.
Дејир: — Балачајамса,
Бу нијә мәнән горхур?

СӨЗҮ СӘНВ ЈАЗАНДА

Тәзә мөвзу тапдым бу күн,
Кағыз үстә гәләм сәкди.
Бәјәнмәдим јаздығымы,
Үстүндән бир гәләм чәкдим.
Күндүз кәлди мәнә јахын,
Әл-голуну ата-ата.
Деди: — Нијә гараладын,
Јаздығында сәнв вар, ата?
Күлүб тәрпәтдим башымы,
Үзүмә диқди көзүнү.
— Ата, сәнвин варса әкәр
Нијә дөјмүрсән өзүнү?
— Бу нә демәкдир, ај оғул,
Даныш көрүм нә дејирсән?
— Бачым сөзү сәнв јазанда
Бәс ону нијә дөјүрсән?

БАҒЧА ЈАХШЫДЫ

Күндүз дәрс охујанда
Курсел һәсәдлә бахыр.
Дејир: — Ата мәнә дә
Өјрәт дәрс охумағы.
— Оғлум, бу «А» һәрфиди,
Јадында сахла ону.
Фәрәһләнир, үзүнә
Хәфиф тәбәссүм гонур.
Күлүмсәјиб дејир ки,
Таныјырам «А»ны мән.
— Јахшы, ону сеч көрүм
Һәрфләрин ичиндән.
Көз кәздирир китаба
Курсел көзүндә мараг,
«У» һәрфини кәстәриб,
Дејир ки, «А» будур, бах.
— Дүз тапмадын...
Хәтринә
Дәјир мәним сөзләрим.
Гулағыны дартырам,
Долур гара көзләри.
«Әлифба»ны туллајыб,
Һирслә галхыр јериндән.
Дејир: — Бағча јахшыды,
Кетмәјәчәм дәрсә мән...

АҒАЧ ҺӘКИМИ

Курсел дејир: — Ај бачы,
Мән сағалтдым ағачы.
Сојулмушду габығы,
Кәлиб горудум ону.
Јарасына јаш торпаг
Гојуб, сарыдым оку.

КҮНДҮЗ ДЕЈИР

Нәнәм демиш, о бахмыр
Һеч ағына, бозуна.
Дөшәмәдә нә тапса
Алыб гојур ағзына.
Гарајчыдыр, элиндән
Шеј алмаг мүмкүн дејил.
Күндүз дејир ки, Курсел
Тозсорандыр елә бил.

КҮНДҮЗҮН ЧАВАБЫ

Ону данышдырмагчүн
Атајла ана һәрден
Дејирләр: — Күндүз бала,
Кими чох истәјирсән?
Елә чаваб верир ки,
Инчимәсин һеч һансы:
— Мән атамн оғлујам,
Анамынса баласы.

КАМАНЧА

Хошуна кәлир
Онун јаманча,
Бир гара зурна,
Бир дә каманча.
Телевизорда
Каман инләјир.
Курсел диггәтләр

Бахыр, динләјир.
Додагларына
Тәббәссүм гонур:
— Әми версәјди,
Чалардым ону...

НӘНӘ — БАЛА

Нәвә деди нәнәјә
Баш гојанда балынча:
— Мәнимлә бағчаја кет
Сән евдә тәк галынча.
Отуруб көзләјирсән
Дүшәчәк ахшам һачан?
Нејнирсән тәк-тәкана
Сәһәрдән ахшамачан?
Дарыхмазсан мәнимлә
Биркә кетсән әкәр сән.
Јығарам ушаглары
Бизә нағыл дејәрсән.
Динләдикчә онлары
Шәнләнәрик, күләрик.
Ахшам да нәнә-бала
Евимизә кәләрик

ЭЛВИДА, КӘЛИНЧИЈИМ

Кәлинчијим, кәлинчијим,
Ајрылырыг, кәл көрүшәк.
Мән јекә бир гыз олмушам,
Сән галмысан әзәлки тәк.
Дарыхма, јенә киминсә
Севимлиси олачагсан.
Мән мәктәбә кедәчәјәм,
Сән бағчада галачагсан.

СЕВИНИР КҮНДҮЗ БАЛА

Севиб телевизору
Лап балача чағындан.
Күндүз узаг кетмәјир
Экранын габағындан.

Ону күнорта үстү
Жатыра билмэзсөн сән,
«Күндүз верилишләримиз
Гуртарды» — дежилмэсә.
— Күндүз, верилишләримиз
Гуртарды» — дежир хала,
Ганады јохдур учсун,
Севинир Күндүз бала.
Үзүмә бахыб күлүр.
Дежир: — Бу хала мәним
Адымы хардан билир?

ГӘРИБӘ СУАЛ

Тојә апардым
Бир күн Күндүзү,
Бәрк севинирди,
Күлүрдү үзү.
Бирдән о мәнә
Деди: — Атачан,
Бәс сәнин тојун
Олачаг һачан?

«АППА», «ОППА»

Јемәјә «аппа» дежир,
Кәзмәјә «оппа» дежир.
«Аппа» истәмнр,
«Оппа» истәјир.
Ким јемәсә «аппа»,
Олмаз она «оппа».

МҮТӘККӘ

Курсел јенә һарај салыб,
Бах бунда һирсә, һиккәјә.
Гојмајыр ки, дирсәкләним
Нәнә салан мүтәккәјә.
Дежир: — Нә олар, ај ата,
Сәнә ајры јастыг тапым.
Ахы бұ мәним атымды,
Тез ону вер, миниб чапым.

ГЫЗЫЛ ГУМ

Күнәш нурунда
Чимир гызыл гум
Көјдән од јағыр,
Јердә гызыр гум.
Оғлум саһилдә
Гума узаныб,
Белә сөјләјир:
— Торпағын бели
Нә гәшәнк јаныб?

ХОККЕЈЧИ ПАПАҒЫ

Атасына јалварыр
Бизим балача Вүсал:
— Ата, нә олар, мәнә
Хоккејчи папағы ал.
— Нејләјирсән ону сән?
— Гојмасам о папағы
Һәјәтдә јыхыланда
Башым јарылар ахы?

«ӨПДҮМ ГАРА ТОРПАҒЫ»

Күндүз ше'р охујур:
«Өпдүм гара торпағы»...
Курсел бахыр үзүмә,
Азча гачыр додағы.
Сөјләјир ки, ај ата,
Һеч өпәрләр торпағы?
Адамын додағлары
Палчыға батар ахы?!

ОҒЛУМУН СУАЛЫ

Рәнкли телевизорда
Рәнксиз верилишә бахды,
Деди ки, јашыл дејил,
Еһ, бу нечә јарпагды?
Бахмағым да кәлмир һеч,
Рәнксиз чичәјә, ота.
Бәлкә телевизорун
Рәнки гуртарыб, ата?

АНА, НИРСЛӘНМӘ

Ана данлајыр, гызы
Чыхармыр да сәсини.
Ана ғышғырыр, оғлу
Кәсир онун сөзүнү.
Дејир: — Ана, нирсләнмә,
Ахы бачы, гәшәнкди.
Ешитмир, гулағыны
Тәмизләмәк кәрәкди...

ПАРАВОЗ

Һава јаман сојугду,
Елә билмә үшүјүр.
Гачыр о јан, бу јана,
Курсел јенә төјшүјүр.
Ағзындағи бухар чыхыр,
Күлүб үтүмә бахыр.
Дејир: — Мән паравозам;
Ата, көрүрсән мәни?
Тез әл тут пенчәјимдән,
Чәкиб апарым сәни.

ГӘНД ЈЕМИРӘМ КИ

Кизлинчә гәнд көтүрүб,
Бахын бизим Курселә.
— Ағрыјачаг дишләрин,
Гәнд јејәрләр бир белә?
Сәнә гаравул чәким,
Кәрәк атыб ишими.
— Ана, гәнд јемирәм ки.
— Нә јејирсән?
— Дишими...

КУРСЕЛИН ЧАВАБЫ

Дејирәм: — Јухудан дурмусан?
Хошуна кәлмәјир сөзләрим.
Дејир ки, әј ата, көрмүрсән
Ачыгды көзләрим?

КУРСЕЛ КӘНДДӘН ГАЈЫДЫБ

Нәнәсинин јанында
Ики әј галыб кәлиб.
Кедәндә балачајды,
Бир йкид олуб кәлиб.
Боју бир аз узаныб,
Рәнки бир аз гаралыб.
Әјнинә бөјүк кәлән
Көјнәк инди дар олуб.
Бу оғланын анасы
Бағчамызда һәкимдир.
Ишдән гајыдыб дејир:
— Көрән бу оғлан кимдир?
Ајаглары узаныб,
Ириләшиб аддымы.
Курсел күлүр: — Әј ана,
Унутмусан адымы?
Мәнә оғлан дејирсән,
Оғлуну танымадын?
Ана күлүр: — Јадымдан
Чыхармы сәнин адын?

МӘНӘ АИД ОЛМАЈАНДА

Ачыгланыб өз оғлуна
Ана дејир:
— Оғлум, дур јат.
Сәнә аид кино дејил.
Ешитмирсән сөзләрим?
— Мәнә аид олмајанда
Јумачағам көзләрим...

КЕЧӘ НӘНӘ

— Лајлај, мәним көзәл нәвәм,—
Нәнә динир, сәс учалыр.
— Әј нәнә, бәс нәнәләрә
Јатанда ким лајлај чалыр?
— Бөјүкләрин һамысына
Кечә нәнә чалыр лајлај.
Адамларын үзүндәки
Јорғунлугу јујур лај-лај.

Кечә нәнә, кечә нәнә,
Сән нәнәләр нәнәсисән.
Бир лајлај чал, нәнәм јатсын,
Бәс сән нә вахт динәсисән?!

АЈ ПАЛТАР СӘРИР

Көјләрә бах, ајдынлыгды,
Улдуза бах, халај-халај.
Зивәдәки палтарлары
Зијасына гәрг едиб ај.

Пәнчәрәдән көјә бахыб,
Белә дејир бизим Пәри:
—Ата, бир бах, Ај балконда
Ана кими палтар сәрир.

КЕЧӘ ЛӨВҲӘСИ

Јел әсир јаваш-јаваш
Титрәдир будаглары.
Ај нурунда јер чимир.
Ишыг дүшүр, ағарыр
Говағын јарпаглары
Балығын гарны кими.

ГАР БУЛУДУ

Курсел көјә бахыб дејир
Бөјүк гардашы Күндүзә:
—Гара-гара булуда бах,
Гар кәтириб јәгин бизә.
—Бу булудда гар нә кәзир,
Көзү јағышла долуду.
Гагаш, гар кәтирән булуд
Анасыды бу булудун.
Курсел үз тутур көјләрә,
Башы үстдән булуд кечир.
Дејир: — Булуд, анана де,
Гар кәтирсин бизим үчүн.

КҮНӘБАХАН ТОХУМУ

Курсел хаһиш еләјир:
—Мәнә мизраб ал, ата.
—Мизрабы нејләјирсән,
Оғлум, әкәр јохса тар?
—Ону кағызын үстә
Гојуб, әлимдә гәләм,
Ај ата, күнәбахан
Тохуму чәкәчәјәм.

СӨЗӘ БАХСАЈДЫН

Гәфәсдәки пәләнкә
Белә дејир Маисә:
—Сөзә бахсајдын, сәни
Салмаздылар гәфәсә.

ӘКӘР

Бахыб гурумуш ағача
Дилә кәлир, оғлум дејир:
—Ата, ағач өлсә әкәр,
Она гәбир лазым дејил.

БОЈАРТЫМЫ

Нә пајызда, нә дә гышда
Ағачларын боју артмыр.
Кечә-күндүз бој атсам да,
Ағачлара бојум чатмыр.

КУРСЕЛИН АЛМАСЫ

Курселин бир алмасы вар,
Дејир: —Алма, дөјүм сәни?
Сән гузу ол, мән чанавар,
Парчалајыб јејим сәни.

ХЭЈЈАМ

Ит хүрэндэ дејир Хэјјам:
— Ана, горхма, янындајам!

ГАРАҒАТ

Һэлэ калды гарағат,
Јериндэ дур фарағат.
Јетишэндэ кэләрсән,
Сәбәт-сәбәт дәрәрсән.

ДАДЛЫ ЈУХУ

— Ај ана, бачы һаны?
— Бачы јуху бишир.
Елчин буну ешитчәк,
Һарајлады Бәшири.
Гачды тәзә хәбәри
Гардашына демәјә:
— Бәшир, Бәшир, тез елә,
Кедәк јуху јемәјә.
Анам дејир ки, бачы
Дадлы јуху бишир.
Ешидәндә бу сөзү,
Күлмәк тутду Бәшири.

ЈАЈ ЈУХУСУ

Ата јухудан дурчаг
Сөјләди: — Ај ушаглар,
Јухумда көрмүшәм ки,
Һәр тәрәфә јағыб гар.
Гар сөзүнү ешитчәк,
Дилләнди кичик Ајдын:
— Ата, кәрәк мәни дә
Һәјәтә апарајдын.

ЈАСТЫҒА ДЕ

Ата дејир анаја:
— Чох пис јуху көрмүшәм.
Чарпајынын јанына
Кәлиб балача Рөвшән
Сөјләјир ки, ај ата,
Кечә горхарсан ахы?!
Јастыға де, сәнинчүн
Данышсын јахшы јуху.

ДИШ НИЈӘ БИТМИР

Дүшән дишини
Атыб сичана,
Гыз күлә-күлә
Сөјләди она:
«Балта дишими
Верирәм сәнә,
Гызыл дишини
Верәрсән мәнә».
Кечди нечә күн
Бу гајда илә.
Нијә битмәјиб,
Гызыл диш һәлә?
Күлзар тәләсир,
Күлзар дарыхыр.
Күндә нечә јол
Күзкүјә бахыр.
Дејир: — Бәс дишим
Битәчәк һачан?
Јәгин гызыл диш
Тапмајыб сичан.

ИШЫГЛЫ КҮЛЛӘР

Күлзар кечә көјә бахыр
Көзләриндә севинч, мараг.
Улдузлары көстәрәрәк
Дејир: — Күндүз, күлләрә бах.
Истәјирсән дәрим сәнә,

Һамысыны верим сәнә,
Күндүз күлүр: — Неч билирсән
Нечә узагды улдузлар?
Көйдә күлләр ачылса да,
Дәрә билмәз ону гызлар.

НАРЫНЧ

Тәзәчә имәкләјир,
Нарынча бах, Нарынча.
Чарпајынын алтына
Кириб топун далынча.
Башы дәјир тахтаја,
Дикәлир, галха билмир.
Топу көтүрүб, анчаг
Керијә чыха билмир.

БАШМАГДАН ШИКАЈӘТ

Һеј ахтарды сағы, солу,
Киләјләнди јенә Сүсән.
— Мән тапырам, о тапылмыр,
Ата, башмағы көрүрсән?!

СИЗӘ МЕЈВӘ ДӘРӘРДИМ

Ушаглары јығды баға,
Белә деди бизим Аға.
Дәрәрдим һамыныз үчүн
Алма, армуд, килас, алча.
Анчаг күсүн бәхтиниздән,
Чыха билмирәм ағача...

ОЈУНЧАГ

Курсел һәлә дүшмәјиб
Ојунчаг һәвәсинә.
Ајағыны ојнадыр
Ојунчаг әвәзинә.

АЈЫ БАЛАСЫ

Арзу гышгырды:
— Ајы баласы, ајы баласы.
Сәсә төкүлүб
Кәлди анасы, кәлди халасы.
Дедиләр, сөјлә,
Бәс ајы һаны?
Арзу көстәрди
Бир гурбағаны.
Гурбаға горхуб,
Атылды суја.
Һамы күлүшдү
Кичик Арзуја.

АЛМА АЛМАЈА БӘНЗӘР

Белә сөјләјирләр ки,
Алма алмаја бәнзәр.
Әлиндәкини алыб,
Ајрысыны верәндә
Нијә алмады Мәнзәр?

АҒАЧЫН ТӘШӘККҮРҮ

Мән ағачы сулајанда,
Ағач мәнә баш әјирди.
Санки јарпаг дилләријлә
О, мәнә сағ ол дејирди.

ПАЛЫД ЈУМУРТАСЫ

Курсел алыб әлиһә
Гозаја бахыр, бахыр.
Дејир: — Ата, бу јәгин
Палыд јумуртасыды,
Ичиндән палыд чыхыр.

БАҒЧАҲА КЕДЭНДЭ

Гардашымы бағчаја
Апарырам мән өзүм.
Гардашымын јанында
Ики олмаз бир сөзүм.
Кет дејәндә кедәр о,
Дајан десәм, дајанар.
Әлини вер әлимә,
Јолу кечәк, ај Анар.
Тез елә, јолумузда
Јашыл ишыг да јанды.
Күчәдән кечәк дејә,
Бах, машыңлар дајанды...

САМОКАТ

Фырфыра бағламышам
Самокатын өнүнә.
Тәкәрләр һәрләндикчә,
О, фырланыр, ај нәнә.
Истәјир ганад ачсын
Мәним бу тахта атым.
Тәјјарә тәк һаваја
Галхачаг самокатым...

ӘМИ ҮЗҮНҮ ГЫРХАНДА

Гырхмаг истәјир әмим,
Сабунлајыр үзүнү.
Бачым онун әлине
Зилләјибдир көзүнү.
Елә диггәтлә бахыр,
Күлзар чашыб галыбдыр.
Дејир: —Әмимә бахын,
Шахта баба олубдур...

ПАРАЈА ДӘЈМӘ, БҮТӨВҮ КӘСМӘ

—Доғра дојунча, је көрүм, Әсмәр, —
Параја дәјмә, бүтөвү кәсмә.
—Нечә еләјим, атачан, бәс мән?
—Гызым, чобанын нағылыны сән,
Ешитмәмисән, ахы, дејәсән?
Вермәк истәмир бәј чөрәк она.
«Параја дәјмә, бүтөвү кәсмә»
Дејир чобана.
Чобан дүшүнүр, чобан тәләсмир,
Параја дәјмир, бүтөвү кәсмир,
Орталарыны овур чөрәјин,
Гырагларына тохунмур анчаг.
Үзүнә бахыб, о хәсис бәјин,
Дадлы доғрамач јејир дојунча.

КҮНДҮЗ ВӘ МӘСТАН

Күндүз кәләндән
Мәстан һәсрәтдир
Евә, ешијә.
Бу дөчәд оғлан
«Һам-Һам» еләјиб,
Чумур пишијә.

ТҮЛКҮ, ГАЗЛАР ВӘ ГЫЗЛАР

Түлкү маскасы кејди,
Тәрлан өзүнү өјдү.
Ваггылдајыб түлкү тәк
О, горхутду гызлары.
Деди ки, мән бу саат
Јејәчәјәм газлары.
Һинә сары јүјүрчәк,
Тәрлана чумду газлар.
Тәрлан гышгырыб гачды,
Күлүшдү она гызлар.

ИЛГАР ВӘ ГАЗЛАР

Чијниндә автоматы
Чумду газлара сары:
—Та, та, та...
Газлар «сысс» еләјәрәк
Говалады Илгары:
—Га, га, га...
Горхудан јерә атды
Илгар автоматыны.
Газлардан узаглашды,
Чапыб гарғы атыны.

АЛМА

Алланыбдыр јанаглары,
Јетишибдир алма, ата.
Әлимдәки бу дашлары
Сән әлимдән алма, ата.
Мән ағача даш атырам,
Ағач мәнә алма ата.

ЕЛСЕВӘР

Бизим дәчәл Елсевәр,
Күләк севәр, јел севәр.
Нијә севир күләји?—
Дејим, бирликдә күләк.
Онун фырфырасыны
Фырладан нәдир?—
Күләк.

ФӘРГ

Ағачын үстүндә
Алма вар, алма вар.
Һәрәси бир дадда,
Алма вар, алма вар...

АЛЧА

Бу нә кичик алчадыр,
Будағына әл чатыр.
Сырға-сырға салланар
Будағындан алчалар.
Будаг будағы әјәр,
Будаг јерә алчалар.
Јарпагларын үстүндән
Үстүмүзә шеһ јағар.
Будаг будағы сахлар,
Ушаглар алча јығар...

МӘН ОЛМАСАМ

Нәнәсинә дејир ки,
Бизим балача Күлкәз:
—Мән олмасам, сән кимин
Нәнәси оларсан бәс?

ДҮРДАНӘ

Көјдә Ајы көстәриб,
Һарај салыр Дүрданә.
Ағлајыр ки, о топу
Кедиб кәтирин мәнә.

КОНФЕТ

Ондан конфет истәдим,
Әлиндә бири варды,
Гојду ағзына, деди:
—Јохду, пишик апарды...

КОР БЫЧАГ

Мәтбәхдәки бычаглар,
Ај ушаглар, сиз дә бахын.
Бачым дејир бычаг кордур,—
Көзү олар, һеч бычағын?

МЕЈВӘНИН СӨЗҮ

Чаванлыгым индикиндән
Тәравәтли, көјчәк олуб.
Әтирлијәм, чүнки мәним
Ушаглыгым чичәк олуб.

КҮЛ

Исанлар үрәјимдән
Кечәнләри дујублар.
Һәмишә күлдүјүмдән,
Адымы күл гојублар.

САЧЫ УЗАНСЫН ДЕЈӘ

Гырхдырмышыг сачыны,
Чырнадырыг бачыны.
Чыртма вуруб дејирик,
Гарпыз јетишиб көрәк?
Ағлајыр, јанағында
Көз јашы чичәк-чичәк.
«Суварсан, от тез битәр»,
Она көрә Нуријјә,
Башыны тез-тез јујур,
Сачы узансын дејә.

ҚОР БЫЧАҒ

«Мән һамыдан гочағам» —
Ловғаланыр бу чаға.
Сән онун әлиндәки
Бычаға бах, бычаға.
Бирдән әлини кәсәр,
Бошла бу бош һәвәси.
— Кәссин, елә кәсмәкди
Бычағын вәзифәси.
Истәһзајла бычағы
Мәнә көстәриб Гошгар,
Дејир: — Кәсмәклән башга
Бу, һәр шејә јарајар.

ПӘНЧӘРӘНИ АЧМАЈЫН

Думан кәлибдир даға,
Думан кәлибдир баға.
Пәнчәрәни ачмаға
Ичазә вермир Аға:
Дејир. — Бирдән ачарсан,
Думан долар отаға.
Пәнчәрәдән ичәри
Бурахмајын думаны.
Итирәрәм мәстаны,
Итирәрәм топланы.

ИКИ БАБАНЫН БИР НӘВӘСИ

Бу нәвәнин ики евдә
Јери учады,
Бу нәвәнин өзү көрпә,
Ады «гоча»ды.
Бир бабасы Чәбрајылды,
Бири Ағәддин,
Бу нәвәјә сөз дејәнләр
Ашмасын һәддин.
Доғуланда, хошбәхт-хошбәхт
Бабалар күлүб,
Көрпә Мансур Сумгајыта
Годмандан кәлиб.
Бу һәјәтә, бу бағчаја
Бил, јијәдир о.
Бабасына ад күнүндә
Һәдијјәдир о.
Мансур, бој ат, бабаларын
Бојуну көрсүн,
Арзум будур онлар сәнин
Тојуну көрсүн!

**ПЭНЧЭРЭСИЗ ЈАШАМАГ
БИЛ КИ, ЭФСАНЭ СӨЗДҮ.
ҮРЭЈИН ПЭНЧЭРЭСИ
БИР ЧҮТ ИШЫГЛЫ КӨЗДҮ.**

ЛАЈЛАЛЫ АХШАМЛАР

Отаға јаз кәтирир
Анамын данышығы.
Көрпәмин күл үзүнә
Дүшүр лајла ишығы.

Ујујур мәним балам,
Ону јуху апарыр.
Күнүн гапысы кими
Кирпикләри гапаныр.

Јаваш-јаваш ачылыр
Долашыглар, дүјүнләр.
Вәрәг кими чеврилир
Көз јумулдугча, күнләр...

КҮНЭШ, АЈ

Күндүз Күнәш, кечә Ај
Шәфәгләрини јайды.
Күндүзүн гызы Күнәш,
Кечәнин гызы Ајды.

Јер гызы көјә бахыб,
Әлиндә чичәк кәзир.
Дејир: — Ај улдузларла,
Күнәш исә тәк кәзир.

Дәрди варса Күнәшин,
Онун әлачы олаг.
Ај гызлар, кәлин биз дә
Күнәшә бачы олаг.

Гојмајаг тәк дарыхсын,
Јалгызды Күнәш бачы.
Гошулараг биз она
Кәзәк чөлү, јамачы...

АХШАМ, СӘНӘР

Сәһәр Шәргдән, ахшам Гәрбдән
Күнәш бојланыр.
Дағлар, дүзләр хумарланыр,
Нура бојаныр.
Ахшам-сәһәр гызыл рәнкә
Чалыр үфүгләр,
Ган чиләнир чөһрәсинә.
Дағда гарын да,
Бир-биринә әкс олса да,
Ахшамла сәһәр,
Јенә дә бир охшарлыг вар
Араларында...

ОТЛАГ

Инәкләр јем далынча
Доланды көвшән-көвшән.
Азалдым гырпым-гырпым,
Азалдым көвшәк-көвшәк.
Мәни мәмәләриндә
Дашыјыб көрпәләрә
Апарды гызыл инәк.

**КҮНЭШ
САНКИ ОЧАГДЫ**

Күнәш санки очагды,
Јанмајыр бош-бошуна.
Планетләр фырланыр
Бу очағын башына.

Күнәш җаныр, одуна
Һамымызы исидир.
Елэ бил ки, булудлар
Күнәшин түстүсүдүр.

БУЛУДЛАРА ТОП АТЫРАМ

Булудлара топ атырам,
Чайнагындан топардырам
јағышы.
Севиндир чөлү, дүзү,
Бу јағышын јағышы.
Лалэлэрин, нәркизлэрин
Рәнки кәлир үстүнә,
Сағ ол дејир гүдрәтимә
Чичәклэрин бахышы.

БУЛУДА БАХ, БУЛУДА

Булуда бах, булуда,
Елэ бил ки, јумагды.
Чөзәләниб төкүлдү,
Јағыш илмәләр ахды.
Бир азча бундан әввәл
Бу көзәллик јохуду.
Булуд јағыш әлијлә
Халча — чәмән тохуду...

УЛДУЗЛАРЫН БАХЫШЫ

Улдузларын һәрәси
Елэ бил ки, бир көздү.
Улдузларын һәрәси
Санки бир һәсрәт көздү.

Јухулу дүнјамыза
Бахмаг истәјир онлар.
Анчаг Дүнја ханымын
Әјниндә зүлмәт рәнкли
Бир кечә көјнәји вар.

О көзләрдән әләнир
Одлу һәсрәт јағышы.
Кечәнин көјнәјини
Дәлмәдешик ејләјиб
Улдузларын бахышы.

ҺӘР КӨЗҮН ӨЗ ЈУХУСУ

Көзүмә бах, көзләрин
Сәссиз маһны охусун.
Һәр көзүн өз ишығы,
Һәр көзүн өз јухусу.

Јуху сәни дүшүрәр
Јорғунлуғун атындан.
Јуху кәлдими, һәр шеј
Чыхар сәнин јадындан.

Көзләр јорулан кими
Һарајына јетәр о.
Кечә гајыдыб кәләр,
Күндүз учуб кедәр о.

Көзүнү јум, күл бала,
Јатмаг вахтыдыр ахы?!
Һава кими, су кими
Кәрәкдир бизә јуху.

АЈ АРЫГЛАЈЫБ

Ај һарај, ај һарај,
Арыглајыб көјдә Ај.
Инчәлиб, дөнүб чөпә,
Бәнзәјир назик ипә.
Ишығы азалыб лап,
Олачаг ијнәјә сап.
Амандыр, Күнәш ана,
Нурундан пај вер она.
Ишыг әмиб јекәлсин,
Чана кәлсин, көкәлсин!

ЛУХУ

Долур бәбәкләримә
Јорғунлуг думан кими.
Јуху мәни апарыр
Көзүмү јуман кими.

Каһ дағлары көрүрәм,
Каһ бағлары көрүрәм.
Чәмәнликдә ојнајан
Ушағлары көрүрәм.

Сәһәрәчән јухума
Нә гәдәр адам кирир.
Каһ әмим, каһ гардашым,
Каһ да ки, халам кирир.

Јухуда сифәтими,
Үзүмү көрәммирәм.
Мән һамыны көрүрәм,
Өзүмү көрәммирәм.

БИЗИМ ГАПЫНЫН ЗӘНКИ

Сусуз бир дәјирмандыр
Гонагсыз ев, дејирләр.
Нә јахшы гапымызы
Сәһәр-ахшам дәјүрләр.

Евә гонаг кәләндә
Санки олур севинчәк—
Бизим гапынын зәнки
Чәһ-чәһ вурур бүлбүл тәк.

СӘС ШЛАГБАУМУ

Санки асма көрпүдү
Телефонун дәстәји.
Сәсләр онун үстүндән
Һара кечмәк истәјир?

Јох, о, шлагбаумду—
Јолбағлајанды, Пүстә.
Дајаныр кечә-күндүз
Сәсин јолунун үстә.

Зәнк чалыныр далбадал,
Көтүр дәстәји, тәләс.
«Шлагбаум» галхмаса,
Сәс кечиб кәлә билмәз.

ЧАХМАГ ДАШЫ

Чахмаг дашым,
Чахыл, чахыл!
Гов алышсын,
Бир очаг ол!

Сән лап гәдим заманлардан
Инсанларын умудүјдун.
Үшүјәнин әлләриндә
Балача од булудүјдун.

Чахмаг дашы, чахылдығын
Јердә бир зәррә күнәш вар.
Өзүн буз кими сојугсан,
Ичиндә од вар, атәш вар.

ҺАМАР ДӘНИЗ

Катер үзүб кетдикчә
Габары сујун үзү.
Елә бил котан салыб
Шумлајырлар дәнизи.

Анчаг дәрјаны әкмәк
Чәһди һәдәрди, һәдәр.
Һаһһама олур дәниз.
Шумланса да нә гәдәр.

ДАНЫШАН БУТУЛКАЛАР

Бутулкалара бахын,
Јаманча сәрбәстдиләр.
Атам малыны сүрчәк,
Титрәдиләр, әсдиләр.
Бир-биријлә сөһбәтә,

Нөчәтә тәләсдиләр.
Мән онлары аҗырдым,
Сәсләрини кәсдиләр.
Киридиләр, сусдулар,
Јәгин мәндән күсдүләр...

КЕЧӘЛӘР ИТЛӘР ҺҮРҮР

Гузулар јухусунда
Јамјашыл хәсил көрүр.
Һамы кедиб мүркүјә,
Арабир итләр һүрүр.

Чыртдан, горхма көпәкдән,
Ишләрин олар асан,
Кетсән ит һүрән јерә,
Мүтләг хејир тапарсан.

Инсанын јахын досту
Кечәләр ојаг олур.
Сәси оғруја зәрбә,
Доғруја дајаг олур.

О сәс тиканлы мәфтил,
Ондан горхур јалгузаг —
Ачлыгдан үзүлсә дә,
Доланыр кәндән узаг.

Гаранлыгда көпәјин
Һүрмәји дејил әбәс;
Кечәләр кешик чәкир
Ујујан кәндә о сәс.

ЕҢТИЈАТ АЧАРЫН НӘҒМӘСИ

Ачарам мән, ачарам мән,
Бағлы гапы ачарам мән.
Унудулдум,
Јада дүшсәм,
Севинчимдән учарам мән.
Сіјирмәнин бир күнчүндә
Ағлајырам ачы-ачы.

Гыфыла кирмәкдән өтрү
Көјнәјир бурнумун учу.
Ачарам мән ачарам мән,
Бағлы гапы ачарам мән...

СЫНАГ

Ат ојнајар
Ојур-ојур,
Әлләријлә
Јери ојур.
Көнлүнә нәмәр дүшүбсә,
Тут чилову, достум, бујур.
Ал гамчыны,
Галх јәһәрә,
Аты јолда
Сынајарлар.
Атдан кен гачан
Икиди,
Һујлајарлар,
Гынајарлар.
Нијә дурухдун?
Көһләнин белинә
Атыл.
Ат сәни
Сынаға чәксин,
Сән дә
Аты...

ИШЫГ ВӘ ДОВШАН

Дүшүб ишыг чығырына
Довшан гачыр, довшан гачыр.
Тәпәсиндән, күрәјиндән
Тәр сүзүлүр пучур-пучур.
Елә бил ки, сәһрләниб,
Чыхмыр ишыг золағындан.
Һеј гачса да, узаглашмыр
Мотор сәси гулағындан.

Жазыг довшан, билмирсәнми
Нә демәкди машын, тәкәр?
Јолдан чых, јохса көзүнә
Һәмишәлик зүлмәт чөкәр.

КИШНӘРТИ ӘВӘЗИНӘ

Саһибни јүјрүк тәк
Јырғалајарды атлар.
Чәкилмәмиш јолларла
Јорғалајарды атлар.

Ат икидин шәрәфи,
Ат икидин ганады.
Аты севмәјән кәси
Дост-танышы гынады.

Адамлар көһләнләри
Тамам унудуб инди.
О атларын јерини
Машынлар тутуб инди.

Јадымдадыр, бир заман
Атлар нечә кишнәрди.
Тарихдән кәлән сәсди
Мәнимчүн һәр кишнәрти.

Инди дүшмәјән јохду
Дәмир ат һәвәсинә.
Сигналлар һарај салыр,
Кишнәрти әвәзинә.

ЈАСТЫГ

Башымла үстдән басдым,
Балышым олду јасты.
Јәгин ки, буна көрә
Она дејирләр јастыг.

ТӘК ОЛАНДА

Тәк оlanda илһам чошур,
Гәләмимдән сөзләр ахыр.
Һәр кәлмә бир гарангуш тәк
Гәншәримдә дуруб бахыр.

Үстүнә фәрли сөз гонса,
Кағыз севинир, шадланыр.
Бир мисра бабат алынса,
Јазан гуш тәк ганадланыр.

Елә ки, адамлар кәлир,
Һәрәси бир сөһбәт ачыр.
Һај-күј гондumu мөвзулар
Отагдан перикиб гачыр.

АВТОБУС СҮРҮЧҮСҮ

О, өмрүнүн чохуну
Бу јолларда јашајыр.
Бүтүн күнү һамыны
Ора-бура дашыјыр.

Сүрүр, өз машынында
Һәр күн кәздирир бизи.
Евә пијада дөнүр
Гараждан онун өзү.

КҮНЧҮТЛҮ КӨКӘ

Анам мәнә дүкандан
Көкә алыб, хала бах!
Сән бир бунун үстүнә
Сәпәләнмиш хала бах!

Адама кәл-кәл дејир
Көкәнин һәр күнчүдү.
Анчаг гојмур ки, јејәм
Бачы мәни инчидир.

Дејир: — Бөлэк, көкөдөн
Мәнә дә пәј јетәчәк.
Сән ону тәкчә јесән
Үзүндә хал битәчәк.

ЧӘРӘЈАН

Гохусу јох, дады јох,
Һеч вахт көрүнмәз көзә.
Анчаг тәбәссүмүлә
Севинч бәхш едәр бизә.

Хасијјәти беләдир,
Јандырмасан, алышмаз.
Дурар сәссиз-сәмирсиз,
Диндирмәсән, данышмаз.

Ғышын ғарлы чағында
Истәсән, олар очаг.
Дилини билсән әкәр
Дөнүб гулун олачаг.

Нә јемәк сорушачаг,
Нә ичмәк, нә дә кејмәк.
Һачан көнлүн истәсә
Сәнә едәчәк көмәк.

Нечә филин күчү вар
Назик биләкләриндә.
Сәһрли нур кизләниб
Онун бәбәкләриндә.

СӘС

Булаг кими чағлајар,
Һа ғышгырсан, түкәнмәз.
Гопуб додағымызда
Гуш тәк ганад ачар сәс.
Нечә бағлы ғапынын
Ғыфылына ачар-сәс.
Көзә көрүнмәсә дә,
Үрәјә нур сачар сәс.
Сәһрәдләри адлајар,
Өлкәләрә учар сәс.

ГУШ ЈУВАСЫ ТИКМИШӘМ

Ғајчы илә сачынын
Бир топасыны ғырхыб.
Билир ки, данланачаг,
Оғлум јаманча ғырхуб.
Дејир: — Ғајчы кор иди,
Хејли зәһмәт чәкмишәм.
Ата, мән өз башымда
Гуш јувасы тикмишәм.

ЧИЧӘК АЧАН ИШЫГЛАР

Сејр едирәм, шәһәрдә
Көр нә гәдәр ишыг вар.
Ахшам пәнчәрәләрдә
Чичәкләјир ишыглар.
Улдузлара бахын бир,
Јох, онлар улдуз дејил.
Көјдәки адамларын
Евинин ишығыды
Бу улдузлар елә бил.

БУ ӘМИНИН САЧЛАРЫ

Бу әминин башында
Жур сача бах, кур сача.
О гәдәр дүмағды ки,
Аз ғалыр ки, нур сача.
Бу әминин башына
Бахыб сөјләјир Емил:
— Бу әминин сачлары
Памбыгданды елә бил.

ГОЧАЛАР ДА УШАГДЫ

— Гој әскәрлијә кедим,
Бејүмүшәм мән ахы?!
— Ај бала, әскәрлијә
Апармырлар ушағы.
— Онда гој баба кетсин.
— Бабанын сачы ағды,
Гочадан әскәр олмаз.
— Гочалар да ушагды?!

Намы Көнүлө бахыр,
Көнүл ше'р дејэчэк.
Лалэ-кими гызарыб,
Көнүл элинде чичэк.
Билмир ки, неч нејлэсин,
Итирибдир өзүнү.
Дөрд тэрэфи адамды,
Нара тутсун үзүнү?

ПИШИЈИН КӨЗЛЭРИ

Зүлмэтэ дөнүб
Нэјэт, ев-ешик.
Зил гаранлыгды
Зил гара пишик
Доланыр, кэзир
Бағы, бостаны.
Инди тап көрүм
Сән бу мәстаны?
Көрүнмәсә дә
Пишијин өзү,
Фонар тэк јаныр
Бэрэлмиш көзү.
Кәпәнэк кими
Учур о көзләр.
Јамјашыл ишиг
Сачыр о көзләр...

ГЫН ВЭ КӨЗЛҮК

Әкәр үрәк јанмаса,
Көзүн јашы гурујар.
Гылынчы гын сахлајар,
Көзү көзлүк горујар.
Гылынч гындан сыјрылса,
Ора-бура дүртүләр.
Гын гылынчы коршалдар.
Көзлүк көзү итиләр...

ДАШ ВЭ ТОРПАГ

Јашыл олсалар да, санки
Даш гоча, торпаг ушагды.
Бу дүнјаја кәлән күндән
Даш бәркди, торпаг јумшагды.

Јерин гәлби чох көврәкди,
Овунур чичәклә, күллә.
Торпаға кирчәк сәнкијир,
Дашы дәлиб кечән күллә.

ЧАНЛЫ ПАРАВОЗ

Көзләриндә шимшәк кәлиб,
Чилов кәмирир, көвшәјир.
Узаглардан чапыб кәлиб,
Бәрк јорулуб, ат төвшәјир.

Тәр сүзүлүр күрәјиндән,
Очагмы јаныр гарнында?
Санки чанлы паравозду,
Неј бухар чыхыр бурнундан.

КӘСИЛМӘЈӘН ШҮШӘ

Јағыш јағыр, машынлар
Өтүр беләдән-белә.
Дајаныб пәнчәрәдән
Бахырам диггәт илә.

Намы, намы тәләсир,
Машынлар сүзүб кечир.
Чызылдајан тәкәрләр
Ири шүшәкәсән тәк
Асфалты чызыб кечир.

Јоллардан кедиш-кәлиш
Әскилмир ки, әскилмир.
Ајна тәк дүмдүз күчә
Кәсилмир ки, кәсилмир.

ИШЫГ СЕВКИСИ

Кечә саһилә кедиб
Сән чаја тутсан фәнәр.
Балыгларын һамысы
Ишыға үзүб кәләр.
Тез тилову атыб чәк,
Мүтләг балыг дүшәчәк.
Севинирсән җаманча,
Сәнин ов торбан долур.
Балығы ишә салан,
Ишыг севкиси олур.

ГАЧАН АҢ ТУРП

«Мө'чүзәдир, мө'чүзә,
Көр бир нә пәстаһ ачыр:
Аң турп торпагдан чыхыб
Һеј ора-бура гачыр.

Каһ ачылыр, каһ да ки,
Јумулур јумруг кими.
Узун зоғу сүрүнүр
Архада гујруг кими»...

Инандым бу сөзләрә,
Мән алдандым, удуздум.
Бахдым ки, турп сандығым
Аң дәрили гундуздур.

ЈУХУДА КӨРДҮЈҮМ НАҒЫЛ

Јатағыма кирән кими,
Кирпијими јуман кими,
Ширинчә бир јуху чөкүр
Көзләримә думан кими.

Үрәјим бал истәјәндә
Јухума ач ары кирәр.
Дејирләр ки, ач тојугун
Јухусуна дары кирәр.

Бу көрдүјүм әһвалатлар
Көзүмдән асылы дејил.
Јухумун јахшысы, писи
Өзүмдән асылы дејил.

Каһ горхулу гурд, әждаһа,
Каһ көрпә гузу көрүрәм.
Каһ дағлары, јамачлары,
Каһ чөлү, дүзү көрүрәм.

Ағлыма кәлмәјән ишләр
Јухумун гонағы олур.
Кечә көрдүкләрим, сәһәр
Чеврилиб бир нағыл олур.

Чағырырам, нәнәм кәлир,
Данышырам арам-арам.
Ахшам дедији нағылын
Әвәзини гајтарырам.

ГАЗАЈАҒЫ

Газајағы о гәдәрди,
Зәмини башына алыб
Газлар өзләри кедибләр,
Ајаглары бурда галыб.

ГӘРИБ ДАЈАНАЧАГЛАР

Гонағы олмајанда
Олур дүнја дар она.
Санки тәскинлик верир
Кәлән адамлар она.

Нә јахшы ки, галмајыр
Тәнһа дајаначаглар.
Һәмдәми олмајанлар
Тәнһа дајаначаглар.

Үстүмүзә гәриблик
Ганадыны кәрибди.
Гәриб дајаначагда
Елә һамы гәрибди.

Бир меһрибан данышыг
Санки әршә чәкилиб.
Интизарлы бахышлар
Узаглара дикилиб.

Автобус кечикәндә
Үзә думан-чән кәлир.
Таныш машин кәләдә
Елә бил вәтән кәлир...

ОД

Одсуз, очагсыз һеч нәјик,
Од хејирди, бәрәкәтди.
Инсан одсуз, јашајаммаз
Од һәјатды, һәрәкәтди.

Бензин алышыб јанмаса,
Мүһәррик һарај гопармаз.
Ичиндә алов олмаса,
Машын да бизи апармаз.

КӨЗ ГӘФӘСИ

Һәјәтләрдә ојнасаг да,
Бөјүкләр изләјир бизи.
Үстүмүздән әскик олмур
Ата-анамызын көзү.

Јәгин ки, јекәлән заман
Азад бир һәјат башлајыр.
Ушаг бөјүк оланадәк
Көз гәфәсиндә јашајыр.

ГАВАЛ

Муғамат дилә кәлди,
Сәс булаг төк гајнады.
Ханәндәнин әлиндә
Гавал санки ајнады.

Бу ајнанын үстүндә
Бир көрпә чичәк дәрәр.
Бу ајнанын үстүндә
Ханәндә јоллар көрәр.

Бу ајнанын үстүндә
Тумурчуглар, хәзәлләр...
Бу ајнанын үстүндә
Күзкүләнәр көзәлләр.

Зәнкулә вурулдугча
Чағлајар, дашар сулар.
О ајна аја дөнүб
Үзүмүзә нур салар.

ЧАЈ ВӘ БУЛАГ

Булаг деди ки, чаја
Биз ки, гонум-гардашыг.
Бу дүнја јаранандан
Бир ајрылмаз сирдашыг.
Кәлиб тез-тез јолухур
Һәр јолдан өтән мәни.
Итириб-ахтармырсан
Анчаг һеч вахт сән мәни.
Бир күн дә бизи јад ет,
Севиндир дост-танышы.
Гонаг кәлсән дүшмәз ки,
Дост, хәнчәринин гащы?
Чај күлдү, уғулдады,
Гучаглады булагы.
Деди ки, нејләјирсән
Мәним кими гонагы?
Үрәјимдән кечир ки,
Әзиз достум севинә.
Анчаг мән нечә сығым
Сәнин кичик евинә?
Дост, сәнә гонаг кәлсәм,
Узун өмрүн битәчәк.
Көзүн тутулмаса да,
Дурулуғун итәчәк...

ЧИЧЭК ПӘНЧӘРӘСИ

Паркда кәзиб дүшүнүрәм
Көрүб күчәдәки чаты:
Языг биткиләр дарыхыр,
Гаранлыгды јерин алты.
Өзүнә пәнчәрә ачыб,
Чичәкләр дешиб асфалты.

ПӨҢРӘЛӘР ВӘ КҮЛӘК

Пөһрәләр чалышыр ки,
Јелин јолуну кәссин.
Онлар истәмир күләк
Кечиб күлләри әзсин.

Ачыгла силкәләјир,
Јорулмајыр голлары —
Күләк шапалаглајыр
Елә бил ки, коллары.

КҮЛӘН ДАЛҒАЛАР

Дәнизә бах, дәнизә бах,
Һәр тәрәф дүмағ далғады.
Бизи көрәндә севинир,
Далғалар дишин ағардыр.

ТОРПАҒЫМ

Таб еләдин ағрылара,
Торпағым, кәл сәни өпүм.
Гәлбиндә шырым ачмасам,
Ора нечә тохум сәпим?

СЕҢРЛИ ПӘТӘКЛӘР

Бу шәһәр евләриндә
Көр нә гәдәр пәтәк вар.
Анчаг көзә көрүнмүр
Вызылдашан арылар.

Бу сеһрли гутулар
Сүст һаваны итирир.
Сүмүрүб отагларә
Дағ һавасы кәтирир.

«Чырмајыб голларыны»
Мө'чүзәли пәтәкләр,
Мәнзилдәки натәмиз
Һаваны һеј «көтәкләр».

Гадир инсан өзүдү
Бу пәтәјин арысы.
Бал тәк ширин һаваны
Удур гызы, гарысы...

СЕҢРЛИ ПИЛЛӘКӘН

Һәр учалан хош сәда
Елә бил ағ јелкәнди,
Пианонун һәр дили
Санки бир пилләкәнди.

Онлар үстә кәздикчә
Сеһр долу бармаглар,
Елә бил ки, чағлајыр
Кол дибиндә ирмаглар.

Динир ширмајы телләр,
Данышыр ширин диллә.
Ганадланыр руһумуз
Учалыр пиллә-пиллә.

Гулаг асыб бармағын
Титрәк «аддым» сәсинә,
Һамымыз јүксәлирик
Көзәллик зирвәсинә...

ЧАШГЫНЛЫГ

Һеј мәләјир јазыг-јазыг,
Бу гумрал гузуја бахын.
Јаман ачыб, бәс нә үчүн
Анасына дүшмүр јахын?

Гојун мэләјир чағырыр,
Анчаг ондан гачыр гузу.
«Нә олуб мәним балама»—
Анасынын долуб көзү.

Јахын кәлиб көрпәсини
Истәјир алсын гојнуна.
«Сән мәним анам дејилсән!»—
Бу сөз даг чәкир гојуна.

Инчимәсин кәрәк гојун,
Гузуну јенә јаласын.
Јунуну гырхыблар дејә,
Ону танымыр баласы.

СӘСИННИН ДАЛЫНЧА КӘЛӘН МАШЫН

О дәрәдән бир сәс кәлир,
Сәбрим галмајыб даһа.
Дүшүб о сәсин далына
Бир машын галхыр даға.

Тез елә, чых алачыгдан
Јығаг бир дәстә чичәк.
О машынла јанымыза
Инди атам кәләчәк.

АҒАЧ ӨМРҮ

Ағачам, ағач,
Јерә бағлыјам.
Торпаг анамдыр,
Онун оғлујам.

Фајда верирәм
Обаја, елә.
Өмрүм түкәнмәз
Гурусам белә.

Ја тахта, ја да
Одун оларам.
Јаныб евләрә
Шөлә саларам.

ЧӘПӘРЛИ БАҒЧАДАКЫ КҮЛ

Нәр назымы чәксәләр дә,
Арзуларым көздә галыб.
Мән бағчада дарыхырам,
Көңлүм чөлдә, дүздә галыб.

Өзүм кедә билмәсәм дә,
Хәјалым дағларда кәзәр.
Чәпәрли бағчадакы күл
Гәфәсдә бүлбүлә бәнзәр.

ШИМШӘК

Көјдә чахан илдырым
Булудларын варыды.
Елә бил ки, онларын
Гызыл ган дамарыды.

Јағдырдығы јағышла
Фәхр еләјир, өјүнүр.
Шимшәјә бах, көјләрин
Нәбзи кими дөјүнүр.

О, булудлары бичән
Гајчыја да бәнзәјир.
Күләкләрин әлиндә
Гамчыја да бәнзәјир.

Одлу дамарларында
Сәпсәрин су дашыјыр.
Әкәр шимшәк чыхырса,
Демәк булуд јашајыр.

НУР ЈАҒЫШЫ

Јағыш јағар шыдрығы,
Һеј өзүнү, өјәр о.
Дәнизләрин, көлләрин
Гапысыны дөјәр о.

Дејәр:
—Ачын гапыны,
Гәбул един гонағы.
Јағышдан чил-чил олар
Дәрјаларын јанағы.

Дамчы суја гарышар,
Һеч нәфәс дәрә билмәз.
Сәсә кәлән балыглар
Гонағы көрә билмәз.

Һамысы галар чашбаш,
Ојанарлар јухудан.
Ким сечә биләр ахы
Дәрјада сују судан?

Итәр гара булудлар,
Көјүн үзү ачылар.
Дәнизләрин үстүнә
Јағар нурлу дамчылар.

...Көјдә күнәш күләндә,
Сујун да үзү күлдү.
Дамчыларын көзүнә
Елә бил ишыг кәлди.

Балыглар тез гонағын
Үзүб өнүнә чыхды.
Тәбәссүмлә кәләнә
Һәр вахт гапы ачыгды...

ДӘНИЗ ЈОЛУ

Үрәкләрдә баш галдырды
О үзә кечмәк арзусу.
Нечә чүр гајыг јаратды
Сулардан кечмәк арзусу.

Дәниз чошду, дәниз дашды,
Ағры олду, азар олду.
Дилини биләнләрә јол,
Билмәјәнә мөзар олду...

ДӘНИЗДӘН КЕЧӘН ЈОЛЛАР

Дәниз ипири бир ајна,
Кәми јепјекә бир алмаз.
Үстүндән кечән гајыгы
Балыглар вечинә алмаз.

Вурнухарлар ора-бура,
Јашајарлар үзә-үзә.
Ичиндә һәјат гајнајыр,
Суларын гојну мө'чүзә.

Ири-ири кәмиләрин
Јоллары дәниздән кечәр.
Дәриндән хәбәри олмаз,
Үзүб елә үздән кечәр...

ДӘНИЗИН ҮЗҮ

Бу дәниз дәрин олса да,
Инсанын дизинәчәнди.
Бу балыгларын дүнјасы
Дәнизин үзүнәчәнди.
Ганад чалар сулар үстдә,
Хошбәхт-хошбәхт сүзәр гушлар.
Гагајыларын дүнјасы
Дәнизин үзүндән башлар.
Гојнунда балыглар үзүр,
Үстүндә гагајы сүзүр.
Бу дәнизлә бу сәманын
Сәрһәдди—дәнизин үзү.
Һәјатлары јетәр сона
Чыхсалар үзә балыглар.
Сәрһәдчи гушлар гојармы
Сәрһәди поза балыглар?!

ДӘНИЗ КӘЛӘМИ

Мән дәниз кәләмијәм,
Мән дәниздә битирәм.
Узунам, бә'зән бојум
Чатыр он беш метирә.
Дәнизләрин гојнунда

Чохалмышам, артмышам.
 Сујун дэринлијиндэ
 Бир чэмэн јаратмышам.
 Јарпағым јашыл, гонур,
 Јупјумшағды, бир әл вур.
 Кәрәксиз олсам мәни
 Јығардымы адамлар,
 Ахы јарпағларымда
 Нечә чүр витамин вар?
 Мәним кими фајдалы
 Биткини сән дә таны.
 Нечә-нечә дәрдләрин
 Дәрманыјам, дәрманы.

ДӘНИЗ ГОХУСУ

Апарырам бағчаја
 Ғызымы сәһәр-сәһәр.
 Күләк әсиб, јенә дә
 Күкрәјир мави Хәзәр.
 Белә човғунда гуш да,
 Чыха билмәз јувадан.
 Дәниз гохусу кәлир
 Күлзар дејир һавадан.

ДӘНИЗИ ОЈАДАН ҒЫЗ

Ғызым һәр сәһәр дуруб
 Сөјләјир ки, ај ата,
 Тез ол кедәк дәнизи
 Јухусундан ојадаг.
 Гошулуб мәнә кедир
 Хәзәрин саһилинә.
 Балыггулағларыны
 Көтүрәрәк әлине
 Атыр сујун ичинә,
 Сонра дејир Ајбәниз:
 —Тез ол, ојан јухудан,
 Тез ол, тез ол, ај дәнизи.

ДӘНИЗӘ КЕДӘНДӘ

Мән дәнизә кедәндә
 Ғызым јатмышды һәлә.
 Ғыјмадым ојатмаға,
 Ендим гумлу саһилә.
 Мән дәниздән кәләндә
 Белә деди Күлсабаһ.
 Мән сәнин дәнизинә
 Кетмәјәчәм бил, сабаһ.
 Дедим: —Нијә, ај ғызым?
 Деди: — Күсмүшәм сәндән.
 Әмимин дәнизинә
 Кедәчәјәм сабаһ мән.

ДӘНИЗ ДӨШӘЈИ

Үфүрүб, дөшәји
 Шиширтдим,
 Дәнизин үстүнә
 Дүшүртдүм.
 Дөшәјин үстә
 Атландым,
 Атымы миниб,
 Атландым.
 Дөшәк суда үздүкчә,
 Геј артырды һәвәсим.
 Мәни гојмады батам
 Суларда өз нәфәсим.

АТА ДӘНИЗДӘН КӘЛӘНДӘ

—Үзүмә бахыб,
 Күлүрсән, ата.
 Бәлкә дәниздән
 Кәлирсән, ата?
 Бәс нијә мәни
 Ојатмамысан? —
 Дејиб ағлады
 Балача Вүсал.
 —Белә сојугда
 Чиммәкми олар?
 Көрмүрсән нечә
 Чошуб далғалар?

Күлөк hej эсир,
 Наваја бах сән.
 Оғлум, дэниздән
 Кәлмирәм ки, мән.
 Көзүнү овур,
 Јухусу кәлир.
 Эснәјиб дејир:
 —Јох, сәндән дэниз
 Гохусу кәлир.
 Сөзү дәјишир
 Ата ахырда:
 —Сән нә көрмүсән,
 Оғлум, јухуда?
 —Көрдүм ки, сәһәр
 Галхдын јериндән,
 Мәни дэнизә
 Апармадын сән.

ЈУХУМА ДЭНИЗ КИРИР

Дэнизә кетдик
 Сәһәр атамла.
 Уз-үзә кәлдик
 Хејли адамла.
 Ләпәдөјөндә
 Кәзирди онлар.
 Мави Хәзәрдә
 Узүрдү онлар.
 Сојунуб мән дә
 Кирдим дэнизә.
 Сәсләди мәни
 Халам Әнисә:
 —Узаға кетмә,
 Батарсан, Илгар.
 Ајагларымдан
 Өпдү далғалар.
 Башыма инчи
 Сәпди далғалар.
 Рајона кетдик
 Ахшам гатарла.
 Јол боју ағач,
 Јол боју тарла.
 Узаг дүшсәм дә,
 Бир ај дэниздән,

Ону һәмишә
 Хатырладым мән.
 Мави Хәзәри
 Унудум нечә?
 Јухума кирир
 Кәнддә һәр кечә.

ҺӘЛӘ ДЭНИЗ ЈАТМАЈЫБ

Һәлә дэниз јатмајыб,
 Биз дә ләпәләр кими
 Дејәк, күлөк, атачан.
 Јырғалајыб дэнизи
 Јатыздырмаг истәјир
 Јохса күлөк, атачан?
 Нечә ки, дэниз јатмыр,
 Hej эсәчәк, эсәчәк,—
 Дэниз мүркүлөјөндә
 Јәгин күлөк кәсәчәк.

ДЭНИЗӘ ЈАҒЫШ ЈАҒЫР

Көј јағыш әлләријлә
 Дэнизи чимдикләјир.
 Елә бил сәһрли гуш
 Дэнизи димдикләјир.
 Дэнизә јағыш јағыр,
 Сулара бахырам мән.
 Балача фонтан галхыр
 Һәр дамла дүшән јердән...

ДЭНИЗ НИЈӘ НИКАРАНДЫ

Ири, хырда балыгларын
 Дэниз јетибдир дадына;
 Күрт тојуг кими онлары
 Алыб ганады алтына.
 «Чүчәләр»дән никаранды,
 Чошуб һарај гопарыр о.
 Далғаланыр, ашыб-дашыр,
 Үстүмүзә габарыр о...

ЧЭЛЭНК

Чэмэн санки чэлэнкди,
Күллэри рэнкбэрэнкди.
Гырмызы күл, сары күл,
Мәһәббәтин бары күл.
Аг күл бир топа гарды,
Күл ачыбса, баһарды.
Чичәкләр әлван, гәшәнк,
Жарпаглар јашыл-јашыл.
Дон кејиниб әјнинә
Будаглар јашыл-јашыл.
Ағаппаг гар кимиди
Һәмәрсинин чичәји.
Көзәллик дәнизиндә
Јелкәнди һәр ләчәји.
Гышгырмызы лаләләр
Һејран гојур адамы.
Чәмәнә бах, чәмәнә,
Јанағындан од дамыр.
Чәмән санки чэләнкди,
Күллэри рэнкбэрэнкди.
Рэнкләр севир баһары,
Һәр рәнкин өз чалары.
Һәр чәмәнин өз күлү,
Күлә бахыб көз күлүр...

РЭНКЛӘРИН ИСТИ-СОЈУҒУ

Рәссам атам мәним үчүн
Бир пејзаж чәкмәк истәди.
Деди ки, аг рэнк сојугду,
Гырмызы, сары истиди.

Дүзү бир шеј анламадым,
Бејними јорду суаллар.
Сорушдум ки, һеч рәнкин дә
Истиси, сојуғу олар?

Атам күлдү:
— Нијә олмур,
Мәзән олсун сәнин, Араз.
Гар чәкмишәм, үшүјүрсән,
Күнәш чәким, гызын бир аз.

КӨЗЛӘР НӘ РЭНКДӘ ОЛСА

Көзләрин гаршысында
Бәшәр кедәр хәјала.
Көзләр каһ гара олар,
Каһ гонур, каһ да ала...

Көзләр баһары јашыл,
Пајызы сары көрәр.
Көзләр јамачда күлү,
Зирвәдә гары көрәр.

Көзләр нә рэнкдә олса,
Үрәјә ишыг верәр.
Һәр шеји өз рәнкинә,
Өз өлчүсүндә көрәр.

Анчаг гәлби јандыран
Һәсрәт көзүнү көрмәз.
Көзләр һәр шеји көрәр,
Көзләр өзүнү көрмәз.

РЭНК ВӘ СӘС

Оғлум, һәр рәнкин
Доғма сәси вар.
Һәр сәсин рәнки,
Рајиһәси вар.

Аг сим фикрими
Дәррдән ајырды.
Сары симләрин
Сәси ајрыды.

Гырмызы исти,
Бәјаз сојугду.
Ана лајласы
Јашыл ишыгды.

Севән үрәјим
Көјүм-көјүмдү.
Ону јашадан
Улу көјүмдү.

Ала көзлөрдө
Гар аҕлыгы вар.
Бабэкдө торпаг
Гаралыгы вар.

Бу күллөрө бах,
Чичәкләрө бах.
Нәғмә охуҗан
Бөчәкләрө бах.

Сәсә говушуб
Рәнкләр елә бил.
Бәс көрдүкләрин
Мө'чүзә деҗил?

Рәнкләр олмаса,
Көзләр јорулар.
Сәсләр олмаса
Сөзләр јорулар.

Рәнк илә сәсин
Говушугундан
Мө'чүзәли бир
Аләм јоғрулар...

ПӘНЧӘРӘ

Дүнҗамыза ачылан
Нә гәдәр пәнчәрә вар.
Биринин өнүндә дағ,
О бириндә дәрә вар.

Еләси вар мешәјә,
Ја дәнизә ачылыр.
Еләси вар чәмәнә,
Чөлә, дүзә ачылыр.

Һәр бири нур бәхш едир
Ағсаггала, ушаға.
Күндүзләр гапы олур
Чөлдән кәлән ишыға.

Кечәләр күлүмсәјән
Тәбәссүмлү пәнчәрә,
Гаранлығын көксүндә
Дөнүр ити хәнчәрә.

Пәнчәрәсиз јашамаг
Бил ки, әфсанә сөздү;
Үрәјин пәнчәрәси
Бир чүт ишыглы көздү...

ГАМЫШЛЫГ

Көр јолун гырағында
Нә гәдәр ғамыш битиб.
Јашыл өртүк алтында
Батаглыг көздән итиб.

Көлмәчә көзәллији
Алыбдыр өз гојнуна.
Тәбиәт ғамыш өлчүб
Батаглығын бојуна.

ДАЛҒА ПИЛЛӘКӘН

Ағ көјнәкли ләпәләр
О јан, бу јана гачыр.
Күләк әсәндә дәниз
Ағ-ағ чичәкләр ачыр.

Далғалар шырым-шырым,
Баханын күлүр үзү.
Елә бил котан салыб,
Јел шумлајыр дәнизи.

Һәр далға Хәзәримин
Үзүндә ағ јелкәнди.
Сыраланыб, елә бил
Јеријән пилләкәнди.

Нәһәнк бир ескалатор
Јорулмадан фырланыр.
Дәнизә баханларын
Сир-сифәти нурланыр.

Јел әсдикчә, Хәзәрин
Голларына күч кәлир.
Далға пилләкәнләрлә
Саһилә севинч кәлир...

КЭЛ

Бу чајы көрөјдилэр
Сэнин достларын кешкө.
Аддамача аддым бас,
Оғлум, јаныма кеч кэл.

Санки рэссамды баһар,
Көр нә гэдэр бута вар.
Лалэзарды бу тала,
Өзүн үчүн күл сеч кэл.

Чәмәндә пенчәрә бах,
О јарпыз, бу гузгулаг.
Нәгмә дејир буз булаг,
Онун көзүндән ич кэл.

ДӘЈИШМӘ

—Зоғала бахын, зоғала,
Дәјиширәм бир «сағ ол»а.
Кәлин баға, зоғал јејин,
Сонра мәнә сағ ол дејин.

СҮНБҮЛ ҺӨРҮҚЛӘР

Јарашыглы сүнбүлләр
Зәмиләри бәзәјир.
Онлар кичик гызларын
Һөрүјүнә бәнзәјир.

Биткиләрә көзәллик
Верибдир торпаг ана.
Сүнбүлләри сач кими
Һөрүбдүр торпаг ана.

СЕВИМЛИ ЧИЧӘКЛӘР, КӨЗӘЛЛӘР, КӨЛЧӘКЛӘР

ЧӘЛӘНК

Бизим чәмәндә
Күлләр рәнкбәрәнк.
Дәриб онлардан
Дүзәлтдим чәләнк.

Ону гызымын
Бојнуна тахдым.
Дуруб кәнардан
Ләззәтлә бахдым.

Чичәклә долду,
Јахасы, гојну.
Күл саплағына
Чеврилди бојну.

Мәним баламы
Күлләр бәзәди.
Онун өзү дә
Чәләнк үстүндә
Күлә бәнзәди.

НОВРУЗКҮЛҮ

Адым Новрузкүлүдү,
Елчиси мәнәм јазын.
Гарангүш ләләјијлә
Сиз мәнә мәктүб јазын.

Ушагларын көзләри
Юлларыма дикилиб.
Билиб ки, мән кәлирәм,
Гыш дағлара чәкилиб.

Орда-бурда галан гар
Бир көр нечә харланыб!
Гышла дөјүшмәк үчүн
Ләчәјим овхарланыб.

Бумбуз гарын алтындан
Сыјрылыб чыхан мәнәм.
Мәһәббәтлә, севинчлә
Дөрд јана бахан мәнәм.

Мәни дәрән кәсләрин
Әлини титрәдәнәм.
Мизраб кими гәлбләрин
Телини титрәдәнәм.

Адым Новрузкүләдү,
Елчиси мәнәм јазын.
Гарангуш ләләјилә
Сиз мәнә мәктүб јазын...

БУЛУД АНА

Торпаг јаныб говруланда
Дағын үстдән өтдү булуд.
Јерә көлкә дүшсүн дејә,
Көј үзүнү өртдү булуд.

Чичәкләрин јухусуна
Елә бил ноғул әләди.
Көјнәјиндән кечирәрәк
Јағышы оғул еләди.

Деди: — Күнәш, вахтым јохдур
Инди сәнлә дејишмәјә...
О, өз оғлуну көндәрли
Тураглыгла дөјүшмәјә...

ЈЕР ВӘ КӨЈ

Јер көјә јандыг верирди:
—Булағыма, көлүмә бах!
Чәмәнләрә рөвнәг верән
Чичәјимә, күлүмә бах!

Сәнинсә гојнун бомбошду,
Ғалына јанырам дүзү...
Көј күлдү, јарымчыг галды
Јерин додағында сөзү.

— Күнәшим, Ајым, улдузум
Мәним һүснүмә бәзәкди.
Ловғаланма күлләринлә,
Һәр улдузум бир чичәкди.

Күлләрини гојмур сола
Мәним јаған јағышларым.
Сәнә һәјат бәхш еләјир
Нур чиләјән бахышларым...

КҮЛЛӘРИН БАЈРАМЫ

Јағыш јағыр астача,
Күлләрин бајрамыды.
Саралан чәмәнләрин,
Чөлләрин бајрамыды.

Булуд нәғмә охујур,
Дағлар, дүзләр динләјир.
Чичәкләр гуша дөнүб
Дамлалары «дәнләјир».

СЕВИНӘН КҮЛЛӘР

Хырдача дибчәкләрдә
Чохлу күлләримиз вар.
Әбәди сакин олүб
Евимизә илк баһар.

Пәнчәрэдән онларын
Үстүнә нур сачылыр.
Чичәкләр ачыланда
Үрәжимиз ачылыр.

Онларын бирини дә
Дәрмәжә элим кәлмир.
Јахын гоншумуза да
Вермәжә элим кәлмир.

Анчаг иш ајры чүрдү,
Кетмәлијик јайлаға.
Күлләримдән ајрылмаг
Вахты чатыбдыр даһа.

Апарыб һамысыны
Гоншуја верәк кәрәк.
Гојуб кедә билмәрик
Биз евдә онлары тәк.

Инсан һәнири јохса
Булуд кими долларлар.
Сусузлугдан, һәсрәтдән
Сараларлар, соларлар.

...Дашыјыб дибчәкләри
Апардым гоншукилә.
Јалвардым: — Биз кәлинчә
Муғајат ол бу күлә.

Үрәјимдә сөјләдим:
— Күлләрим, дарыхмајын!
Јенә сизи охшајар
Әлләрим, дарыхмајын!

Ајрыланда онлардан
Көврәлдим, көзүм долду.
Мән јолландым јайлаға,
Күлләр гоншуда галды.

Дағларда кечирдијим
Бир ај бир илә дөндү.
Көз јашларым көзүмдә
Гајнады, селә дөндү.

Шәһәрә гајыданла
Севинирдим јаманча.
Атам деди: — Бу гызың
Гаһады јохдур учар.

Дүјмәни басан кими
Гоншу гапыны ачды.
Мәни нараһат көрүб
Сиун додағы гачды.

Күлүб деди: — Хәјаңәт
Олармы аманата?
Гошулуб гоншумуза
Күлүрдү аһам, аһам.

Дибчәкләри көтүрдүм,
Әлләрим севиндиләр.
Гајытдығымы көрүб
Күлләрим севиндиләр.

Хошбәхт идим јаманча,
Һәр шеј күлүрдү үзә.
Күсүб кетмиш баһары
Гајтардым евимизә...

КӘПӘНӘЈИН КҮЛ ДҮКАНЫ

Көбәләк папағынын
Алты олуб мәканы,
Кәпәнәк өзү үчүн
Ачыбдыр күл дүканы.

Чохбилмишә алданыр,
Хамлары һәрифләјир.
Һеј мүштәри чағырыр,
Малыны тәрифләјир.

Дејир: — Тәләсин, чичәк
Галмајачаг сабаһа.
Анчаг әли кәлмәјир
Бирчә күл дә сатмаға...

ГЭРИБ ЧИЧЭК

Гэриб чичэк,
Гэриб чичэк,
Де, сэни ким
Дэриб, чичэк?

Дагларда
Шэрэ дүшмүсән,
Кэлиб
Шәһэрэ дүшмүсән.

Бир кимсәјә
Ујушмурсан.
Нижә гуш олуб
Учмурсан?

Ајры дүшмүсән
Чәмәндән,
Нә истәјирсән
Де, мәндән?

Әввәл-ахыр
Солачагсан,
Гәлбимә дәрд
Олачагсан...

ОҒЛУМ КЕТДИ ЧӘМӘНӘ

Оғлум кетди чәмәнә:
Шеһли отлара бахыб,
Белә деди: — Ај ата,
Дејәсән јағыш јағыб.

— Јағыш нә кәзир, оғлум,
Неч көр көјдә булуд вар?
— Нә, билдим, тәрләјибдир
Јәгин чичәкләр, отлар.

— Бу нә тәрди, нә јағыш,
Парылдајыр көр нечә?
Шеһди, чичәјин, отун
Үстүнә гонуб кечә...

ШЕҢ

Кечәләр күл-чичәјә
Јахын бир сирдаш олур,
Һәр биринин көзүндә
Бирчә килә јаш олур..

Биллур кими бәрг вуран
Кичик мунчуға дөнүр.
Ичиндә үмид јанан
Бир тумурчуға дөнүр.

Сәһәрләр бәбәјиндә
Сајрышыр күн ишығы.
Үшүјән чичәкләрин
Ачылыр гырышығы.

Күләк шеһи гысганыр
Чичәкләрә јаманча.
Әсиб, ону дағыдыр
Чөлә, дүзә, јамача...

АТЛЫ

Јағыша бах, јағыша бах,
Әлиндә бир одлу шаллаг,
Булуд аты миниб чапыр,
Јалманына синиб, чапыр.
Дедим: — Јағыш, кәл сөзә бах,
Атдан дүш, ол бизә гонаг.
Чөлләр сәнсиз гәрибсәјиб,
Күлләр сәнсиз гәрибсәјиб.
Нә јахшы ки, сөзә бахды.
Јағыш ән әзиз гонагды.

ДУМАН ЈОЛУ

Бу дәрәдән о даға
Думан асанча галхыр.
Анчаг өзүндән сонра
Галмыр бир сапча чығыр.

Бу дағын башына бах,
Шинә чәкир булуду.
Бу јолла галхаммарыг,
Бу јол думан јолуду.

БУ ШӘНӘРӘ КӘЛӘН ГАТАР

Бу шәһәрин гәјнунда
Јетдик арзу-мурада.
Бу шәһәр бир дәннзди,
Һәр далғасы бир адам.

Һәр ләпә бир булағын,
Кәндин әзиз пајыды.
Бура кәлән һәр гатар
Санки бир дағ чајыды.

Дәнизә төкүлдүкчә
Бу чајлар шаһә галхыр.
Дәрјанын дамарында
Чешмәнин ганы ахыр.

ГУШ БУЛАҒЫ

Гуш булағы, гуш булағы,
Дағын гәјнундан чыхырсан.
Сујун аздыр, елә бил ки,
Гуш димдијиндән ахырсан.

Һәсрәтини, нискилини
Сүзүлдүјүн дашлар билиб.
Сән далдада чағламысан,
Јерини тәк гушлар билиб.

Варлығындан инсанлара
Ким исә хәбәр јетириб.
Сәнин сујун буралара
Кениш јол чәкиб кәтириб.

КӘЛ-КӘЛ ДЕЈИР

Гаранлыг дүшән кими
Јамачда күлләр итир.
Һүнәрин вар, чәмәндән
Бир гом чичәк дәр кәтир.

Чөкүр јерә гаранлыг,
Јавашча әсир күләк.
Көјләрин јахасында
Улдузлар ачыр чичәк.

Елә бил ки, Ај күлүб,
Јаныма јүксәл, дејир.
О учалыг, көзәллик
Адама кәл-кәл дејир.

ГАПЫМЫЗДА БИТӘН АҒАЧ

Күнәшә узанса да
Онун јарпаг әлләри,
Һејф ки, кәзә билмир
Чәмәнләри, чөлләри.

Гапымызда дајаныб
Һеч билмирәм һачандан.
Дуруб битдији јердә
Дүнјаја көз ачандан.

Учалыр јарпаг-јарпаг,
Көјләрә галхыр ағач.
Һәр баһар тәзә көзлә
Дүнјаја бахыр ағач.

Она көрә дарыхмыр,
Она көрә безмир о.
Һамы јанына кәлир.
Нә олсун ки, кәзмир о.

МЕШӘМИЗДӘН КӨЧӘН АҒАЧ

Ағача бах, чыртылдайыр,
Һөнкүрүр бир чаға кими.
Галхыб алов дилимләри
Көкүндән будаға кими.

Ајаг үстә яныр, яныр,
Тәпәсиндән түстү чыхыр.
Көвдәсиндән, будағындан,
Дамарындан алов ахыр.

Чарәси јохдур, дајаныб;
Кедә билмир, гача билмир.
Көкү торпаға бағлыды,
Ганадланыб уча билмир.

Ағач јаныр, аловлара
Бәләнибдир көвдә, будаг.
Бахан дејир: — Бәхтәвәрин
Әјиндәки дона бир бах.

Ағач јаныб күлә дөндү,
Арада сөз-сөһбәт кәзди:
Елә гәшәнк донү олан
Бу мешәни бәјәнмәзди.

Бир гуш кими ганадланыб
Һара исә учду ағач.
Аловлу дон кејән кими
Мешәмиздән көчдү ағач...

ШӘФАЛЫ ИЈНӘ

Көвдәсинә гурд дүшүб,
Хәстәләниб бу ағач.
Кими чағыраг, етсин
Онун дәрдинә әлач?

Мешә ана зәнк етди,
Тез тә'чили јардыма.
— Лоғман бачы, аманды
Јет баламын дадына.

Һәким кәлиб сөјләди:
— Ағрытса да бир азча,
Кәрәк мән ијнә вурам
Азарламыш ағача.

Хәстә јаманча горхду,
Анчаг дөздү, нејләсин?
Ағачдәлән һәкимин
Шәфалыды ијнәси.

ЧӘТИР ОЛДУ

Зәриф бир чичәк идим,
Күн үстүмә шығыды.
Кәпәнәк ганадынын
Көлкәсинә сығындым.

О јазығы јолундан
Едән хош әтир олду.
Ганадларыны ачыб
Үстүмдә чәтир олду.

ЧӘМӘНӘ СӘПИЛӘН КӨЈГУРШАҒЫ

Гошулду бир-биринә
Јағышла күн ишығы.
Бу үлфәтдән јаранды
Көзәл бир көјгуршағы.
Севиндирди бөјүјү,
Севиндирди ушағы.
Сонра күл-чичәк олуб
Сәпәләнди ашағы.

БАДАМ

Бадама бах, бадама бах,
Чичәјини јерә төкүр.
О, өз будаг әлләријлә
Елә бил ки, долма бүкүр.

Көрпә-көрпә бадам туму
Күн алтында шишир, шишир.
Уча, учгар будагларда
Јаваһ-јаваһ бишир, бишир.

Ачын јашыл бәләјини,
Гонур чәјирдәји гырын.
Дадлы бадам јемәк үчүн
Индидән нөвбәјә дурун.

ГУРУ БУДАГ

Һәсрәт-Һәсрәт јелләнсә дә,
Јарпаг она јахын дурмур.
Гуру будағын үстүндә
Һеч гушлар да јува гурмур.

РӘНКБӘРӘНК КӨРПҮ

Көз охшајыр јаманча,
Тағлары рәнкбәрәнкди.
Тәбиәтин гурдуғу
Көрпү һечә гәшәнкди.

Ону совгат кәтириб
Кәндимә әтирли јаз.
Дүнјанын һеч јериндә
Бу чүр көрпү тапылмаз.

Көјләр тапданмағ үчүн
Салмајыб бу көрпүнү.
Һәлә үстүндән кечән
Олмајыб бу көрпүнүн.

Онун һеч бир горхусу
Јохдур баһар селиндән.
Тағлары јоғрулубдур
Күнүн «щәһли» телиндән.

Јох-јох, бу көрпү дејил,
Әсил гөвси-гүзәһди.
Јағышлы шәфәгләрин
Көјдә ачдығы зәһди...

БУЛУД ИЧИНДӘ ИШЫГ

Күнәшин ғаршысыны
Кәсмәкчин, билә-билә
Сәмадакы булудлар
Тез вердиләр әл-әлә.
Бу тәшәббүс һаһағды,
Бирдән, йлдырым чахды.
Булуд һарај топарды:
Вај, һејләјим инди мән!
Бизим дә ичимиздә
Ишыг вармыш сән демә!
Аловланды булудун
Көјнәјинин јахасы.
Шимшәк ону әритди,
Булуд өлдү тејха су.
Сәпилди даға, дүзә,
Јердә от чыхды дизә.
Күнәш күлдү, шәфәгләр
Динди сары сим кими.
Күлләр јерин үзүнә
Гонду тәббәссүм кими...

ЧИЧӘК

Торпағын халы — чичәк
Пәтәјин балы — чичәк.
Нә јахшы ки, бүрүјүб
Чәмәни, јалы чичәк,
Әзиб кечә билмирәм,
Кәсибдир јолу чичәк...

ЧИЧӘКЛӘР АРАСЫНДА

Сејр едирәм дөрд јаны,
Нә көзәлдир бу јамач!
Ојнамағ истәјирәм
Бу чәмәндә кизләппач.

Индичә атам кәлиб
Дејәчәк ки, кәл кедәк.
Горхурам севинчимин
Өмрү ола чох кедәк.

Бир кәпәнәҗә дөнүб
Изләнмәк истәҗирәм.
Чичәкләр арасында
Кизләнмәк истәҗирәм.

МӘНЗӘРӘ

Бу занбаг, о лаләди,
Бу нәркиз о сүсәнди.
Гәфилдән күләк әсди,
Зәриф күлләр сәксәнди.

Елә ки, зәмиләрин
Телини охшады мөһ,
Сүнбүлләрин ичиндә
Рәгс етди, оҗнады шөһ.

ЛӨВҖӘ

Сәмаҗа бәнзәр дәнизин
Сулары сакитди, лалды.
Онун үстүндә титрәҗән
Җаҗыг елә бил һилалды.

ГОНАГ

Көҗүн үзүндән
Бир улдуз ахды.
Дуруб мән онун
Ардынча бахдым.
Горхма, үрәҗин
Дөнмәсин буза.
Гонаг кедир дә,
Улдуз улдуза...

ЧИЧӘКЛӘ СӨҖБӘТ

Җаҗдадыр, көзәлләри
Һәрисликлә сүзәрләр.
Көзәл олан чичәҗин
Саплағыны үзәрләр.

Әтирли чәмәнләрә
Јолум дүшмүр һачанды.
Көзәллиҗин өзү дә
Баша оҗун ачанды.

Чичәк, сәнә гыҗмарам,
Көрүрсән, әлим бошду.
— Оҗлан, сәнин әлиндә
Чан вермәк мәнә хошду...

КҮЛӘК

Һамы чәкилиб евә
Һәҗәтдә күләк әсир.
Оҗнамаҗа кимсә јох,
Ора-бура тәләсир.

Бош консерв гутусуну
Говур о јан, бу јана.
Сәс салыр ки, дәчәлләр
Јухусундан ојана.

БАЛАЧА БАЛЫГЧИ

Җармағы атды суҗа
бир ушаг алнында гүрүр,
Елә бил бармағы алтда
дәнизин нәбзи вурур.
Җармағы чәкди судан,
гәлби балыг тәк дөҗүнүр.
Евә бош дөнмәҗәчәк,
оҗлан ишиҗлә өҗүнүр...

САҢИЛӘ

Дишин дишинә дәҗир,
Үшүҗүрсән, Саһилә.
Бәсдир даһа чимдиҗин,
Тез елә, чых саһилә.

— Атачан, үшүмүрәм,
Кәл мәнә бах јахындан.
Дәнизин далға әли
Әл чәкмир һа јахамдан.

КҮНДӘН КҮНӘ

Атам дәннздә олур
Илин бүтүн јаыны.
Кан далгалар гонунда,
Кан да евдә јујунур.
Дәннзә кетмәјәндә
Һөвсәләси даралыр.
Һеј чимсә дә, ағармыр,
Күндән-күнә гаралыр...

КҮНӘШ ВАННАСЫ

Гызыл шәфәгләр алтында
Гызылы гумлар саралыр,
Күнүн фырчасы сарыды,
Анчаг дәримиз гаралыр...

ИЛБИЗ

—Илбиз, Илбиз, билирәм ки,
Гәлбин йнчәди, көврәкди.
Анчаг мәни бир баша сал,
Бујнуз-нәјинә кәрәкди?
Мөним дә тәләјим будур,
Көзсүз чанлы нечә кәзәр?
Бујнузум корун әлиндә
Титрәјән әсаја бәнзәр...

КҮЛӘК ВӘ АЈ

Нечә күндүр һирсли күләк
Һарај гопара-гопара,
Гара булудлара бүкүб,
Истәјир-Ајы апарау.
Ај исә позмур һалыны,
Күлүмсәјиб бизә бахыр.
Ону булуд торбасыны
Асанлыгга дешиб чыхыр.

ГАРПЫЗ ТУМЛАРЫ

Гарпыз кәсдик шипширин,
Гыпгырмызы, бад кими,
Тумлары көрүнүрдү
Гара-гара хал кими.
Белә деди онлара
Бахыб балача Баһар:
—Көр бунун көјнәјинин
Нә гәдәр дүјмәси вар?...

ДАРЧЫН

Узанырам, чан атырам күнәшә,
Јарпагларым јамјашылды һәмишә.
Көзәлликдә, јарашыгда тајым вар?
Он дөрд, он беш метрә гәдәр бәјум вар.
Чичәјим ағ, хырда, јарпағым ири,
Көнүл ачан әтрим тутуб һәр јери.
Габығымы гурудурлар көлкәдә,
Мәндән јахшы дәрман јохду бәлкә дә.

МИХӘК

Хәзан јохду мәнимчүн
Јамјашылам гыш, баһар!
Ал, гырмызы күлүмүн
Хошакәлән әтри вар.
Елә бил ки, алышыр
Гырмызы ләчәкләрим.
Түнд, гонур рәнkdә олур
Гурујан чичәкләрим.

КҮЛҮМБАҺАР

Кәлән кими, күлүм, баһар,
Јердән галхыр Күлүмбаһар.
Јарпаглары узунсовду,
Санки јашыл бир аловду.
Нарынчыды чичәкләри,
Нә гәшәнкди ләчәкләри,
Кәл өзүн бах, гәшәнк күлдү,

Һејиф, өмрү бирчә илди.
Дојмаг олмур чичәкләрин
Көзәлиндән, көјчәјиндән.
Фајда верир инсанлара,
Бојаг олур ләчәјиндән.

ЗӘЈӘРӘК

Көвдәм дүз, өзүм зәриф,
Јарашыр мәнә тә'риф.
Итиуч јарпагларым
Дүзүлүб гатар-гатар.
Көвдәмин зирвәсиндә
Көј рәнкли чичәјим вар.
Јахына кәл, јахына,
Диггәтлә бах сән мәнә.
Шар тәк гутучугумда
Тохум олур он дәнә.
Мәни ади отлара
Охшатма, Зәјәрәјәм.
Дәрдләрин дәрманыјам,
Инсанлара кәрәјәм...

СУ ЈОРҒАН

Кечәдир, һамы јатыб,
Һәр јана зүлмәт чөкүб.
Балыглар јорҒан кими
Чајы үстүнә чәкиб...

ДАҒ ЧАЈЫ

Дөнүм онун көзүнә,
Јол ачыб өз-өзүнә.
Ахыр, ахыр түкәнмир,
Сују һеј тәзәләнир.
Дағын бағырсағы тәк
Елә һеј чөзәләнир.
Пај верир бағ-бостана,
Һөвзәсиндә болду су.
Чајлағ бир узун јолду,
Чај бу јолун јолчусу.

ГАРА РӘНКИ СЕВИРӘМ

Севирәм гара рәнки,
Олмаса гара торпаг,
Јашыллығы һајандан
Аларды чәмән, јарпаг?

Гара торпагда битән
Күлләрин рәнкинә бах:
Гырмызы, бәнөвшәји,
Көј, мави, сары, дүмағ...

Лаләләр, гәрәнфилләр
Санки аловду, јаныр.
Бағларын синәсиндән
Гызылкүлләр бојланыр.

Бу торпагдыр јарадан
Јүз-јүз әлван чәләнки.
Инди билдинми нијә
Севирәм гара рәнки?

ҺАЗЫРЧА ЕВ

Ев-ешик дәрди чәкмир һа,
Илбиз ахы чанаглыды?!
Доғуландан мәнзили вар,
Өјүнмәјә о, һаглыды.

Дәнк еләмир гонаг ону,
Бу һазырча чанаг онун
Көрпә вахты бешијиди,
Бөјүчәк ев-ешијиди...

ЧАЈ ЈУХАРЫ АХАН СЕЛ

О, гатыб габағына
Нәдир елә апарыр?
Выјылдајыр, гышгырыр,
Јаман һарај гопарыр.

Үзү јухары ахыр,
Дәрәдән даға галхыр.
Бу нә гәрибә селди,
Јох, бу сел дејил, јелди.

ЈАЛАНДАН АГЛАЈЫР

Бир јағышлы навада
Ағача кедиб јахын,
Онун јарпаг көзүндән
Сүзүлән-јаша бахын.

Севинсә дә күлмүр һеч,
Өзүнү сахлајыр о.
Булудлара гошуллуб
Јаландан аглајыр о.

КӨЛКӘ

Вургунуг јер күрәмизин
Кечәсинә, күндүзүнә.
Бир үзүндән күн чыханда
Көлкә дүшүр бир үзүнә.
Һарда ишыг вар, истиди,
Һарда көлкә вар сојугду.
Көлкәни күнәш јарадыр,
Өзүнүн көлкәси јохду.

АЛТДА ГАЛАН ДАМЧЫ

Јағыш јағыр шырһашыр,
Ара вермир бир һовур.
Булуддан јерә гәдәр
Дамчы дамчыны говур.

Бир-биринин үстүнә
Јыхылыр бу дамчылар.
Ағырлығын алтында
Сыхылыр бу дамчылар.

Дејирәм вај һааына
Алтда галан дамчыны.
Өзиб шикәст едирләр
Јазығын гол-гычыны.

АДЛАР

Ушатлар бу дүнјада
Өзәды вар һәрәнин,
Һәр отун, һәр чичәјин,
Һәр дағын, һәр дәрәнин.

Адым чәкилән заман
Гәлбимә ишыг дүшәр.
Адлар олмаса әкәр
Һәр шеј гарышыг дүшәр.

КӨБӘЛӘК ҺЕЈКӘЛИ

Даша бах, од мидәкә
Нә гәшәнкди.
Еләбил
Көбәләкди.
Мө'түзәдир, мө'түзә,
Баханын күлүр көзүндә
Бу һејкәли гојубдур
Ана-тәбиәт өзү.

КӨБӘЛӘК СЕВИНЧИ

Биз чискинли һавадан
Наһар јерә инчидик.
Бу пајыз јағмурунун
Һәр дамласы инчиди.
О, ади јағыш дејил,
Көбәләк севинчиди.

КӨЈ ЈЕРЭМИ ЕНИБДИР?

Дәнизин үстү илэ,
Учан заман тәјјарэ,
Божланыб пәнчәрэдән
Неч бахмысаимы јерэ?

Хәзәр нечә көзәлди,
Хәзәр нечә гәшәнкди.
Гуш ганадлы далғалар
Елә бил ки, чичәкди.

Дүшүндүм ки, сәмады
Мән дәнизи унутдум.
Ағ-ағ далғалара бах,
Елә бил ки, булудду.

АҒАЧЫН НӘҒМӘСИ

Өмрүм боју су ичдикчә
Учалардым, бој атардым.
Будағымда мүркүләјән
Тумурчуғу ојадардым.

Ағач идим, доғрадылар,
Адыма одун дедиләр.
Дүшәчәксән гисмәтинә
Аловун, одун дедиләр.

Неј јанырам, дөрд тәрәфи
Гәлбимин түстүсү сармыш,
Өмрү боју су ичәнин
Сән демә, јанғысы вармыш.

АЈ ПИЈАДА ОЛСА ДА

Мешәдә Аја сағ ол
Дејиб, машина миндик.
Тез сүр'әти артырыб
Өз кәндимизә дөндүк.

Чатдыг һәјәтимизә,
Дүшән заман машындан,
Көјә бахыб көрдүм ки,
Ај дајаныб гаршымда.

Узағларда галмышды
Нечә дәрә, нечә дағ;
Ај пијада олса да
Кәлмишди биздән габаг.

СӘМАДА АЈ ҮЗҮРДҮ

Ахшам чыхыб балкона
Үлвијјә көјә бахды.
Деди: — Бир бах, әмичан,
Ај елә бил гајыгды.

Бу нә кезәл мәнзәрә,
Топа-топа булуд вар.
Көјләр санки дәнизди,
Далғалары булудлар.

Пара ајым үзүр бах,
«Сулары» јара-јара.
Арабир дә кизләнир
Баш вуруб «далғалар»а.

КИМ ЗӘҺМӘТӘ КӨНҮЛ ВЕРСӘ, ӘВВӘЛ-АХЫР ХЕЈИР ТАПАР...

ӘКӘР ИНСАН ИСТӘСӘ

Адамларын дилини билмәз,
Күлләр өјрәнә билмәз,
Нә дәннеләр, нә чајлар,
Селләр өјрәнә билмәз.

Анчаг биз онлар иләш
Данышмаг истәјирик,
Гәлбимиздән кечәни
Сорушмаг истәјирик.

Бәс нејләјәк инди биз,
Өзүмүзү өјәкми?
Тәбиәтин сөнүндә
Көзүмүзү дөјәкми?

Јох бу јарашмаз бизә,
Белә әмр едир үрәк:
Биз һәр шејин дилини
Кәрәк бир-бир өјрәнәк.

Әкәр инсан истәсә,
Дашын дилини биләр.
Јердә чичәјин, көјдә
Гушун дилини биләр.

Чалыш, чәтини ишләр
Гајдаја дүшүнчәди.
Инсаны инсан едән
Ағылды, дүшүнчәди...

Әкәр инсан истәсә,
Писи јахшы еләјәр,
Гангал битән чөлләри
Күл-чичәјә бәләјәр.

«От көк үстүндә битәр»,
Доғруса да бу мәсәл,
Чыр көк үстә учалан
Чалағы унутма кәл.

Јарашыглы, шипширин
Мејвәси бизә бәсди,
Нә олсун көкү чырды,
Будағы ки, пејвәстди.

Пејвәнд олан тумурчуг
Данмыр һа өз затыны.
Чыр көк үстә сахлајыр,
Өз сај-сечмә адыны.

АРЫ ВӘ ШАИР

Ким зәһмәтә көнүл версә,
Әввәл-ахыр хејир чәкәр.
Ары күлдән, чичәкдән бал,
Шаир сөздән ше'р чәкәр.

Һәр икиси ләззәт алар
Өмрүн кечә-күндүзүндән;
О, күлләрин ләчәјиндән,
Бу, гызларын күл үзүндән.

Арынын өпүшү галар
Чичәкләрин јанағында.
Шаир сөзү бала дөнәр
Көзәлләрин додағында...

СУ ЕВИ

Дивар һөрүб сувадыг,
Көзәлчә бир ев чыхды.
Јаплары, алты бағлы,
Үстү исә ачыгды.

Сиз елә билмәјин ки,
Зәһмәтимиз пуч олуб.
Санки нәһәнк бир овуч
Көј үзүнә ачылыб.

Гојмур навајы кетсин,
Дамчыны көјдә тутур.
Бу үстү ачыг евин
Сакини тәмиз судур.

Һәјәтимизә гонан
Бир топ булуда бәнзәр.
Онун синәси үстдә
Кағыз гајыглар үзәр.

Јанындан нечә јерә
Хырда архлар чәкилиб.
Бүтүн бағын, бостанын
Көзү она дикилиб.

Ичиндәки тәмиз су
Сәпсәринди, бумбузду.
Бу адичә ев дејил,
Гәшәнкчә бир һовузду...

ВЕРТАЛЈОТ

Верталјота бахын бир,
Чајнағында борулар.
Елә бил ширә јығыб
Бал апарыр арылар.
—Јаман да сөз данышдын,
Бору һара, бал һара?
Верталјот јүк дашыјыр
Машын чыхмаз дағлара.
—Инсанлар борулары
Уч-уча бағлајачаг.
Онларын ичи илә
Бал тәк ширин дағ сују
Ахачаг, чағлајачаг...

ЈАДИКАР

Нәнәмкилин һәјәти
Елә бил ки, мешәди.
Бу фындыг, бу да эзкил,
Нара бах, күлејшәди.
Бу алма, бу да армуд,
Бу зоғал, бу киләнар,
Бу әнчир, бу шафталы,—
Нә ағач истәсән вар.
Чинар көјә баш чәкир,
Говаг ондан учады.
Палыд сәрин көлкәли,
Диби јашыл јончады.
Ағачын будағында
Бүлбүлләр вурур чәһ-чәһ.
Биз узаныб көлкәдә
Белә дејирик:—Бәһ, бәһ...
Будагларда нә гәдәр
Алма, армуд, нар галыб.
Бу бағ Јусиф бабамдан
Бизә јадикар галыб...

ӘЛ

Оғлум дејир: — Ај ата,
Бир мәним әлимә бах:
Јуманда јумруг олур,
Ачандаса шапалаг.
Ата күлүр, үзүндән
Нур төкүлүр елә бил.
Дејир: —Оғлум, әл тәкчә
Јумруг, шапалаг дејил.
Әл гуруб јараданды,
Әл бичәнди, әкәнди.
Әл көрпүләр саланды,
Әл каналлар чәкәнди.
Әл доста вермәк үчүн
Күл дәриб дәстәләјир.
Әл јазыр, шәкил чәкир,
Әл маһны бәстәләјир.
Әл кәмәнд атыр селә,
Әл сығал чәкир телә.
Күч чатмаз күчүмүзә
Вермишиксә әл-әлә.
Әл чырағбан еләјиб

Нечә шәһәри, кәнди.
 Әл бизи једирәнди,
 Әл бизи кејдирәнди.
 Әл һавады, әл суду,
 Әл ишыгды елә бил.
 Өмрүм-күнүм, әл тәкчә
 Јумруг, шапалаг дејил...

ЧӘПӘР

Чичәк әкдим, күл әкдим,
 Јанына чәпәр чәкдим.
 —Нә олар, бу чәпәри,
 Бир азча да чәк бәри.
 Дүзәлтмишәм күл ләки,
 Мән дә бир аз күл әким.
 —Ди кәл верәк әл-әлә,
 Аләтләри ал әлә.
 Бу тахта, бу да мишар,
 Бу чәкич, бу да мисмар.
 Бу кәлбәтин, бу да бел,
 Нә дурмусан, кәл бәри.
 Чәкдијимиз бу чәпәр
 Горујачаг күлләри.

КЕЧИКМИШ ГАЈҒЫ

Букет тутан әлләрә бах,
 Солухсумуш күлләрә бах.
 Кәтирин гојаг күлдана,
 Бәлкә јенә ачылдылар.
 Бу нә ишди, јазыг күлләр
 Солухдулар, пуч олдулар.
 Су версәк дә, гопуб дүшдү,
 Гызылкүлләрин ләчәји,
 Оғлум, кечикмиш гајғынын
 Кимсәјә јохдур көмәји.

КӨРПҮ

Дүнән асфалт салмышдылар,
 Бу күн газдылар күчәни.
 Нечә адлајаг о таја?—
 Дәрд алды бурдан кечәни.
 Бир оғлан кәлди севинчәк,
 Атланды о јан, бу јана.
 Һәјәтин ушаглары да
 Кәлиб гошулдулар она.
 Достларыны һарајлајыб
 Белә деди һәммин ушаг:
 —Кәлин бу газылан јерин
 Үстүндән бир көрпү салаг.
 Нечә күндүр бир кечилмәз
 Сәдд јараныб, бахын бурда.
 Бизә нә вар, тулланырыг,
 Гоча кечир ахы бурдан?
 Онун дедији бу сөздән
 Ушаглар разы галдылар.
 Ағач тапыб, тахта тапыб,
 Кичик бир көрпү салдылар.
 О көрпәләр севинирләр
 Бу көрпүјә бахыб һәрдән.
 Бу көрпүдән кечиб кедир,
 Јери газан әмиләр дә...

АРХЫН ӨНҮНҮ КӘСДИМ

Өнүнү кәсдим архын,
 Бир аз дајанды ахын.
 Јаранды бир көлмәчә,
 Севинирәм көр нечә?
 Алтдан бир дешик ачдым,
 Су уғулдады, гачды.
 Көлмәчәнин үстүндә
 Бир кичичик бурулған.
 Әлиндә күл дәстәси,
 Јахын кәлди бир оғлан.
 Ондан алдым бир чичәк,
 Суја атдым севинчәк.
 Чичәјә бах, чичәјә,
 Үзүр, јорулдум демир.
 Бурулғанда фырланыр,
 Дәјирман дашы кими.

БӨЈҮРТКӘН КОЛУ

Бөјүрткән колу әкдим
Бағда чәпәр бојунча.
Бој атыб бирчә илә
Олду һасардан уча.

Бахыб ләззәт алырам,
Кефим көк, үрәјим шад.
Һүнәри варса кечсин
Бу һасары чамыш, ат.

Шипширин бөјүрткәнлә
Онун үстү долуду.
Бағчамызда һәм чәпәр,
Һәм дә мејвә колуду.

КӘЗӘН УЛДУЗ

Ушағлар, кәлин јахын,
Кәзән улдуза бахын.
Бајағ ора кедирди,
Инди бәри шығыды.
Быј, бу улдуз дејил ки,
Кранын ишығыды.
Кәзән улдуз көрәндә
Севинчлә долур үрәк.
Тикинти мејданында
Гызғын иш кедир демәк.

БИЧИН

Нә олуб бичинчијә,
Нијә белә тәләсир?
Јыхыланы көрәндә
Дик галан отлар әсир.

Ичи нур долу шәһләр
Мирвари тәк дағылыр.
Чичәкләрин үзүндән
Хош тәбәссүм јох олур.

НӘҲӘНК ҮТҮ

Јолбасана бахын бир
Елә бил ки, үтүдү.
Күчәнин «палтар»ындан
Гырышлары итирди.

ҮЗҮ ЈОХУША

Чығырла галхырсан даға,
Тағәтин галмајыб даһа.
Инадындан дөн, ај ушағ,
Аз дырман үзү јохуша.
—Чәтинсә дә даға галхмағ,
Чох көзәлдир дағдан бахмағ.
Јорулмасын ајағларым,
Бүкүлмәсин дизим кәрәк.
Зирвәдән бахмағ хәтринә
Чәтинлијә дөзүм кәрәк.

ТАХЫЛ БИЧИНИ

Бәрәкәтли тарлалары
Сејр етмәкдән адам дојмур,
Зәми елә гурујур ки,
Бичиләндә ағры дујмур.

Сары-сары будағларын
Сүнбүл бәләји ачылыр.
Адам бол тахыл көрәндә
Күлүр, үрәји ачылыр.

ЛИМОН БАҒЫНДА

Күнәш көрүнән кими
Гәлпәләниб улдузлар.
Ағачларын үстүнә
Сәпәләниб улдузлар.

Сары-сары лимонлар
Шә'лә чәкир, алышыр.
Јарпағлар арасында
Улдуз кими сарышыр.

БОЈАНА

Сәпдијим тохум
Вериб бој, ана.
Дүз чәпәр бојда
Олуб бојана.

Ијнә жарпагла
Үстү долуду.
Санки балача
Күкнар колуду.

Дәрим оилардан
Мән јаваш-јаваш,
Көңлүмә дүшүб
Бојаналы аш.

АНАНЫН ИШ ОТАҒЫ

Һәм мәктәбдә, һәм евдә
Ишләјир мәним анам.
Елә бил һеч јорулмур,
Һејран олмушам она.

Хош зүмзүмә сүзүлүр
Анамын додағындан.
Һеч вахт иш әскик олмур
Онун иш отағындан.

О, мәктәбдән кәләндә
Елә бил баһар кәлир.
Бизим мәтбәхимиздән
Дадлы гохулар кәлир...

ӘКДИЈИМ АҒАЧ БИТДИ

Әкдијим ағач битди,
Санма ки, ишләр битди.
Кәрәк онун һәмишә
Ғајғысыны чәким мән.
Јери газыб, дибинә
Балача арх чәким мән.

Хәстәләнсә сағалдым,
Олум она һәким мән.
Тәк дарыхар, јанында
Чохлу ағач әким мән.

НЕҺРӘ ВӘ МӘН

Неһрәм, чалхалан,
Дојунча јеллән.
О баш-бу баша
Кетдикчә диллән.

Нә олду сәнә,
Јеллән, јатма да!
Мән јүјрүкдәјәм,
Сәнсә чатмада.

Сән чалхандыгма
Үзә чыхар јағ.
Мән јелләндикчә
Дөнүб оларам.
Икид бир гочағ.

САЗБӘНД

Ағачы доғрајыб бәнд-бәнд,
Ајларла чалышыр сазбәнд.
Ојур, дешир, һамарлајыр,
Сығаллајыр, тумарлајыр.
Ишләјир о, ағыр-ағыр,
Үз-көзүндән севинч јағыр.
Ағача чан бағышлајыр,
Үст-башыны нахышлајыр.
Пәрдәләр дүзүб голуна,
Ишләри салыр јолуна.
Бәзәк вурур күнәсинә,
Симләр дүзүр синәсинә.
Сонра ону чәкир дөшә,
Тазанәни салыр ишә.
Аман, аман, бу нә сазды?
Сазбәндиң кефи нә сазды...
Чалыр, чалыр аста-аста,
Овсунлајыр бүтүн кәнди.
Саз диндикчә ағрылары
Чанындан чыхыр сазбәндиң.

ГЫЗЫЛ ӘЛ

Дејирләр бу устанын
Әли гызылды.
Әлми олар гызылдан?—
Бу да сөз олду.

Неј бахырам диггәтлә,
Адичә әлди.
Бабама суал вердим,
Күлмәји кәлди.

Деди мәнә гулаг ас,
Ағыллы нәвәм.
Әлә бахма, бах онун
Тикдији евә.

Бу евә бахмаг үчүн
Бир чүт көз кәрәк.
О әлин тә'рифинә
Лажиг сөз кәрәк.

Гуруб јараданлары
Чох севир елләр.
Гызылдан гијмәтлидир
Јарадан әлләр.

БУ СӘНИН, О ТОРПАҒЫН

Мән әријәм, әријәм,
Дәјмишәм, кәл дәр мәни.
Шипширин мејвәм олур
Нечә дәрдин дәрманы.

Анчаг дәнәмә дәјмә,
Узағы көр, узағы.
Гој мејвәм сәнин олсун,
Чәрдәјимсә торпағын.

Торпаг да әвәзиндә
Сәнә ағач битирәр.
Ағачса будағында
Чохлу әрик кәтирәр.

ТОРПАҒА ҮРӘК АЧДЫМ

Торпаға үрәк ачдым,
Кефини хош еләдим.
Сәпдијими битирди,
Сиррими фаш еләди...

БИР БУДАГ ӘВӘЗИНӘ

Гочалса да, зирәкди,
Үрәјиндә вар тәпәр.
Узун саплы белијлә
Торпаг газар, јер тәпәр.
Бабам тәнбәл көрәндә
Үрәјини дидәр кин.
Будаг гырмышам, мәни
Салыб бағдан дидәркин.
Мәнә белә сөјләјир
Һәрдән дүшәндә сөһбәт:
—О чичәкли будагда
Алма варды бир сәбәт.
Бабам һағлы инчијиб,
Мәндән— өз нәвәсиндән.
Јүз ағач әкәчәјәм,
Бир будаг әвәзинә.

АҒАЧ

—Сәни јерә
Әкдим, ағач.
Һүнәрин вар,
Чых бурдан гач.
—Вахтында су
версән мәнә,
Әлим чатар
Пәнчәрәнә.
Бу торпагдан
Күч аларам,
Дүз јанына
Учаларам...

ТЭЛЭСМЭ, ДОСТУМ, ТЭЛЭСМЭ

Оглан, мэн бар ағачыям,
Чичәжимә дәймә, дәймә.
Беш-он күнә жарпағым да
Ачылачаг дүмә-дүмә.
Арыларын пәтәжиндә
Бала дөнәчәк ләчәжим.
Тәләсмә, достум, тәләсмә,
Бир мејвәди һәр чичәжим...

АҒАЧЛАРЫН ШӘҺӘРИ

Ағач әкдим, гој јурдуму
Јашыл мешәләр бәзәсин.
Бирчә ағач гурудуму,
Јериндә битсин тәзәси.
Еһ, ағач әкмәк арзусу
Баш галдырсајды һәрәдә,
Мешәләрин ағачлары
Ајаг ачар шәһәрә дә.
Һәр ағачын гаршысында
Еһтирамла ајаг сахла.
Бурда нә гәдәр ағач вар,
Гуртарармы санамагла?
Гәлбимизә фәрәһ долур,
Узандыгча мешә јолу.
Шәһәрин адамы чохду,
Мешәнин ағачы, колу.
Биз мешәјә кедән заман
Бир күнәшли сәһәр иди.
Оғлум деди: —Јәгин мешә
Ағачларын шәһәриди...

ПОЛАД БУЛУДЛАР

Полад булудлар долуб,
Зәмијә һәрдән јағыр.
Бу јағыш көјдән јағмыр,
Бу јағыш јердән јағыр.

Бу јағыш јағмајанда
Торпаг тамам гурујур.
Бу јағыш зәмиләри
Гураглыгдан горујур.

Бу јағышын булуду
Тарланын ичиндәди.
Бу булуд су чиләјиб,
Дојунча ичин, деди.

Бу булуд поладданды,
Бир бах, ади боруду.
Кәтирдији чајларын
Көзләринин нуруду.

Дибинә ишыг салмыр
Дејирләр ахы чыраг?!—
Сусәпәнин јанында
Јамјашыл зәмијә бах.

Бир аз узагда исә
Сүнбүлләр гупгуруду.
Јағыш јағды, зәминин
Тутгун үзү дурулду.

МЕТРО

Ахын-ахын кирирләр
Јер алтына адамлар.
Ахын-ахын чыхырлар
Јер алтындан адамлар.
Ај аман, бура бахын,
Көр нә гәдәр адам вар!
Тәәччүблә сөјләјир
Мәнә балача Илкин:
Гарышга јувасыды
Бу метро елә бил ки.

КӘЗӘН ТАРЛА

Доланыр көвшәнләри
Сүрү-сүрү, гатарла.
Сејр едирәм онлары—
Һәр бири кәзән тарла

Бу тарланын үстүндө
 Битмэз нә от, нә пенчәр.
 Әкмәжин лазым дежил,
 Сән тәкчә ону бечәр.
 Апар чөлә, чәмәнә,
 Вахтында вер сујуну.
 О, сәни кејиндирәр,
 Палтарыны сојунуб.
 Бу тарла торпагсызды,
 Бу тарланын бары: јун.
 Сиз бу кәзән тарланы
 Тәкчә гурддан горујун!

гәләм

Кағызын үзәриндә
 Сакитчә кәзә-кәзә,
 Елә бил ки, бу гәләм
 Маһны охујур бизә.

СӨЗ АҒАЧЫ

Никмәт тәшнәси
 Ше'р ачыјам.
 Елә бил ки, мән
 Сөз ағачыјам.
 Барлы будагды
 Гәләм әлимдә
 Сөз гөнчә тутуб
 Мәним дилимдә.
 Үрәјимдәки
 Диләјә бәндәм.
 Әсән бир хәфиф
 Күләјә бәндәм.

О әссә, һава
 Тәзәләнәчәк.
 Кағызын үстә
 Сөз әләнәчәк...

ШАИР ОЈУНЧАҒЫ

Һәр кәсин олур
 Өз ојунчағы.
 Шаир ушагды,
 Сөз — ојунчағы.
 Сөзлә ев тикир,
 Сөзлә јол чәкир.
 Кағызын үстдә
 Сөз — ағач әкир.
 Сөздән дүзәлдиб
 Дурна гатары,
 Учан гушлары
 Кери гајтары.
 Үшүјәнләрә
 Сөз-очаг олур.
 Сусузлајанда
 Сөз — булаг олур.
 Сөз кәзә дөнүб,
 Гәлби исидир.
 Шаирләр сөзүн
 Пәрванәсидир.
 Јазыб-јарадыр,
 Јорулдум демир.
 О, бир магнитди
 Һәр сөз бир дәмир.
 Гәләми — будаг, —
 Үстә сөз гонур.
 Көзәл фикирләр
 Кејир сөз дону.
 Көзүнә бахса,
 Илаһи көзләр,
 Онун гәлбиндә
 Сајрышар сөзләр.
 Дедији кәлмә
 Көзү јашардыр.
 Шаири онун
 Сөзү јашадыр...

СӨЗ ОВУ

Hej кедирәм, кедирәм,
Бир јорулмаз јолчујам
Ов гачыр, мән говурам,
Сөз овдур, мән овчујам.

Макинам ишләдикчә
Санки динчлик тапырам.
Дүшүб сөзүн далынча
Елә бил ат чапырам.

Јол кедирәм, сөзләрә
Hej күллә ата-ата,
Мәним јазы макинам
Бәнзәјир автомата...

КЕШИКЧИ АРЫЛАР

Пәтәјин гаршысында
Кешик чәкир арылар.
Әлибош гајытмаға
Кимин нә һүнәри вар?

Вахт итирмә, кери дөн,
Кет ширә дашымаға.
Пәтәкдә мүфтәхора
Јер јохду јашамаға.

САП ЧЫҒЫРЫ

Хәбәри јох хәбәрден,
Нәнәм чораб тохујур.
Далыб өз дүнјасына
Аста-аста охујур.

Сап чығыры узаныр—
Кедирәм гарасына;
Дүз нәнәмин јанындан
Күлләрин арасына.

Сән демә бу чығыры
Бизим пишик салыбмыш.
Јумағы сичан илә
Тај-дәјишик салыбмыш.

ДӨНӘР

Әл ишләсә, гуру чөлләр
Дилбәр бир кушәјә дөнәр.
Кәлә-көтүр дағ јоллары
Ајнаја—шүшәјә дөнәр.
Арзулар көрпә оlanda,
Үрәкләр бешијә дөнәр.
Дәһрәләр фарагат дурса,
Пөһрәләр мешәјә дөнәр...

АРХИВ

Арх суларын чығырыды,
Суларын дибиндән кечир.
Бабам кими бағбан олмаг
Мәним дә көнлүмдән кечир.

Су о јана аха билмәз,
Бу јана чәкдим архымы.
Инанмырсан кәл өзүн бах,
Беләди сујун алхымы.

КИМИН КИ, ГАНАДЫ ВАР, УЧМАГ ОНА ЈАРАШЫР.

ГУШ

Каһ көждәјәм, каһ јердәјәм,
Танры мәни гуш јарадыб.
Үрәјимә севки вериб,
Әһвалымы хош јарадыб.

Она көрә мәни көрчәк,
Торпаг да, көј дә севинир.
Ајағым јердә динчәлир,
Ганадым көјдә севинир.

ДУРНА ЧЫРАҒЫ

—Бу нәдир ата?
—Дурна чырағы.
—Нејләјир ахы
Дурна чырағы?
—Оғлум, дурналар
Кечәләр учур.
Чыраг јоллара
Шәфәгләр сачыр.
Сүбһәдәк јаныр,
Ојаг олур о.
Дурналар үчүн
Мајак олур о.
Дурна чырағы
Нижјәт, арзуду.
Гушларын јердә
Бәхт улдузуду.
О, севән гәлбин
Сәдагәтидир.
Инсанын гуша
Мәһәббәтидир...

КӨРПӘ ГУШУН НӘГМӘСИ

Һәлә уча билмирәм,
Балачајам, балача.
Јахшы гача билмирәм,
Кимәсә јем олачам.

Тез ол, Тәбиәт ана,
Палтарыма чәк рәнки.
Мәни хилас еләсин
Жүл рәнки, чичәк рәнки.

САҒСАҒАН ОХУЈАНДА

Сағсаған охујанда
Нәнәм һәјәчанланыр.
Тәпәр кәлир дизиңә,
Елә бил ки, чанланыр.

Хош хәбәр сорағында
Үрәји јарпаг олур.
Чөһрәсини бүрүјән
Гәм булуду дағылыр.

Сәсләндикчә ала гуш
Арзулар кәлир дилә.
Һеч бүлбүл охујанда
Севинмәјиб о, белә.

Сеһрли јумаг кими
Чөзәләнир, ачылыр.
Сағсаған охудугча
Үзүнә нур сачылыр.

Көзү бахыр јоллара,
Дејир: —Кет јығ
Жүл-чичәк.
Үрәјимә дамыб ки,
Инди атан кәләчәк...

МЭНЭ КӨЈ ҮЗҮ ВЕРИН

Көјдә учан ағ булуд
Зәриф түлө бәнзәјир.
Сәманын јахасында
Гушлар күлө бәнзәјир.

Санки бизи чағырыр,
Кәл-кәл дејир көј өзү.
Әкәр гушлар олмаса,
Гәрибсәјәр көј үзү.

Башымызын үстүндә
Онлар учур, жарышыр.
Кимин ки, ганады вар,
Учмаг она жарашыр.

Мәнә көј үзү верин,
Көј — вәтән әвәзиди.
Гушу гуша дөндәрән
Учалмаг һәвәсиди.

ЕШШӘК АРЫСЫ

Беш-он дәгигә олар
Учуб бура кәлдији.
Вызылтысы узагдан
Чағырыр, кәл-кәл дејир.

Учур беләдән-белә,
Јохдур онун горхусу.
Тохундуғу будагда
Нәфәсинин гохусу.

Һеј чығыр-бағыр салыр.
Елә һеј вызылдајыр.
Нәфәсијлә будагда
Көрүнмәз чығыр салыр.

Өзүнә дост ахтарыр;
Ешидиб кәлән кәрәк.
Сәһрли мәктуб јазыр;
Охуја билән кәрәк.

Онун сәлдығы чығыр
Дөнүр күчлү магнитә.
Јахына кәлән ары
Чәтин ки, бурдан өтә.

Јох-јох, бу чығыр дејил,
Зәриф севки торудуннәз
Ичиндә чабалајан
Бир севимли арыды.

«Торчу» кери гајыдыб,
Өз арзусуна чатыр
Үрәјиндә нә гәдәр
Сәһрли сөзләр јатыр.

Ганадларына бахын,
Ким дејир гәшәнк дејил?
О, ешшәк арысыды,
Анчаг ки, ешшәк дејил...

ГАРЫШГА ТОЈУ

Сиз гонаглара
Бахын јол бөјү;
Бу күн олачаг
Гарышга тоју.
Мәчлис һазырды,
О бәј, бу кәлин.
Јахына кәлин!
Јахына кәлин!
Севинч кәтириб
Севки онлара.
Сиз дә гошулун
Бу хош анларамыз.
Тоју оланлар
Ганад ачачаг,
Индиңә онлар
Гоша учачаг.
Һамы өзүнү
Өјәр тој күнү.
Ганад ачмаға
Дәјәр тој күнү...

ТҮСТҮ БӨЧЭЈИ

Мешәнин бир јанында
Елә ки, олду түстү,
Бөчәкләр учушурлар
Ора сары әлүстү.
Севинчдән, һәјәчандан
Ганад ачыр чохусу.
Онлара кәл-кәл дејир
Санки јанғын гохусу.
Түстүнүн архасында
Учурлар узаглара.
Кедиб сүрфә гојурлар
Үтүлмүш будаглара.
Јанғын олан тәрәфдә
Јахшыча исти олур.
Көрпәчә бөчәкләрин
Бәләји түстү оллур...

САЛАМ АПАР

Арычан, учуб кедирсән,
Сәндән бирчә диләјим вар.
О дағларын чичәјинә,
Бу дағлардан салам апар.

АЈ КӘПӘНӘК, КӘПӘНӘК

Ај кәпәнәк, кәпәнәк,
Сөјлә нә дүшүнүрсән?
Гар кими аң кулләрин
Үстүндә үшүмүрсәнә.

Зәми дәниз, даладәри
Гызыл-гызыл адалар.
Гонма онларын үстә,
Ганадларын од алар.

Кәпәнәк дәлисијәм,
Чәкинмә, кәд јахына.
Сәнә дуачы олдам,
Гонсан мәним јахама.

МИЛЧӘК СЕВКИСИ

Диши милчәк наз сатыр,
Дејир: —Јахамдан әл чәк.
Гаршысында баш әјиб,
Јалварыр еркәк милчәк.
Дејир: —Севкилим, сәнә
Мән чичәк кәтирмишәм.
Дәстә тутә билмәдим,
Бир ләчәк кәтирмишәм.
Гәлби јумшалыр, кәлиб
Чичәји алыр диши.
Севинчиндән атланыр
Еркәк милчәјин дөшү.

ГӘФӘСДӘ ЈАШАЈАН ГУШ

Гәфәсдә јашајан гуш,
Дәрдли-дәрдли өтүрсән.
Шад оларсан, өзүнү
Чәмәнзара јетирсән.

Һәр күн арзулајырсан
Азад ганад ачмағы.
Көкүндән јадырғајыб
Ганадларын учмағы.

Азад олсан, арзунун
Чичәји чыртлајачаг.
Бир азча учан кими
Үрәјин партлајачаг.

Гәфәсин гапысыны
Ачмаг чәтин иш дејил.
Сәнин азадлығынла
Өлүмүн гошадыр, бил...

ПАРАБИЗӘН

—Парабизән, Парабизән,
Верим сәнә пара, бәзән.
—Пулун мәнә кәрәк дејил,
Ганадларым көјчәк дејил?,

Үстүндөки гара халлар,
Сәни раһат бурахарлар?
Гыпгырмызы донума бах.
—Жахшы, кәл ол мәнә гонаг.
Галх шәһадәт бармағыма,
Күлүш гонсун јанағыма.
Һазырсанмы? Бир, ики, үч...
Ганадланыб узаға уч.
Көзләрим јола дикилиб,
Көзләјирәм бир һәфтәди.
Көмәк елә, үрәк достум,
Сән учдугун тәрәфдәди...

ЈУВА

Ора учар, бура учар,
Һеј күч верәр ганадына.
Гуш нә вахт «субај-салыхды»,
Јувамы дүшәр јадына?

Һарда кәлди кечәләјәр,
Бу колдан о кола кечәр.
Јува ешгинә дүшдүмү,
Үрәјиндән бала кечәр.

ҮЗӘН-ЗАНБАГЛАР

Һавада дөврә вуруб
Енди көлә ағ гулар.
Елә бил бирчә анда
Күл ачды ајна сулар.

Үзән занбаға дөндү
Бу гушларын һәрәсимү.
Колларын арасындан
Бахдым, кәлди һәвәсим.

О гушлары јахындан
Көрмәк кечди көңлүмдән.
Бу үзән занбаглары
Дөрмәк кечди көңлүмдән.

Јүјүрдүм, учушдулар
Ағ гулар мәни көрчөк.
Тәјјарә мејданындан
Галхан тәјјарәләр тәк...

УҒУРЛУ ОВ

Алабәзәк бир гуш
Аддым-аддым изләдим.
Ону нишан алмаға
Јахшы мөгам көзләдим.

Мәни һејран еләди
Дуруб кендән бахмағы.
Диггәтлә нишан алыб
Бирдән чәкдим чахмағы.

Чыггылты ешидән тәк
Гуш учуб көздән итди.
Анчаг елә билмәјин
Күлләм һавајы кетди.

Севинирәм јаманча,
Гүрурла долуб көксүм.
Фотоапаратымда
Галыб о гушун әкси.

ГАНАДЛЫ МЕЈВӘЛӘР

Көзәл бир бағсалмышығ,
Һәр чүрә мејвәси вар.
Армуд, алма, албалы,
Әрик, зоғал, һејва, һәр...

Ән чох хошума кәлән
Гушларын шән сәсиди.
Онлар бизим бағчанын
Ганадлы мејвәсиди.

ГАРЫН КӨМӘЈИ

Овчу элиндә түфәнк
Ағ кәклији изләди.
Гәфләтән гар әләниб
Јазыг гушу кизләди.

Дағлар, дүзләр чеврилиб,
Ағ кәклијә дөндүләр.
Овчулар кор-пешиман
Евләринә дөндүләр.

ШАҢИН

Ов көрдүмү, көзләри
Парлајар фишәнк кими.
Ганадлары кәриләр,
Шығыјар шимшәк кими.

Ачындан өлсә белә
О, нәзәр салмаз лешә.
Вугарлыдыр, мәрдлији
Едиб өзүнә пешә.

Тох оlanda тохунмаз
Јанында учан гуша.
Ов үстүнә чумдumu,
Чајнағы чыхмаз боша.

Гырғыны, чалағаны
Ојлағындан говлајар.
Јердә дәјмәз, гушлары
Учан заман овлајар.

КҮРТ ТОЈУГ

Чүчәсинә әл ұзатдым,
Түкләри дикәлди бирдән.
Ләләкләри биз-биз олду,
Күрт тојуг јекәлди бирдән.

Горхмадан чумду үстүмә,
Гәрары чох гәти имиш.
Сән демә ону бөјүдән
Бала мәһәббәти имиш.

УЧАН ЈУМУРТА

Чансыз иди, үфүрүб
Шарыма нәфәс вердим.
Сап бағлајыб бурахдым,
Учмаға һәвәс вердим.

Әлимдән бурахылды,
О, чеврилиб гуш олду.
Ганадланыб көјдәки
Лејләкләрә гошулды.

Дејирләр јөнлү чүчә
«Чик» едир јумуртада.
Гушлар чашыб галдылар,
Учармыш јумурта да?!

О јанына кечдиләр,
Бу јанына кечдиләр.
Димдикләјиб, көјдәки
«Јумурта»ны дешдиләр.

Габыг кими дөрд јана
«Сыныб» сәпәләнди шар.
«Јумурта»ны бош көрүб,
Хәјала кетди гушлар.

Ким билир, сәһвләрини
Лејләкләр һисс етдими?
Мәним одлу нәфәсим
Онлары иситдими?

ДҮНЈА, СӘНИ ХОШ КӨРДҮК

Диварлары ағаппаг,
Хырдача галачалар—
Нә онларын гапысы,
Нә дә пәнчәрәси вар.

Ичиндәки «дустаг»лар
Күч верди бир балача,
Парчаланды бир анда
Нечә-нечә галача.

Ачылды көрпөләрин
Бәяз-бәяз бәләји.
Чоғуглары охшады
Илыг баһар күләји.

Кечди бир-ики һәфтә,
Јувалары бош көрдүк.
Ганад ачды пәрвазлар,
Дүнја, сәни хош көрдүк!

ЈУВАДАКЫ «ДӘЈИРМАН»ЛАР

Јумуртадан чыхан тәк
Балалар дил-дил өтүр:
—Биз бәбәјик сүд ичәк,
Ана, бизә әт кәтир.

Бәс ачындан өләкми? —
Бахма түлкү-чаггала.
Чүчүләри дири вер,
Чәјирткәни шаггала...

Бу ачкөз әтчәләрә
Узагдан кәлдими пәј —
Димдикләри ачылыр
Гапы кими тәјбатај.

Јазыг ана јорулур,
Кечә-күндүз дәрәд чәкир.
Санки әт машынлары
Јувасында әт чәкир.

Анчаг о, чох хошбәхтдир,
Нечә бала бөјүдүр.
Дән дашыјыр, көрпәчә
Дәјирманлар үјүдүр.

Әт једикчә әтчәләр
Долурлар әтә, гана.
Беш-он күнә бөјүјүб
Һамысы ачыр ганад.

Учурлар, кичик јува
Даһа онлара дәрды.
Кәнардан дуруб бахан
Ана нә бәхтијарды?

ҺАВА ЈОЛУ

Јағыш јағыб, сел кәлиб,
Јоллар-изләр палчыгды.
Машынлар батыб галыр,
Көрпү исә учугду.

Гушларын нә вечинә,
Ја жағыш, ја гар олсун.
Чүнки һава јолуну
Апара билмир сел-сү.

О ЕЛӘ

БӘРК УЧУР КИ...

Көјдә тәјјарә-вармыш,
Бирдән бојландым сәсә.
Учуб үстүмдән кечиб,
Билмәмнишәм нәдәнсә.
Инди хәбәр тутурам,
Бахырам көј үзүнә.
О, елә бәрк учур ки,
Сәси чатмыр өзүнә.

ГАНАДЛАР

Ушаг оlanda дүнјанын
Шәкәр кими дады олур.
Ушаг оlanda адамын
Елә бил ганады олур.
Илләр көрүр өз ишини,
Инсан хәјалдан ајрылыр.
Бөјүдүкчә бу ганадлар
Дашлара дәјиб гырылыр.

БИР СӨЗ СЭНИН, БИР СӨЗ МЭНИМ

СИЗ ОНСУЗ ДА...

Наһар вахты јетишэндә
Зарафатла деди дајым:
— Бөјүјүн бөјүк пајы вар,
Кичијин дә кичик пајы.

Сонра көз вурду бибијә:
— Чочуглара аз хәрәк чәк.
Бү сөзләри ешидәндә
Күлүмсүндү шејтан Мәләк:

— Биби, кәрәк ушаглара
Чохлу хәрәк чәкәсиниз.
Гој биз дә јејиб јекәләк,
Сиз онсуз да јекәсиниз...

ЈАШЫЛЛАШЫР

— Јаз кәләндә гар әријир,
Селләр, сулар ашыб дашыр.
Биткиләр, отлар көјәрир...
— Көјәрмир е, јашыллашыр.

ЈАШЫЛ ЗОЛАГ

— Боз чөлүн ортасында
Нәдир о јашыл золаг?
— Сусуз јашыллыг олмаз,
Јәгин ордан кечир арх.

ПАПАГ

Чәтин суал вермәкди
Мәнә дајымын иши.
Бир күн јенә сорушду:
— Ағач гадындыр, киши?
— Гадындыр.
— Нәдән билдин?
Сөјләдим дил-дил өтүб:
— Көрмүрсәнми, башына
Јарпагдан јајлыг өртүб?
Вердијим бу чаваба
Дајым мәәтдәл галды.
Кедиб мәнә дүкандан
Јахшы бир папаг алды...

АРЫНЫН ЧАВАБЫ

— Ары, сән өз гәдрини
Нә заман биләчәксән?
Билирсән ки, чаланда
Өзүн дә өләчәксән.

Бәс нијә динч дурмурсан?
— Јашамаг ешгим сөнүр,
Пәтәјимдәки бал да
Ачы зәһәрә дөнүр.

Елә һирсләнирәм ки,
Валлаһ, чалмасам, олмур.
Мәни инчидәнләрдән
Гисас алмасам, олмур...

УСТҮМДӘН ӨТӘН БУЛУД

— Көј үзү сәнин үчүн
Олубдур вәтән, булуд.
Һара белә кедирсән
Устүмдән өтән булуд?
— Солухан чичәкләри
Көрәндә нечә дөзүм?

Көжләрде јашасам да
Јердәди көнлүм, көзүм.
Кедирәм, узагларда
Јолуму көзләјән вар.
Чичәкләрә совгатды
Апардығым дамлар.

✓ ХОРУЗУН ПАЈЫ

— Әми, нијә ачыгдысан,
Һеј башыны булајырсан?
— Самир, алманы дишләјиб
Нијә јерә туллајырсан?

Ону әкиб јетишдирмәк
Елә билмә һавајыды.
— Әми, мән пајымы једим,
О да хорузун пајыды...

БАЛАЧА ПӘҢЛӘВАН

— Пәһләванам, ај ата,
Мәни јыхан аз олар.
— Кәл күләшәк.
— Күләшсәм,
Ахы күчүм азалар?
— Икидә јарашыгдыр
Ај оғул, еһтијат да.
Анчаг күчү сахламаг
Олармы еһтијатда?
Бахма јорулмағына,
Һамы илә күләш сән.
Күчүн о гәдәр артар,
Нә гәдәр чох күләшсән.

БУЈНУЗ

— Ата, ај ата,
Чыхса бујнузу,
Гоч ола биләр,
Бу кичик гузу?
— Нә үчүн олмүр,
Олар, ај гочаг.

— Бујнуз нә үчүн
Кәрәкдир гоча?
— Әјриди, санки
Орагды бујнуз.
Оғлум, гоч үчүн
Јарагды бујнуз.

✓ КӘПӘНӘКЛӘР ОХУЈУР

— Кәпәнәкләр охујур,
Нәғмәләр ганадлыды.
Онларын һәзин сәси
Нечә ширин, дадлыды.

— Кәпәнәк охујармы,
Јалан дејирсән нечин?
— Кәрәк чичәк оласан
Кәпәнәк нәғмәсини
Ешидә билмәк үчүн...

ЈАДЫМА САЛ

— Оғлум, јадыма саларсан
Дүшүб гәзет аларам.
— Ата јадыма саларсан,
Мән јадына саларам.

ИКИ — БЕШ

— Нечә алмысан,
Сөјлә, Нишанә?
Гыз долухсунду:
— Ики беш, ана.
— Бәс онда нәди
Күндәликдәки
Бу јағлы «2»?!
Адам анаја
Јалан сатар һеч?
— Бәс мән демәдим
Бир «2» бир «5»?!

НАҒАРА

— Нағараја бахын бир,
Ону динләмәк хошду.
— Нә вар онун ичиндә?
— Неч нә, нағара бошду.
Әчәб суал верирсән,
Бу нә сөздү, ај Елчин?
— Бош дејил, нағаранын
Сәслә долудур ичи.
Динән кими нағара,
Сәс јајылыр мағара.

КИРПИ

— Пајла ушаглара,
Бу гәдәр оху,
Ај Кирпи, ај Кирпи,
Нејнирсән ахы?
— Ачизи басмаға
Һамы зирәкди.
Мәним палтарымда
Охлар зирәһди.
Јумаға дөнмәрәм
Горхум олмаса.
Јашаја билмәрәм
Охум олмаса.

СӘНӘ СОЈУГ ДӘЈӘЧӘК

— Сәнә сојуг дәјәчәк,
Әјниндә јохду пенчәк.
— Јох, сојуг көјнәјимә
Дәјиб, јерә дүшәчәк...

ИКИ ӘРӘБИН СӨҢБӘТИ

Јаз иди, һәр тәрәфи
Бүрүмүшдү сис, думан.
— Гардаш, дэвә көрмәдин?
— Јох, кәлмәјиб растыма.
Сән ки, фит чала-чала

Кедирсән јаваш-јаваш,
Неч дэвәси итәнә
Охшамырсан, а гардаш.
— Көрүм андыра галсын
Бу чәни, бу думаны.
О дағын архасына
Һалә кәлир күманым.
Она көрә тохтағам,
Од дүшмәјиб чаныма.
Дэвә орда олмаса,
Бахарсан фәғаныма...

ДӘНИЗ НИЈӘ ДУЗЛУДУР?

— Дәниз нијә дузлудур,
Фикирләш јахшы-јахшы.
— Суларына гарышыб,
Балыгларын көз јашы.

ЈЕРИН ГУЛАҒЫ

— Ата, әјил гулағына
Сөз сөјләјим, —
дејир Гошгар,
Ата күлүр:
— Ким вар ахы
Евдә сәндән, мәндән башга?
Нә сөзүн вар ачыг сөјлә!
Пычылдајыб дејир Гошгар:
— Дүнән анам дејирди ки,
Лап јерин дә гулағы вар.

ҮЗӘ ЖАЗЫЛАН ЖАЗЫ

— Женә конфет жемисән?
— Сән буну хардан билдин?
Сығаллажыб башымы
Анам гымышды, күлдү.
Сәпкиләри көстәриб,
Давам етди сөзүнә:
Сәнин конфет жемәјин
Жазылыбдыр үзүнә.

ӘКӘР СУ ЧОХ ОЛСАҖДЫ

— Океанлар, дәннзләр
Даһа чох саһә тутур.
Бизим Јер күрәсинин
Бөјүк һиссәси судур.
— Инанмарам бу сөзә
Дунјаны тутса селләр.
Торпағын гучағында
Дурмурму чајлар, көлләр?
Әкәр су чох олсајды,
Һеч торпағы өјәрдик?
Она Јер күрәси јох,
Су күрәси дејәрдик...

ШӘҺӘРДӘ НӘ КӘЗИРСӘН?

— Учурсан буз бағламыш
Күчәнин үзәриндә.
Бир ағ үмид кизләниб,
О гара көзләриндә.
Ај гагајы, гагајы,
Нә кәзирсән шәһәрдә?
Дәннздә сәнин үчүн
Дарыхыр ләпәләр дә.
— Көрмүрсән нә сојугду,
Өзүм дә бәрк ачмышам.
Балыг үзүб дәринә,
Мән шәһәрә учмушам.

Бир гарын јем кәзирәм,
Данламајын мәни сиз.
Гарным тох олмајанда
Јадыма дүшмүр дәннз!

ҮЗҮМ

— Сөз вермишдин ки,
Нә олду, Ә, бәс?
Сәнә инанмаг
Әбәсмиш, әбәс.
— Јаланчы олдум,
Үзр истәјирәм,
Инчимә, һәзи.
Олсајды үзүм,
Јејәрдим өзүм,
Үзүм нә кәзир?

ПАМБЫГ, ЈОХСА ДАШ?

— Бир кило даш ағырды,
Бир кило памбыг, Бағыр?
— Памбыг.
— Елә шеј олар?
— Көрмүрсән јағыш јағыр?
Сујун алтында памбыг
Сөзсүз ағыр олачаг.
Нә гәдәр јағса, дашын
Вечинә дејил анчаг.

ОПТИК ОХ

— Де көрүм оптик оху
Јағлајырлар нә илә?
— Билмирсән? —
Кәрә јағла. —
Күлүмсәди Наилә.

ИКИ ГАРДАШЫН БИР БАЧЫСЫ

— Мәним бир гардашым вар,
Бачымын ики.
— Неч белә дә шеј олар? —
Коп олду бу ки...
— Тәләсмә, достум, дүшүн
Сән јахшы-јахшы.
Тәк бирчә бачысы вар
Ики гардашын.

ЧАВАБ ВЕР

— Сәнә бир суал верим,
Дүшүн, чаваб вер, Туту.
Троллејбусун чәни
Нә гәдәр бензин тутур?
— Буну билир бәбә дә,
Вердији суала бах.
Троллејбус бензинлә
Ишләјирми, ај гочаг?

ТАПМЫШАМ

— Ајағы дәниздәди,
Башы дағын дөшүндә.
— Неч белә дә шеј олар?
— Нијә олмур, дүшүн дә...
Тәранәјә демишәм,
Фикирләшир үч ајды.
Тапа билмир...
— Коплама,
Мән тапмышам,
бу, чајды...

ДОВШАНДАН ГОРХАН ДОВШАН

— Довшан маскасы кејиб
Довшана јахынлашдым.
Анчаг о мәни көрчәк
Гачыб дағлары ашды.

Дүшдүм онун далынча,
Дүзү, олдум әрәсән.
Довшан, ахы довшандан
Нијә горхур көрәсән?

— Күлмәли данышырсән,
Доғрудан да, ај Солмаз.
Мәкәр довшан билмир ки,
Сән бојда довшан олмаз?!

ЕЛӘ БИЛ КИ...

— Сәнсиз јухум кәлмир, бала,
Тез ол, сојун, гысыл мәнә.
— Мүтәккәни гучагла, јат,
Елә бил ки, мәнәм, нәнә!

НИЈӘ ГЫШГЫРДЫН

— Пәнчәрәдән бахан кими
Гышгырдын, бу нә иш иди?
— Зивәдән шалвар асыблар,
Елә билмишәм кишиди.

ҲАНСЫ ҲАВА АҒЫРДЫ?

— Де көрүм сојуг хава
Ағырды, јохса исти?
— Әлбәттә, сојуг хава, —
Чаваб вердим әлүстү.

Јусиф галхды ајаға,
Бич-бич бахды, гымышды.
Онун тәбәссүмүндән
Көзләримиз гамашды.

Деди: — Нијә аранда
Биз биширик еләсә?
Дағдаса үшүјүрк,
Кәзирик әсә-әсә?!

НИЈӘ САЛАМ ВЕРМИРСӘН?

Курсел мәктәбдән кәлди,
Сығалладым телини:

— Нијә салам вермирсән?
— Јумамышам әлими.

Бахдым онун үзүнә,
Белә сөjlәдим күлүб:

— Әлини јумамысан
Бәс дилинә нә кәлиб?!

НӘНӘ ВӘ НӘВӘ

Нәнә узанды,
Ојнады нәвә.
Ону јатмага
Гојмады нәвә.

— Нә үчүн сәс-күј
Салырсан, атам?
Нијә гојмадын
Бир азча јатам?!

— Неч чыггырым да
Чыхмајыб, нәнә.
Јәгин ки, јуху
Көрмүсән јенә...

ОН БИРИНЧИ АДАМ

— Биз шәкил чәкдирмишик
Евимиздә кечән ил.
О бајрам шәнликләри
Неч јаддан чыхан дејил.

Шәклә диггәтлә бахыб
Чаваб вер көрүм, Вүгар,
Бизим мәнзилимиздә
Нечә нәфәр адам вар?

— Он нәфәр.
— Дүз демәдин,
Фикирләш, сөjlә сөзү.
Мәкәр евдә дејилмиш
Шәкилчәкәнин өзү?!

ХАНӘНДӘ

— Охујур, сәси
Бахмыр сөзүнә.
Сифәти пөртүб,
Јанағы јаныр.
— Нијә гавалы
Тутуб үзүнә?
— Јәгин ханәндә
Биздән утаныр.

НИЈӘ АЧЫДЫР

— Достум, фикирләш,
Сән јахшы-јахшы.
Нијә ачыдыр
Хијарын башы?

— Бир сүзкәм кими
Нәр шејә дөзүр.
Тағлардан кәлән
Ширәни сүзүр.

Өз ишиндәди
О, күндүз-кечә.
Гојмур хијара
Ачылыг кечә.

ДҮЗКҮН ЧАВАБ

— Машын кетдикчә јүкү
Азалыр, ја чохалыр?
— Азалыр.
Чүнки бензин
Јаваш-јаваш јох олур.

БӨЛҮРМӘК, ЈА БӨЛҮМӘК?

Китаб охујан замак
Бизим балача Сүсән,
Бәркдән өскүрдү.
Дедим:
— Јенә нә бөлүрүрсән?

Баша дүшмәди сөзү
Дөнүб бахды элүстү.
Тәәччүблә сөjlәди:
— Мәкәр бөлүмәк писди?

САМИРЛӘ СӨҢБӘТ

— Бүлбүл нәди?
— Чәһ-чәһди.
— Бәс ат нәди?
— Дәһ-дәһди.
— Улаг нәди?
— Чу-чуду.
— Булаг нәди?
— Су-суду.
— Өкүз нәди?
— Но-ноду.
— Кечи нәди?
— һе-һеди.
— Машын нәди?
— Бип-бипди.
— Чүчә нәди?
— Чип-чипди.
— Көпәк нәди?
— һам-һамды.
— Самир кимди?
— Самсамды...

СӨЗЛӘ

— Һеј мәни гыдыглајыр,
Ај ата, бачыја бах.
— Бачы һарда, сән һарда,
Бу нә сөздү, ај ушаг?!

Бәсди даһа күлдүјүн...
Кедирсән ки, өзүндән.
— Бачы мәни әллә јох,
Гыдыглајыр сөзүнән.

МӘН ДҮШӘНДӘ

— Һәјәтә дүшмәк олар?
— Јох.
— Нә үчүн?
— Оғлум, бах,
Һәјәтдә адам јохду.
— Мән дүшәндә олачаг.

ГОВЛУГ

— Говлуг нәди, ај Севил?
— Кағыз-куғузун еви.

ЧАЈДАН

— Гојмушам очағын үстә,
Чајдана бах, дызылдајыр.
— Алов јазығы көјнәдир,
Дызылдамыр, сызылдајыр.

АЈАГ ДИШЛӘЈӘН ЧӘКМӘ

Көрдүм достум ахсајыр,
Дедим: — Јаныны чәкмә.
Деди: — Ајагларымы
Јејир ахы бу чәкмә?

Күлә-күлә сорушдум:
— Чәкмәнин дишими вар?
— Бәс нәдир ајағыма
Санчылан хырда мыхлар?

Дүз сөзә, нә дејәсэн? —
Динмәдим, чашыб галдым.
Елә о күн оғлума
Тәзә бир чәкмә алдым.

МЕШӘНИН ГОРХУСУ

— Гучағында шир, пәләнк,
Ајы кәзир һәмишә.
Бу вәһши һејванлардан
Горхмурсанмы, ај мешә?

— Гојнуна сығынандан
Мешәнин нә горхусу?
Сән дә гонаг кәл мәнә,
Динлә, гушлар охусун.

Синәмдәки күлләрин
Әјил, өп јанағындан.
— Јә'ни һеч горхун јохду?
— Вар.
— Нәдәнди?
— Јанғындан.

Әлини чибиндән чәк,
Јохса сәндән күсәрәм.
Кибрит чөпү көрәндә
Әсим-әсим әсирәм.

ШЕҢ

Оғлум чөлдә кәзәндә
Шеҗли отлара бахыб,
Белә деди: — Ај ата,
Дејәсэн јағыш јағыб.

— Јағыш нә кәзир, оғлум,
Һеч көр көјдә бүлүд вар?
Һә, билдим, тәрләјибләр
Јәгин чичәкләр, отлар.

— Бу нә тәрди, нә јағыш
Парылдајыр көр нечә?!
Шеҗди, чичәјин, отун
Үстүнә гонуб кечә.

ФОТОШАМ

— Һәвәссә кәлиб,
Јағыш һеј төкүр.
Чимир дағ-дәрә, —
Көј шәкил чәкир.

— Бош-бош сөзләри
Башындан чыхар.
Инди кечәдир,
Шәкилми чыхар?

— Бах, алгышлајыр
Чичәкләр көјү.
Фотошамыдыр
Шимшәкләр көјүн.

СУ

БУЗ ТӘК ОЛДУҒУНДАН

Күнәшә бах, күнәшә,
Дөнмәјир өз јолундан.
Јајда дәниздән чыхыр,
Гышда дағын далындан.

Нә үчүн белә олуր,
Ким чаваб верәр бизә?
— Су буз тәк олдуғундан
Күнәш кирмир дәнизә...

ЧОХ РАЗЫСАН ӨЗҮНДЭН, ДҮШӘРСЭН ҢА. КӨЗҮМДЭН!

ҢИМ-ЧИМ

Дарыхырды тәкликдән
Ким аҗрыча кәзирди.
Ңим аҗрыча кәзирди,
Чим аҗрыча кәзирди.
Ахыр ки, чана доҗду,
Ңим севда Ңими гоҗду,—
Чимә көз-гаш еләди,
Ешгини фаш еләди.
Чим дә бәнд имиш Ңимә,
Кедиб гошулду Ңимә.
Онлар тарын үстүндә
Дөндүләр гоша симә.
Сирдаш олду Чим Ңимә,
Сирдаш олду Ңим Чимә.
Ңеч кәс билмәсин деҗә,
Башладылар Ңим-чимә...

ҮШҮҮҖӘН АҒАЧ

Күләҗә бах, күләҗә,
Аләми гарышдырыб.
Бир әскини ағачын
Белинә долашдырыб.

Мәнә белә сөҗләҗир
Оғлум аҗаг сахмаҗыб:
—Ағача бах, үшүҗүр,
Боҗнуна шарф бағлаҗыб...

КИЧИТКӘН ВӘ КӘПӘНӘК

—Ахы кимә неҗләмишәм?—
Мәнә җахын дуран җохду.
Аҗ Кәпәнәк, нәҗә көрә
Кичиткәнлә аран җохду?

Гоҗ галмасын үрәжимдә
Бирчә килә арзу, мураз.
Кәл гон мәним җарпағыма,
Чичәжимлә оҗна бир аз.

—Дөстум, сән деҗәсэн мәни
Бармағына доламысан.
Нә вахт җанына кәлмишәм,
Ганадымы даламысан.

Тәк галмысан, дарыхырсан,
Тиканларын санки охду.
Она көрә бөчәкләрин
Сәни көрән көзү җохду...

ЈУВА УСТҮНДӘ ДАВА

Ңава исинән кими
Сығырчын дөндү кери.
Асанлыгла тапды о,
Јува гурдуғу җери.

Көзүнә инанмады,
Гәзәбләнмәсин нечә?
Доғмача јувасына
Јиҗә чыхыбды сәрчә.

Димдиҗи шаггылдады,
Чил-чил дону габарды.
Ңәдәләди Сәрчәни,
Ңараҗ-һәшир гопарды.

Давакар сығырчыны
Танымамысан һәлә?
Инди сәнин түкүнү
Дидиб верәрәм јелә.

Евимдән чыхан кими
Асанча јол сечмисән.
Мәкәр мән өлмүшәм ки,
Јувама сән көчмүсән?

Димдикләшмә башланды,
Түкләр учду һавада.
Сығырчын дүшмәнини
Чөлә атды јувадан.

Дәјишмәли олду о,
Јувасыны көкүндән.
Јумшаг дөшәк дүзәлтди
Боз сәрчәнин түкүндән.

ГӘЛӘМ ВӘ ПОЗАН

Гәләмин позан илә
Арасы бәрк дәјмишди.
Кими көрдү, дејирди:
Бу позан лап гәмишди.

Дүшмәндир, ајағымын
Алтыны һеј газыр о.
Пахыллыгындан јаныр,
Јаздығымы позур о.

Вечинә дә алмырды
Позан буллары гәти.
Анчаг бир күн Гәләмә
Сөјләди һәгигәти:

— Дејирсән ки, Позанын
Мәни көтүрмүр көзү.
Сөјлә, нә вахт позмушам
Доғру јаздығын сөзү?

ЈОЛУНМУШ АТ ГУЈРУҒУ

Төвләдә аты көрдү,
Горху дүшдү чанына.
Сәрчә тәләсик учду
Достларынын јанына.

Чиккилдәди, чығырды,
Һарај-һәшир гопарды.
Гарныбош сәрчәләрин
Зәһләсини апарды.

Нә јахшы ки, вахтында
Дүшмүшәм дујуг,— деди.
Һәјәчанла, горхујла
«Ат» деди, «гујруг»,— деди.

Әлә салдылар ону:
— Сән бунун сөзүнә бах.
Бәлкә биринчи дөфә
Ат көрүрсән, ај ахмаг?

Сәрчә атылды-дүшдү,
Дидиб төкдү өзүнү.
Гәриблијә салмајын,—
Деди, мәним сөзүмү.

Башымызын үстүнү
Бөјүк тәһлүкә алыб.
Үмидимиз тәк, бирчә
Сәрвахт олмаға галыб.

Сорушдулар:
— Нә олуб?
Ачыг де, баша дүшәк.
Нә гәрибә сәрчәсән,
Көрмәмисән ат, ешшәк?

Сәрчә чошду, нә чошду:
— Евимизи јыхыблар.
Төвләдә кәһәр атын
Гујругуну гырхыблар.

— Елә бу?
Бундан өтрү
Чар чәкмисән аләмә?
Башы батмыш,
Үфүрүб,
Милчәји фил еләмә.

Күлүшдүләр сәрчәјә,
Ону гојдулар лаға.
— Атын гујругу илә
Нә ишин вар, ај гаға?

—Гујруг јолан дачаллар
Билин, бизи излэјир.
Нэр түк бир чөлэ олуб
Јолумузу көзлэјир.

Сэрчэлэр о јазығын
Сөзләрини кесдилэр.
Пырылдашыб учдулар,
Хырмана таласдилэр.

Учуб јерэ гондулар,
Саманлыға дүшдүлэр.
Ушагларын гурдугу
Чөлэјэ илишдилэр.

Сэрчэ онлара бахыб
Аһ чэкди, кэлди дилэ.
Сөзө бахмајанларын
Ахыры олар белэ.—

Дејиб учду, дамдакы
Јувасына кирди о.
Јухусунда јолунмуш
Ат гујругу көрдү о.

САПАНД

Дост, өзүнү јығышдыр,
Көрүрсэн бу сапанды?
Дүз һадәфи тапанды,
Елә билмә сапанды.
Вызылдајыб нэр дәфә,
Даш дәјәчәк һадәфә.

СӨЗ КӨТҮРМӘЈӘН УШАГ

Конфет верәндә алар,
Сојуб ағзына гојар.
Дондурмадан, мејвәдән
Достум чәтин ки, дојар.
Кобуд, ағыр сөз десән,
Өзүнү итирмир о.
Нә верирсән көтүрүр,
Тәкчә сөз көтүрмүр о.

АРПА ВӘ БУГДА

Арпа деди бугдаја:
—Нә өзүнү өјүрсән.
Мән сәндән гүдрәтлјәм,
Кәрәклијәм дејирсән.
Арпа чајы олмаса,
Әкинчинин зәһмәти,
Әмәји зај оларды.
Јахшы олсан, сәнин дә
Адына чај оларды...

СОЈУГДАН «УТАНАН» ТҮЛКҮ

Чырпышдырыб апарыб,
Һиндүшкадан, тојугдан.
Түлкү-түлкү бојланыр
Јувасындан—ојугдан.
Дејирик:
—Бир чых чөлә!
Чағырсаг да бајагдан,
Чыхмыр,
Белә сөјлэјир:
—Утанырам сојугдан.

ТҮЛКҮНҮН ЈАЛВАРЫШЫ

Оғрун-оғрун, синә-синә,
Жирмәк истәјәндә һинә,
Түлкү ләлә,
Кечди әлә.
Көзләриндән
Јаш ахытды
килә-килә:
—Бәсдир једим көтәк, ләлә,
Бурах мәни, Көпәк ләлә.
Ачлыг мәни һинә салыб,
Та бахмарам һинә сары.
Чүчәләрә көз дикмәрәм,
Бир дә бура үзүкмәрәм...

ЧЭМЭН ОЛМАГ ИСТЭЈИРСЭН

Сәһра өјүрдү өзүнү:
—Дөнүб чэмән олачағам.
Индән белә сәһәр-сәһәр
Шеһдә чимән олачағам.

—Кәрәк күл-чичәјин олсун,
Чәмән дејилмәз һәр дүзә.
Чәмән олмаг истәјирсән,
Гојнуну отларла бәзә.

КОЛУН ҺӘДӘСИ

Чәпәрин ортасында
Бөјүрткәнләр гапгара.
Онлары дәриб једим,
Чәкиләндә кәнара.

Кол јахамдан јапынды,
Башланды һәрбә, һәдә:
—Мәним мејвәми јејиб
Һара гачырсан, әдә?

САҒСАҒАН ВӘ СОҒАН

Кириб бостанымыза
Гојмајыб бир сағ соған.
Ағзы дөнүб зәһәрә,
Уфулдајыр сағсаған.
Һарај салыр, ғышгырыр,
Сарсаға бах, сарсаға.
Дејир: —Мән кәлмәмишдим
Бура оғурлуг үчүн.
—Бәс соған јемәмисән
Нијә көјнәјир ичин?

ДОВШАНЫН КИЛЕЈИ

Ғар бизә көмәк үчүн
Јағды ки, өртсүн изи.
Анчаг һеч билмәди ки,
Бәлаја салыб бизи.

Тағәтимиз кәсияиб,
Ачындан өлдүк даһа.
Кәрәк чыхаг һәјәтә,
Јува анбар дејил һа?

Достум архајын кәзир,
Хәбәри јох өзүндән:
Белә из јајынармы
Һеч овчунун көзүндән?

Үрәјимиздә горху,
Башымызда әндишә,
Һеч билмирик нејләјәк,
Ғыш бизи салыб ишә.

ХОША КӘЛӘН СӨЈҮШ

—Күчүјү сөјдүм,
Хошуна кәлди.
Гүјруг булады,
Үзүмә күлдү.

Кимә сөјсәјдим
Алардым көтәк.
Анчаг севинди
Балача көпәк.

—Нә дедин она?
—Итил, бурдан ит.
Нә истәјирсән,
Ај ит оғлу ит?

ЧАЈДА СӨНБӨТ

—А чај, нијә јатмырсан?
—Вахт олур ки, јатаг да...
—Сәнин ки, јатағын вар...
Чај јатмыр һа јатагда,
Динчәлмир һа бу фағыр,
Һәмишә ахыр, ахыр...

ОВЧУ ВӘ ТҮЛКҮ

—Сән горхмадан кол-коса,
Тиканлыға кирирсән.
Сығаллы палтарынла
Мәнә јандыг верирсән.

Өмрүн боју сүмсүнүр,
Кәзирсән, долашырсан.
Јувана кирән заман
Торпаға булашырсан.

Енмәдијин бир дәрә,
Чыхмадығын даг олмур.
Јенә сәһрли күркүн
Дағылмыр ки, дағылмыр.

Јаман сәлигәлисән,
Арханча чох јортмушам.
Түлкү, сәнин үстүндә
Мән нечә күрк јыртмышам.

Јулаг ассан сөзүмә,
Јахын достун оларам.
Сәнә јар-јарашыглы
Исти палто аларам.

Нә истәсән верәрәм,
Ај шәләгујруг түлкү.
Чыхарт мәнә бағышла
Әјниндәки о күркү.

—Елә зарафат олмаз,
Дост, өзүнү јығышдыр.
Көјдән јерә сәпилән
Кәһ гардыр, кәһ јағышдыр.

Күркүм олмаса гышда
Үшүјәрәм, донарам.
Јајын гызмар чағында
Алышарам, јанарам.

Мәни һијләкәр едән
Јашамаг һәвәсидир.
Өмрүмүн сонуначан
Бу күрк мәним бәсимдир.

ЈАРАСА ӘМРИ

Данышанда бир дүшүн,
Сөзләрини даг елә.
Үстүмә гышгырырсан:
—Күнәши дустаг елә!

Ај јараса, нә үчүн
Өзүмү күчә салым?
Гаранлыг зинданлара
Күнәши нечә салым?

АЈ ВӘ КҮЛӘК

Күләк Ајы шар билди,
Күләк мөһкәмчә әсди.
Ону көјдән көтүрүб
Апармаға тәләсди.
Ај күлдү, күләк көрдү
Һај-һарајы әбәсди...
Кәтириб булудларла
Онун өнүнү кәсди.
Ај јенә дә ишарды,
Күләк ичиди, күсдү.
Деди ки, јорулмушам,
Ојнамырам, та бәсди...

ДӘРӘНИН ДАҒ ЧАЈЫНА КИЛЕЈИ

Сәнин адын даг чајыды,
Мәнә өкәј тәк бахырсаң.
Әкәр даг јахшыды, онда
Нијә дәрәјә ахырсаң?

БЫҒЛАРЫ СҮНБҮЛ ПИШИК

Сичан баласы деди:
—Ана, чөлө бах сән бир!
Јувамызын ағзында
Битибдир бир чүт сүнбүл.

Ана сичан һирслэнди:
—Чыхсан чөлө дешикдән,
Јаха гуртараммазсан
Бығы сүнбүл пишикдән.

АРАНЫН СУАЛЫНА ДАҒЫН ЧАВАБЫ

—Аран гара һәсрәтди,
Сәнинсә зирвән дүмағ.
Ахы бу гәдәр гары
Нејләјирсән, улу дағ?

—Баһар кәләндә ону
Мән селә дөндәрәчәм.
Гошуб дағ чајларына
Пајыны көндәрәчәм.

ДОВШАН ВӘ ТЫСБАҒА

Довшан күлдү тысбағаја:
—Кәл гачағ, мәнә чат көрүм.
Тысбаға деди Довшана:
—Өзүнү суја ат көрүм.
Мәнә лағ едир һәр ушағ,
Огулсан, суда јарышағ.

АҒАЧ ВӘ ГАРПЫЗ ТАҒЫ

Ағач сөјләди таға:
Јаман зәифсән, гаға.
Тағ деди: — мәнән әл чәк.
Нә олсун ки, зәифәм

Үстүмә аз ајағ ач.
Тәк бирчә гарпызымы
Сахлаја биләрсәнми
Будағында, ағ ағач?!

МУБАҢИСӘ

—Бәлкә дә кәһәр
Олмазды кәһәр,
Мән олмасајдым —
Өјүндү Јәһәр.
Јаман һирслэнди
Тапгыр Јәһәрә:
—Бәс мән олмасам,
Аты белиндән
Дүшмәзсән јерә?
Динди Үзәнки:
—Сән сәсини кәс.
Де, мән олмасам
Миничи ата
Нечә минәр бәс?
Чилов гарышды
Сөһбәтә бу дәм:
—Елә башам ки,
Башда кәзирәм.
Ата чырпылыб
Өјүндү Шаллаг:
Ат ганад ачды,
Гүдрәтимә бах.
—Кәһәр гызышыб,
Сахламасам мән,
Бәс ким сахлајар,
Өјүндү Јүјән?
Диллэнди Кәһәр:
—Мән динмәдикчә
Јолу аздыңыз.
Әкәр дүнјада
Мән олмасајдым,
Сиз олмаздыңыз.

БИЛЕТСИЗ СЭРНИШИН

Трамваја миндинми
Билет аласан кэрэк.
Кондуктору көрөндө
Дилә кәлди Кәпәнәк:
— Трамвајда кетсәм дә
Гонмамышам Неч һара.
Билети нејләјирәм,
Учурам ора-бура.

ЛЕЈЛӘК ВӘ БҮЛБҮЛ

Лејләк чох гәзәблијди,
Һиккәсини удурду.
Онун сары бүлбүлә
Бәрк гәзәби тутурду.

Бир күн деди: — А Бүлбүл,
Бир кеч дајан гаршымда.
Де ким мәнә тај олар
Көзәллик јарышында?

Ганадымын учунда
Көмүр гаралығы вар.
Јупјумшаг түкләримдә
Бәјаз гар ағлығы вар.

Сәмалара учанда
Ағ булуда бәнзәрәм.
Көјләрин јахасыны
Занбаг кими бәзәрәм.

Сәнсә адичә гушсан,
Анчаг көзәл сәсин вар.
Нә үчүн үрәкләри
Охшајан нәфәсин вар?

Нәғмә пајланан заман
Үнванымыз тәрс дүшүб.
Мән көзәлликдә гуша
Ејбәчәр бир сәс дүшүб.

Бүлбүл күлдү: — А Лејләк,
Сөзләримә гулаг ас;
Хәјалында гурбага
Маһны охумаг олмаз.

Мән өтмәк истәјәндә
Күлүмү дүшүнүрәм.
Обамы дүшүнүрәм,
Елими дүшүнүрәм.

Һәр әзаба һазырам,
Севдијим күлдән өтрү.
Она көрә сәсимдән
Кәлир күл-чичәк әтри...

ГОДУГ ВӘ ЧЕЈРАН

Гәдуг деди Чејрана,
Бу наз-гәмзәни бурах.
Дәрдиндән диванәјәм,
Кәл евләнәк, ев гураг.

Чејран күлүб, Годуга
Верди белә бир чаваб:
— Мәндән сәнә јар олмаз,
Кет ангыр, тајыны тап.

ТУТУГУШУ

Ај дәчәл Тутугушу,
Сөјлә, һардан кәлирсән?
Дедијим кәлмәләри
Тәкпарлаја билирсән.

Сәни јамсыладығын
Гушларын аһы тутду.
Һамыны тәкпарлајыб
Өз сәсини унутдун.

Мәнә јалтагланырсан
Әлимдә оху көрүб.
Һүнәрин варса әкәр
Бүлбүл тәк оху көрүм?!

* * *
Башгалары данышанда,
Охујанда кетди һушу.
Мә'насыны анламадан
Тәкрар етди тутугушу.

Өзүнә умач овмамыш,
Јада әриштә доғрады.
Дүшдү гызыл гәфәсләрә,
Учмағы да јадырғады.

Боға билмәди өзкәјә
Хош көрүнмәк һәвәсини.
Ону, буну јамсылајыб,
Унутду өз нәғмәсини.

ГУЗУ, ҺЕЈ

Јазда дилләнди
Гузеј:
— Гузу һеј,
Гузу һеј!..
Әриди дағын бузу, һеј!
Ачылыб дан үзү, һеј!
Долан дағы, дүзү, һеј!
Јашыл дон кејиб
Гузеј,
Гузу, һеј!
Гузу, һеј!

КАШЫ ВӘ НАШЫ УСТА

— Дост, бу нәди?
— Кашыды.
— Сизин уста нашыды? —
Чаш-баш дүзүр кашыны,
Итирибдир башыны.
Санки ону ит тутуб,
Бојнуна хам ип тутум.
— Өјрәдәјдин каш ону,
Дүз дүзәјди кашыны.
Јерә сохмајајды о,
Устасынын башыны...

ИШЫГФОРУН ҮЧ ИШЫҒЫ

Јухарыда дајанан
Ағсаггалды:
— Дур! — деди.
Ашағыда дајанан
Бир јериндән дур! — деди.
Өзүнү аловлара,
Атәшләрә вур! — деди.
Ортада галан ишыг
Шүбһәләр ичиндәди.
Нә дајанын сөјләди,
Нә дә ки, кечин деди.

НӘ ҮЗЛӘ

Сөкүб-төкүшдүрмәјә
Достумун үзү ағды.
Анчаг тапа билмәзсән
Ону јыр-јығыш вахты.

Дилиндән дүшмәсә дә
Сәлигә-сәһман сөзү,
О, һеч билмир ки, нәдир
Сәлигә-сәһман өзү.

Јухудан дуран кими
Кәрәк хејли дејинсин.
Палтарыны тапмыр ки,
О, әјнинә кејинсин.

Дејинмәјә һаггы јох,
Бүтүн күнаһ ондады.
Пенчәји бир тәрәфдә,
Шалвары бир јандады.

Көјнәји һара гојуб? —
Мәкәр онун һушу вар?!
Дејән кәрәк: мәтбәхдә
Чорабын нә иши вар?

Кејининчә достумуз
Гуртарыр биринчи дәрс.
Ај ушаглар, мәктәбә
О, нә үзлә кетсин бәс?!

ЕЛӘ БАХМА

Мәнә бахма һеч елә,
Сөјәрләрми һеч елә?
Халга арха чевирән,
Өз өмрүнү һеч еләр...

ЧОХ КҮВӘНМӘ

Гарышга, бал көрәндә
Ишыг кәлир көзүнә.
Бала батыб өләрсән,
Чох күвәнмә өзүнә.

ЈАЛАНЧЫ ЕЛӘ БИЛИР

Мин сөз ујдуруб дејир
Нашы адамы көрчәк.
Јалана бәзәк вуруб,
Ону еләјир керчәк.
Јүз доғру сөз дејәсән,
Инанмаз һәләм-һәләм.
Јаланчы елә билир,
Јаланчыды ел-аләм.

БАШ

Унутма ки, һәр шеји
Дәјишмәзләр башабаш.
Һүндүрдә олдуғундан
Демирләр ки, баша баш.
Бир иш көрсән фикирләш,
Һәр вахт өзүнү тох тут.
Ағылсыз адамлара
Дејирләр: башы јохду...

ӨЈҮД

Дүртүлмә ора-бура,
Һәр јерә бурун сохма.
Өзүндән балачаја,
Үстдән ашағы бахма.
Иш ачма башына сән,
Мәкәр өз башынасан?

ГОВУРҒА БИТӘРМИ

Чибимә бугда төксүн,
Хаһиш етдим бибимдән.
Чыхарыб сәпдим шума
Говурғаны чибимдән.
Мәнә күлдү ушағлар,
Сәһвими анладым кеч.
Дедиләр ки, ај сәфегһ,
Говурға битәрми һеч?

АҒАЧЫН ГАРҒЫШЫ

Ағрыдан үзүлмүшәм,
Сәни оласан чолаг.
Мәни нијә кәсирдин
Вура билмирдин чалаг?

ИКИ ДАШ

—Саатым хараб олуб,
Бир аз ишләјиб, јатыр.
Буну дүзәлт ај уста.
—Ики дашы чатышмыр,
Ај огул, бу саатын, —
Бири алтда, бири үстдә...

ГӘНШӘРӘ ЧЫХ

Далдадан чых гоншәрә,
Чәким сәни мәһшәрә.

КИМ БИЛИР ДƏРСИМИЗИ

—Ким билир дəрсимизи?—
Эллəр һаваја галхды.
Анчаг дəрс билмəјəнин
Əли һавајы галхды.

Дүшүндү: тутар гатыг,
Тутмаз да олар ајран.
Билəни билмəјəндəн
Кимди сечиб, ајырап?

Достум һаһагча јерə
Көзə сохду өзүнү.
Эл галдырыб, алова
Көзə сохду өзүнү.

Ады чəкилən заман
Үстүнə думан чөкдү.
Лөвһəнин гаршысында
Пучур-пучур тəр, төкдү.

АТА ШЕ'Р ЈАЗАНДА

Мən ше'р јазан заман
Гызым бахырды кендən.
Жəлиб өпдү үзүмдən,
Кағыз истəди мəндən.
Гəлəми дə истəди
Өпүшүн əвəзиндə.
Вермəдим, бир инчиклик
Дујдум онун үзүндə.
Истəмəдим јарымчыг
Гојум јаздығым ше'ри.
Чыхарыб дəсмалыны
Силди өпдүјү јери...

ЈУМУРТА

Јумуртаја «батонда»
Дејир балача Күндүз.
Күдзар күлүр: —Ај гагаш,
Даныша билмирсən дүз.

Өјрəнəрсən, сөзүмү
Тəкрар елəсən əкəр.
Адам «батонда» демəз,
Адам «јутумда» дејир...

ҲЕЈКƏЛ

Столун үстə чыхыб,
Эл узадыр габаға.
Мən һејкəлəм, һејкəлəм,
Дејир балача Аға.

БУДАГДА ДИШЛƏНƏН ЭЗКИЛ

Кичик əзил ағачы
Тəзəчə кəтириб бар.
Көрпəчə будағында
Бирчə дənə мејвə вар.

Əмим һədələјиб ки,
Бах, буну дəрмəк олмаз.
Гојун дəјсин, јетишсин,
Сəбриниз олсун бир аз.

Јадыныздан чыхмасын,
Ахы, əзил бирчəди?!
Эл вурмајын, јетишсин,
Көрəк дады нечəди?

Əмим баға чағырды
Бир күн мəни—Јазкүлү.
Кимсə елə будагда
Дишлəмишди əзили.

Башланды сорғу-суал:
—Ким дишлəјиб, сөјлəсин!
Һамы бојнундан атды,
Инди əми нејлəсин?!

О, бир армуд кəтирди,
Деди: —Дишлəјин бир-бир.
Диш изијлə оғруну
Тапмаг чəтин дејилдир.

Һәрә бир дишдәм вурду,
Күнел һөнкүрдү бирдән.
Деди: — Әми, бағышла,
Белә етмәрәм бир дә!

СӘНВ

Бир көрүн нејләјибдир,
Нејләјибдир бу гочаг?
Дүз шәридин алтында
Очаг чатыбдыр, очаг.

Јујулмуш палтарлары
Тамам верибдир һисә.
Она бәрк һирсләнәмәк
Әкәр анасы билсә.

ГУЈРУҒУ ЈОЛУГ СӘРЧӘ

Кәзишир чәмәнликдә
Гујруғу јолуг сәрчә.
Үрәјиндән горхуну
Атыб бирјоллуг сәрчә.

— Чиммәјәми кәлиб о? —
Чиммәк нәди, јох әши.
Артыг-уртут јемәкди
Онун иши, вәрдиши.

Ағыздан чөрәк гапсын
Аз галыр ки, дүртүлүб.
Гујруғуну итириб,
Әвәзиндә сыртылыб.

Фырланыб јанымызда
Зәнкин сүфрә сечәр о.
Гујруг нәди, јем үчүн
Ганадындан кечәр о.

ҺӘЈА ОЛМАСА

Чәкинмирәм мән
Бахын, һеч кәсдән.
Нә вахт истәсәм,
Гачырам дәрсдән.

Күнләрим белә
Баш алыб кедир.
Билмирәм горху,
Һәјәчан нәдир.

Јадында сахла,
Буну, а Солмаз.
Һәја олмаса,
Һәјәчан олмаз.

ТОПУН ӘВӘЗИНӘ

Топум дәјиб башына
Јаман һирсләниб нәнәм.
Ону ағрыдан топду.
Үзр истәјәнсә мәнәм.

ИКИ ИТ

Зәнчирли ит ачыглыдыр,
Истәјир гапа, тута.
Бојнундакы зәнчир гојмур
Итлијини унуда.

Бир кимсәјлә иши јохду,
Бәхти јаман кәтириб.
Бојну зәнчир көрмәјән ит
Итлијини итириб...

ҮШҮЈӘН КИТАБЛАР

Үстүнү тоз бүрүмүш
Көр нә гәдәр китаб вар.
Көрән сојуг рәфләрдә
Үшүмүр бу китаблар?

Санки онлар утаныр
Лазанын эвезинэ.
Чунки нэсрэт галыблар
Охучу нэфэсинэ...

* *

Тижэни баллы көрчөк
Севиндим, элим эсди.
Мэн бычагы јаладым,
Бычаг дилими кэсди.

ЈАДЫНДА ГАЛМЫР

Бәһанэсинэ бахын,
Дүзмү иш көрүб Гәни?—
Дејир: — Китаб ағырдыр,
Дәрсә апармаг олмур.
Дартыб чырдыгы үчүн
Китабын вәрәгини,
Ше'р ачыга дүшүб,
Онун јадында галмыр.

ДАЛЫ-ДАЛЫ КЕДӘН ОҒЛАН

Набил өјүндү: — Јолу
Кедәрәм далы-далы.
Күрәјимдә көзүм вар,
Та мәнә нә сөзүн вар?!
Бирдән достум илишди,
Архын ичинә дүшдү.
Батды палчыға, лилә,
Намы күлдү Набилә.

ШАПАЛАГ ӨПҮШҮ

Агшин, дэчәллик етмә,
Фарагат дур јериндә.
Јохса ананын әли
Өпәр јумшаг јериндән...

НӘ ЈАХШЫ...

Башына нэләр кәлиб
Сүмсүклүјүн учундан?
Күчүк, горхма, биз сәни
Өлдүрмәрик ачындан.

Јапышганы јал билиб
Јаламысан, мәнә нә?
Нә јахшы јапышмајыб
Алт чәнән үст чәнәнә...

НӘ АЧМЫСАН ЈАХАНЫ

Нә ачмысан јаханы,
Отурмусан јајханыб?
Вечинә дә алмырсан
Јолдан өтүб баханы.

Охујурам үзүндән,
Чох разысан өзүндән.
Дур өзүнү јығышдыр,
Дүшәрсән һа, көзүмдән.

ӨЧӘШМӘ

—Билирсән нә күчлүдү,
Намыны јыхар атам.
—Јекә-јекә данышма,
Ловғалыг етмәз адам.

Инсаны хошбәхт едән
Әмәјиди, ишиди.
Куларәнин атасы
Чәлимсиз бир кишиди.

Анчаг ел севир ону,
Хасијјәтчә һәлимди.
Чохлу ихтирасы вар,
Гүдрәтли бир алимди.

Онун ады нэгмә төк
Дүшүбдүр дилдән-дилә.
Инсан голу илә јох,
Күчлүдүр ағлы илә.

ӘКИЛ-БӘКИЛ

Әкил-бәкил газ иди,
Һәјәтдә галмаз иди.
Кедиб көлдә үзәрди,
Узагларда кәзәрди.
Саһилин чичәкләри,
Бәс һаны дибчәкләри?
Кәпәнәјә бахын бир,
Дәрди-гәми аз иди.
Гарышарды күлләрә
Газ ону тапмаз иди.
Тез көлдән адлајарды,
О тајда отлајарды.
Јатанда ајағынын
Бирини гатлајарды.
Түк дағылды чәмәнә,
Бир чичәкли јаз иди.
Јолан түлкү ләләјди,
Јолунан о газ иди...

ШАР КИМИ

Пәтәјә әл узадыб
Ишә салма өзүнү,
Шиширдәрләр шар кими
Арылар үз-көзүнү.

АНАСЫНЫ КИМ ЧОХ СЕВИР

Мәһәббәтдә көрүрләр
Һәјатын мәнасыны,
Ким һамыдан чох сеvir
Көрәсән анасыны?

Суалы верән кими
Һамы дөшүнә дөјдү.
«Мән», «мән» сәси учалды,
Һамы өзүнү өјдү.

Суал верән сөјләди:
Бош-бош данышмаз адам;
Ким анасыны сеvir
Гој чимсин бузлу суда.

Тез јериди ирәли,
Елчин дөјдү дөшүнә.
Сојунуб суја кирди,
Диши дәјди дишинә.

Хәстәләнди бу гочаг,
Анаһын көзү долду.
Елчинин ишләриндән
О да хәбәрдар олду

Деди ки, бу сојугда
Оғлум чиммисән әбәс.
Өз гәдрини билмәјән
Анаһы севә билмәз.

КҮЧҮМӘ СОЈУГ ДӘЈӘР

—Мән һамыдан күчлүјәм,
Өјүнүр кичик Вүсал.
—Сојуг олар, голуну
Јорғанын алтына сал.

—Аначан, голларымы
Чөлдә сахласам әкәр,
Онларың ичиндәки
Күчә сојугму дәјәр?

ГУРУЛДАГДАН ГУРУЛТАЈА

Һарај салды
Бир гурбаға:
—Кәлин, кәлин
Гурулдаға.

Үстүмүзү
Алыб гураг
Фикирләшәк,
План гураг.

Гызышыб
Инсанлар ахы?—
Гурутмагчын
Батаглыгы.

Жыгылыблар
Гурултаја...
Гурулдаја-
Гурулдаја.

Гурбагалар
Кэлиб чыхды.
Гур-гур сәси
Әршә чыхды.

Дүнјакөрмүш
Бир гурбаға
Өзүнү верди
Габаға.

Деди: —Нәдир
Бу һај-һәшир?
Гурултунуз
Гулаг дешир.

Инсанлара
Мән бәләдәм,
Үзүнүзү
Алмасын гәм.

Онларда ки,
Лагедлик вар,
Гурумаз бу
Батаглыглар.

Ајылмыр
Кимсәнин башы.
Архајынча
Гурулдашын.

Севиндиләр гурбагалар
Гурулдаја-гурулдаја,
Миннәтдарлыг көндәрдиләр
Гурулдагдан гурултаја...

КЕЧИ МӘШГ ЕДИР

Ағлы јохду чағачан,
Мәләјир бу чағачан.
Гочалыб, вахты кечиб,
Руһдан дүшмәјиб кечи.
Елә бил ки, мәшг едир,
Ахшамачан мәләјир.
Анчаг «мән» дејә билмир,
Елә «мә», «мә» еләјир.

ТУТАРЛАР

Вугарын вар
Тапанчасы,
Түфәнки.
Ловғаланыр:
Өлдүрәрәм
Пәләнки.
Дејирәм ки,
Бу күн евдә
Тәкчә гал,
Разы олмур,
Вугар салыр
Галмагал.
Ағламсыныр:
—Нечә галым
Евдә тәк?
—Нә үчүндүр
Чијниндәки
О түфәнк?
Оғру кәлсә,
Өлдүрәрсән,
Ај Вугар!
—Адам вурсам
Ахы мәни
Тутарлар?!

—Ата, мөни јыхыр Әһсэн,
Мәнә бир аз күч верәрсән?
Күләшәндә јыхым ону,
Голларымла сыхым ону.
—Оғлум, мәнә бир гулаг ас,
Кәнардан күч алмаг олмаз.
Күч јығмагчүн индән белә
Сәһәр-ахшам идман елә.

НАМЫ КҮЛҮР ОРХАНА

Намы күлүр Орхана,
Гурбагадан горхана.
Һејванларын адыны
Өјрәнәчәк о һачан?
Тысбаға шәкли чәкиб
Алтында јазыб:—Сичан.

ЈУМУРТА ВӘ СИЧАН

Јумуртаја киришиб,
Сичана бах, сичана.
Истәјир ки, апарсын
Күчү чатмыр һеч она.

Бу нә јаман бәрк имиш,
Дишләјир, батмыр диши.
Јумалады бир тәһәр,
Белә көрәндә иши.

Јумурта сынды бирдән,
Ичиндән чүчә чыхды.
Көзү бәрәлмиш сичан,
Чүчәјә бахды, бахды.

Чүчәдән горхуб гачды,
Сичана бах, сичана.
Елә бил ганад ачды,
Чатмаг олар һеч она?!

МИЛЧӘКДӘН ГОРХАН ОҒЛАН

Чәмәндәки арыны
Тутмаг истәди Аслан.
Ары санчды, Асланын
Алны шишди бир аздан.

Инди ары көрәндә
Гачыб кендән бахыр о.
Ары бир јана галсын,
Милчәкдән дә горхур о.

КОПЧУ ГӘДИМ

Белә дејир копчу Гәдим,
Кирдим баға әрик једим,
Һејва једим.
Инчимәсин биздән Гәдим,
Сөзүнә олардыг шәрик,
Әкәр һејва јетишәндә
Будагда галсајды әрик.

СИЧАНЛАР НӘРД ОЈНАЈЫР

Кечә салды һај-һарај,
Јухудан галхды һамы.
—Нә үчүн гышгырырсан?—
Данладылар Илһамы.
—Чарпајынын алтында
Сичанлар ојнајыр нәрд.
Һамы күлдү бу сөзә
Илһам бала олду пәрт.

ВЕРДИЈИ БАРА КӨРӘ

Јухарыдан ашағы
Сүзәрәк нары килас
Деди: —Бу багда мәндән
Уча јохдур, гулаг ас.
Нар деди ки, ај килас,

Өјүнмә наһаг јерә.
Ағачы таныјырлар
Вердији бара көрә.

БУ ИТ

Бу ит итә охшамыр,
Бу ит елә бил гурдду.
Ағзындакы о ағ шеј,
Сүмүк дејил, гурудду.
Бу ит пис әмәлини
Чох чәтин ки, тәркидә.
Јәгин ки, о гуруду
Чырпышдырыб сәркидән.
Бу ит чилдинә кирмиш
Гәлби гара гурда бах!
Өзү оғурламасын,
Кирсин онун көзүнә
Ев-ешији горумаг.

ШИР НИЈӘ БӨЈҮМҮР?

Ики јашым оlanda
Атам мәнә шир алыб.
Мән бөјүмүшәм, анчаг
Шир елә һелә галыб.

Дили дә јохдур онун,
Ловгаламыр, өјүнмүр.
Нә јејир, нә дә ичир,
Онунчүн да бөјүмүр.

ДУЗ-БУЗ

—Дуз сәпдик бузун үстә...
—Быј, дуз нәди, буз нәди?!
Мәкәр гар—буз хәрәкди?—
Сөјләдијин сөз нәди?
—Јоллар буз бағлајыбса,
Машынлар нечә кечәр?
Дуз бузун чанын алыр,
Сүрүшкән олмур күчә.

ҮЗКҮЧҮЈӘ БАХЫН БИР

Үзмәк бачармыр, анчаг
Өјүнүр кичик Кәрәм.
Мән дәнизин үзүндән
Дибинәчән үзәрәм.
Ону суја бурахдыг,
Дедик: —Јахшы, үз көрәк.
Әл-гол атды, дәнизин
Дибинә батды даш тәк.
Дартыб чыхартдыг ону,
Бир көр дүшүб нә һала?!
Үзкүчүјә бахын бир,
Боғулмушду аз гала.
Даш тәк батыр, һеч сујун
Үзүнә галха билмир.
Утаныр, ушагларын
Үзүнә баха билмир.

РӨВШӘНӘ

Рөвшанә ушаглары
Чыратмағы хошлајыр.
О, әл-гол ата-ата
Данышмаға башлајыр.
—Түтәјими көрүрсән,
Јахына кәл, ај Күләр.
Һеч сәнин атан белә
Түтәк дүзәлдә биләр?
—Нијә дүзәлтмир.
—Ај һај...
Кет де дүзәлтсин көрәк.
Күләр ағлајыб дејир:
—Мәнә дүзәлдин түтәк.
Ата түтәк дүзәлдир
Она күч-бәла илә.
Рөвшанә күлүр:
—Инди
Бир шеј чал түтәк илә.
Күләр истәјир чалсын,
Һеч нә алынмыр анчаг.
Рөвшанә дејир:
—Бу ки,
Ојунчагдыр, ојунчаг.

Бир бах, мәним түтөјим
Һарај салыр һәр јана.
Күләр јенә ағлајыр,
Рөвшанә күлүр она...

БАТАГЛЫГ

Гурд дүшүб торпагына,
Гурд дүшүбдүр сујуна.
Јүз илди ғамыш өлчүр
Батаглыг өз бојуна.
Нә өлүр, нә дирилир,
Мат ғалыб бу ојуна.

ГАРАНЛЫГДАН ГОРХАН ГЫЗ

Ишығ сөнәндә горхур,
О да јумур көзүнү,
Үстәлик әлләријлә
Бәрк-бәрк өртүр үзүнү.

О, дајаныр беләчә,
Әкәр јанмаса ишығ.
Дејир ки, көзләримә
Гој долмасын гаранлығ.

Күлмәк тутуб мәни дә,
Дејирәм ки, ај Үлкәр,
Көзләрини јуманда
Гаранлығ олмур мәкәр?!

ДИЛИМИЗИН СӨЗЛӘРИ

Елин дә тарихи вар,
Дилин дә тарихи вар.

Икид одур, халгынын
Кечмишиндән
Сөз ача.
Дил — түкәнмәз хәзинә,
Мә'на — килид,
Сөз — ачар.

Сөз ләнәдир, далғадыр,
Дил үммандыр, дәниздир.
Дилимизин сөзләри
Мүгәддәсдир, әзиздир.

Сөзүн һәр чаларында
Һәјатын сәһри вардыр.
Сөз бабаларын бизә
Гојдуғу јадикардыр.

Һалал очағымызда
Көзү горумалыјығ.
Сөзү јашатмалыјығ,
Сөзү горумалыјығ.

Ким ки, сөзү унутду,
О, һәјатда удузду.
Сөз — дил кәһкәшанында
Ишығ сачан улдузду.

Коғаја бах, коғаја,
Елэ бил ки, чэликди.
Ким мэнэ көмэк етсэ,
Паж бөлэндэ шэрикди.

Көтүр коғаны элэ,
Баға кедэк, ај Елчин.
—Коға нэјэ кэрэкди?
—Будағы әјмэк үчүн.

—Нијэ әјэк будағы?
Инди бахыб көрәрсән.
Мән будағы әјерәм,
Сән киләнар дәрәрсән.

ҲЕРИК ШУМУ

Пајызда котанла
Торпаға салыб из,
Бу јери шумлајыб
Гојмушуг динчэ биз.

Ҳерик шум гыш боју
Динчини алачаг.
Баһарда сәпинэ
Јарарлы олачаг.

ҲОЗӘКИ

А Зәки, а Зәки,
Һозәкисән, һозәки.

Сәлигә-сәһманын јох,
Дағыдырсан, сөкүрсән.

Гаш дүзэлтдијин јердә
Вуруб көзү төкүрсән.

А Зәки, а Зәки,
Олма белә һозәки...

Бу нә фәрсиз
Салбады,
Атдым, һеч нә
Салмады.
Учду узаг будаға
Көрдү ки, мејвә калды;
Гоз салмағы бир јана,
Өзү ағачда галды.

САДАГ

Бабам бәрк һазырлашыр
Ох атмаг јарышына.
Бахыб һејран галырам
Онун һәр вурушуна.

Јајдан үзүлән охлар
Дүз һәдәфә дәјир, бах.
О гәдәр атды, атды,
Тамам бошалды садаг.

Мәндән хаһиш еләди:
— Олум сәнә садаға,
Кет охлары кәтир јығ,
Ох габына — садаға.

ДӘРЈАЗ

— Кәзир бичәнәји
Сәнин бабан һәр јаз.
Кедир от чалмаға
Әлиндә бир дәрјаз.
— Дәрјаз нәдир, нәнә?
— Быј, башыма хејир.
Билмир дәрјаз нәдир,
Бу ушаг нә дејир?
Она кәрәнти дә
Сөјләјирләр, Араз
Ај шәһәрли оғлан,
От бичәндә дәрјаз.

ГЭЗИЛ

— Фырлатдым чәһрәни,
Әјирдим,
Нәзилди.
Анчаг бу, јун дејил.
— Бәс нәди?
— Гәзилди.
— Кечинин түкүнә
Гәзилми дејирләр?
— Һә...
— Ондан чорабмы
Тохујуб кејирләр?
— Јох, —
Нәнәм күләрәк
Башыны булајыр:
Гәзил јун дејил һа,
Адамы далајыр.
Анчаг биз онун да
Хејрини көрүрүк.
Гәзилдән ја сичим,
Ја чаты һөрүрүк.

СИЧИМ ВӘ ЧАТЫ

Онларын икиси дә
Гәзилдән һөрүлүр, бах:
Сичим упузун олур,
Чаты көдәкдир анчаг.

Одун-от јүкләјирләр
Сичимлә ат-улаға.
Чаты кәрәк нергарын
Бузов илә балаға. —

Ким онларын башыны
Чатылајыр, бағлајыр,
Допдолу мәмәләрдә
Өзүнә сүд сахлајыр.

ХАМА ВӘ ГАЈМАГ

— Биширибдир
Нәнәм фәтир,
Хама кәтир,
Гајмаг кәтир.
— Гајмаг нәдир,
Хама нәдир?
— Икиси дә
Ел сөзүдү.
Гајмаг бишмиш
Сүдүн үзү,
Хама чиј
Сүдүн үзүдү.

БИР ТАЛА БАҢАР

Һәјәтдә әкдијим
Бу хәсил,
Бир тала баһарды
Елә бил.
Чәксә дә шахта, гар
Гошуну,
Солдура билмәјиб
Гыш ону.
Гојнунда отлајыр
Гузулар.
Үрәкдә күл ачыр
Арзулар.
Бу хәсил һәјәти
Бәзәјир.
Јашыл бир адаја
Бәнзәјир.

ӨРҮШ

Јазда от болланачаг,
Чөр-чөп дә балланачаг.
Гузум тоғлуја дөнүб
Өрүшә јолланачаг.
Бу нә јахшы өрүшдү,
Огу болду, кенишди.
— Сорушдум: — Өрүш нәди?

Һамы мәнә күлүшдү.
Баһам чешмәји тахды,
Дөнүб үзүмә бахды:
Мәкәр нәвәм билмир ки,
Өрүш кениш отлагды?

КИРКИРӘ

Сән гәдим дәјирмансан,
Ишләрсән гол күчүнә.
Бир овуч дән төкмүшәм
«Көбәјинин» ичинә.
Нә кетмисән фикирә?
Фырлан, фырлан, киркирә.
Үјүнүб дөнүр уна
Сәни фырлатдыгча мән —
Алт дашла үст дашынын
Арасында галан дән.
Далгалар кими күкрә,
Фырлан, фырлан, киркирә...

ТЕШИ

Фырландыгча бу теши,
Јуну әјирир, ешир.
Һөрүмчәк тәк һөрдүјү
Тордан тутуб салланыр.
Әјирдији ип онун
Ортасына доланыр.
Ишә салыб тешини
Нәнәм дуруб обашдан.
Ип долу чубуг бәдән
Јоғунду коппуш башдан.
Заман кечиб, гочалыб,
Музејә дүшүб теши.
Машынлар көрүр, бир вахт
Онун көрдүјү иши.

БАДЫШ

— Тојугун ајағында
Үзүјә бах, үзүјә.
— Неч белә дә шеј олар? —

Һамы күлдү һәзијә.
— Үзүк дејил бәс нәдир?
— Бах, әскиди-бадышды.
Чәпәрдән ашыб кедир,
Чил тојуг чох надинчди.
Биз бу әскини онун,
Ајағына тикмишик,
Гоншунун тојугујла
Дүшмәсин тај-дәјишик.

НӘНӘ ЧӨРӘК БИШИРӘНДӘ

Јоғурмушам хәмири,
Бәри вер о дәмири.
— Дәмирин ады јохду?
— Нијә јохду, әрсинди.
— Әрсини нејләјирсән?
Аз суал вер Тәһсин, ди!
Хәмири хырда-хырда
Доғрајачам әрсинлә.
Сонра күндәләјечәм, —
Кет мәшғүл ол дәрсинлә!
— Күндәни нејләјирсән?
— Охлов илә јајачам.
Јуха һазыр оlande
Ону сәрәчәм сача.
Чевирәчәм шиш илә
Бишәчәк дадлы јуха.
Гуртарачаг нәвәмин
Әлиндән мәним јахам.

ДАББАҖ

Кәл кедәк даббағханаја,
Бахаг даббағын ишинә:
О, дәрини ашлајыб
Дөндәрир көнә, мешинә.
— Нәјә кәрәкди көн, мешин?
— Бу нә суалды, бир дүшүн...
Бил ки, даббаг дәриләри
Наһаг јерә ашыламыр.
Әкәр көн, мешин олмаса!
Чәкмә, күрк, илаш олармы?!

ДОВЛА

Гышыи бу вэдэсиндэ
Нарданды бу чичэклик?
Чэмэн билиб, довланын
Янына гачма, кэклик.

Гајыт, о, чэмэн дејил,
Овчу гуран довлады.
Сөзө бахмајыб кетдин,
Овчу сәни овлады.

ЭРСИН, ОХЛОВ ВЭ САЧ

— Ким билир, чаваб версин:
Нәјә лазымдыр эрсин?
— Буну бәбә дә билир,
Чәтин нә вар ки, бурда?
Эрсинлә доғрајырлар
Хәмири хырда-хырда.
Кәндимиздә көрмүшәм
О балача дәмири.
Нәнәм онунла кәсиб
Күндәләјир хәмири.
— Бәс онда охлов нәди?
— Охлов — күндәни јајан.
— Дүздүр, сон суалыма
Чаваб вер көрүм, оғлан?
Сөјлә көрүм сач нәди?
— Сач чөрәк биширәнди.
Доғру чавабларыма
Бир јуха дүшүр, инди?
— Дүшүр.
— Онда тез елә,
Нәнәнин јанына гач.
Де ки, хәмир еләјиб
Очаг үстә ассын сач!

АХУР

Ахшамлар јорғун-арғын
Гајыданда нахырдан —
Инәјин көзү кәзир,
Көрсүн нә вар ахурда?

— Ахур нәди, ај баба? —
Ешитмирсән, чаваб вер.
Инәјин габағына
От-әләф гојулан јер.

Мәним ағыллы нәвәм,
Баша дүшдүнмү?
— Бәли.
Ахур малын-инәјин
Бошгабыдыр демәли.

ЧИРЭ

Башга чарәмиз јохду,
Аздыса азугәмиз,
Чирәјлә ишләдәрик
Әти, јағы гәнди биз.
— Чирә нәдир?
— Гәнаәт.
Адамлар аз јејирләр.
Азалдылмыш, кәсилмиш
Паја чирә дејирләр.

КЭРЭ-КҮРЭ

— Кәрә гојун тајын көрдүм,
Күрәни көрмәк кәрәк.
— Кәрә нәди, күрә нәди? —
Билирсәнсә де көрәк.
— Күрә — гулағы узунду,
Кәрә — гулағы көдәк.

ИЛХЫ, НАХЫР, СҮРҮ

— Сән кәнддә јашајырсаң,
Кәрәк биләсән ахы,
Илхы нәдир, ај Турал?
— Ат сүрүсүдүр илхы.
— Јахшы, бәс нахыр нәдир?
— Дадлыдыр инәк сүдү,
Куја билмирсән, нахыр
Мал-гара сүрүсүдү.

— Бәс онда сүрү нәдир?
— Сүрү елә сүрүдү.
Гојун сүрүсүнә бах,
Отлаглары бүрүдү...

— Илхычы — ат отаран,
Нахырчы — мал отаран.
Бәс гојун отарана
Нә сөјләјирләр?
— Чобан.

СӘЛЛИМИ

— Даһа кетмир нахыра,
Вургун вурсун Сәлими.
Нејләјәк, инәкләри
Өтүрүрүк сәллими.

— Сәллими нәдир, нәнә?
— Сәллими — өз башына.
Кәндиң дана-бузову
Галыб башлы башына.

ҲАРАҒАЧ — САВА

— Лобјаларын дибинә
Басдырдығым ағачды.
Бу ләкләрдә әкдијим
Лобјалар һарағачды.

— Баба, һарағач нәди? —
Суал верди Тәранә.
— Һарағач сөјләјирләр,
Ғызым, һәм тез әкилиб,
Һәм дә тез бар верәнә.

Бу лобјалар дән тутуб,
Олар дәриб биширмәк.
Тәзә лобја әкмишәм
О тәрәфдә ики ләк.

Һәлә шахламамышам,
Көрүрсән, тәзә битир.
Чәпәрин дибиндәки
О шахлары кет кәтир.

Шахлајаг бу ләки дә,
Хәбәр вер ушаглара.
Лобја сармашыг кими
Сарынсын бу шахлара.

Һерағач созуланда
Бунлар ачачаг чичәк.
Бу лобјалар савады,
Јә'ни кеч бар верәчәк.

ЧЫР, ПЕЈВАС

Бир күн баға кедәндә
Баба деди Ејваза:
— Камил бағбан, ај оғул,
Чыр чаламаз пејваса.
Нәвә деди: — Олармы
Верим бир суал, баба? —
Пејвас нәди, чыр нәди? —
Мәни баша сал, баба.
— Кичик, туршмәзә олур
Чыр ағачын мејвәси.
Пејвас алма дәрәндә
Кәлир мәним һәвәсим.
Ајыкиласларыны
Килас еләмишәм мән.
Нә гәдәр чыр ағачы
Пејвас еләмишәм мән.
Етдијим пејвәндләрлә
Бәзәмишәм бу бағы.
Истәсән, өјрәдәрәм
Сәнә чалаг вурмағы.

ЈАТАР

Бу торпағын гојнунда
Нә гәдәр не'мәт јатар.
Јералты хәзинәјә
Бабалар дејиб: јатар.

Инсан хэзинэ тапса,
Арзуја, кама чатар.
Ујујан «көзэллери»
Јухусундан ојадар.
Хәрчләдикчә онлары
Минарәләр бој атар.
Шәһәр салар, дүзүләр
Биначлар гатар-гатар...

JARыTмырсан дејәрләр

Тапшырыблар Севинчә
Бачысына көз ола.
Никар, балача Никар
Јыхылмышды аз гала.
Сәсә кәлди Хатирә,
Бирдән гычанды диши.
Ачығланды:
— Севинч, сән
Јаратмырсан бир иши.
Анасы күлүмсәди,
Гызым, һирсләнмә һәдәр.
Јаратмырсан јох, бурда
Јарытмырсан дејәрләр.

СЕВИНЧ

Бош-бошуна ахтармыр
Адамы севинч өзү.
Бәлкә дә «сев» сөзүндән
Дүзәлиб севинч сөзү.

Достла биркә ағлајыб,
Биркә күләсэн кәрәк.
Севинә билмәк үчүн
Севә биләсэн кәрәк.

АЗАН

Сәһәрләр верилир
Азан:
Гајытсын јолуну
Азан.

Дөнүб өтән
Күнә кәлсин,
Бир имана,
Динә кәлсин...

МЫГМЫҒА

Итил кет, ај мығмыға,
Дурма мәнлә бығ-быға.

ШӘФФАФ

Чох тәмизди шәффаф өзү,
Буланыгды шәффаф сөзү.

ГЫСЫР

Нәнәм үрәјини гысыр,
Инәјимиз галыб гысыр.
Бу ил бала вермәјәчәк,
Ушаглар сүд көрмәјәчәк.

САПАНД

О тајдакы бағчада
Көр нә гәдәр гарға вар.
Үзүмә даданыбдыр
Гара-гара гарғалар.

Бабам бу тајда дуруб,
Ишә салыб сапанды.
Онуи атдығы дашлар
Чәтин јана сапанды.

Анчаг мәнәл гојулмур
Вызылдајан дашлара.
Чүнки тамаһ күч кәлир
Ач-јалавач гушлара...

**ДЭРЗИ ВЭ
ДЭРЗ БАГЛААН**

Алтына гојуб дэрзи,
Ишэ башлады дэрзи.
Өз бичинчи достунун
Көмөжинэ тэлэсди.
Онун үчүн бир гэшэнж
Дөшлүк тикди элүстү.

СУАЛ-ЧАВАБ

— Даг нэди, аран нэди?
Шор нэди, ајран нэди?
— Даг дагды, аран аран,
Шор шорду, ајран ајран.

ДАШ

Дагларын этэјиндө
Сыгыныбдыр даш-даша.
Горхурам јер тәрпәнә,
Даш күкрәјә, даш даша.
Дивар олар евләрдә
Сөјкәк олса даш даша.

**БУ ЧИНАСЛЫ ШЕ'РЛӘР,
КӨР СЭНӘ НӘ ДЕЈИРЛӘР...**

Ачкөзә бах, ачкөзә,
Нә вердик деди азды!
Кетди чохун далынча
Јазыг мешәдә азды.

Нә сорушсан,
Гара, динмәз.
Ады галыб
Гарадинмәз.

Күлдан дүшдү,
Вај, сынды.
Јазыг күлләр
Вајсынды.

Бәсдир еләдин варкәл,
Евдә һәр бир шеј вар, кәл.

Елә ки, дәјди вәл вәлә,
Хырмана дүшдү вәлвәлә.

Вечинә дә алмыр һеч
Нә човғу, нә бораны.
Бостанын бир күнчүндә
Мүркүләјир бораны.

Билирсән Ширин дилини,
Ишә сал ширин дилини.

Евимдәди Күлкәзим,
Нијә чөлдә күл кәзим?

Әјнимдән дүшдү фитә,
Мәни басдылар фитә.

Әлиндә Новрузкүлү,
Балача Новруз күлүр.

Авара бах, авара,
Гојуб мәни авара,

Данышма мәнимлә ачыгла,
Гәлбиндән нә кечир, ачыгла.

Дајанмышам үзү јола,
Адым галыб үзү јола.

Ағач идим, одун олдум,
Мән аловун, одун олдум.

Күрчү достум әзиз Отар,
Апар гузулары отар.

Сөз демәмиш гыз дурду,
Сојуг чајы гыздырды.

Ким ишләсә өзбашына,
Ојун ачар өз башына.

Әкәр бу газанч мәнимсә,
Оғулсан ону мәнимсә!

Ата, нәдәнсә бу ај,
Көзә аз көрүндү Ај.

* *
*
Демирәм дүррәм, инчијәм,
Анчаг сәндән мән инчијәм.

* *
*
Дедим адым Ајкүлдү,
Сөзләримә Ај күлдү.

* *
*
Нәфәсини дәриб сән,
Хејли мејвә дәрибсән.

* *
*
Тутмаг үчүн бу гурду,
О тәләни бу гурду.

* *
*
Бу күлүнкдү, о белди,
Нә дајанмысан, јери!
Гызыл тапа билмәзсән
Әкәр газмасын јери.
Газыл, торпағым, газыл,
Күл битсин гызыл-гызыл...

* *
*
Әли бошду, зәркәрә
Гызыл кәрәк, зәр кәрәк.

* *
*
Көрә билмир көз көзү.
Һәр јан гара зүлмәтди.
Ишығлары сөндүрүб,
Јағы бизә зүлм етди.

* *
*
Нә горхагды бу үлкәр,
Күнәши көрчәк үркәр.

* *
*
Халча үчүн пул азды,
Күчүм чатан палазды.

* *
*
Бу көһлән ат чыдырда
Чәтин әјилә, сына.
Мәнә инанмырсанса,
Чап, ону өзүн сына!

* *
*
Бизим бостанымыза
Диван тутуб сағсаған.
Димдик-димдик еләјиб,
Галмајыб бир сағ соған.

* *
*
Јухудан дуран кими
Бизим кичик Тамаша,
Һәнкамә гопарачаг,
Башлајачаг тамаша.

* *
*
Нәнәм үрәјини гысыр,
Инәјимиз галыб гысыр.

* *
*
Бу јарпызды, о нанәди?! —
Јахшы билир ки, нә нәди...

* *
*

Данышма, э, бәсди,
Сөзләрин эбәсди.

* *
*

Бу дунјада гафилә,
Нә карван, нә гафилә?

* *
*

Нә ички, нә бадә? —
Нәбадә, нәбадә!...

* *
*

Нә олсун ки, су дашыјам,
Ведрәм јохду су дашыјам.

* *
*

Көзәл кәндди Рамана,
Гәлбим олуб рам она.

* *
*

Хош кәлмисән, салам, атам.
Көзүн ајдын, саламатам.

* *

Бу мејвәни о чардагдан
Мән асмадым, анан асды.
Хаһиш елә, версин јејәк,
Јаман дадлы ананасды.

* *
*

Һәр јан дүмағ, бәјазды,
Чыгыр итди, бәј азды.

* *
*

Һәр бир дәрдә вар элач,
Она-буна аз әл ач.

* *
*

Кет базара, ај һилал.
Бир аз зәнчәфил, һил ал.

* *
*

Бағчада көрүб гаралты,
Кәлин көзјәри гаралды.
Әлимдәки дәјәнәји
Көрүб, горхудан кәл әсәр.
Јетишиб шипширин олар,
Тәнәјин үстдә кәләсәр.

* *
*

Гору, гора үзүм олсун,
Пај алмаға үзүм олсун.

* *
*

Өзүн сөјлә, бүрүнчә
Нә кејим, нә бүрүнчәк?

* *
*

Сөзүн нәдир мәнә, Надир?
Мәним тәк дост олар надир.

* *
*

Һәмишә кејдији безди,
Јазыг бу палтардан безди.

КӘЛӘЧОШ

— Бу нәдир биширмисән?
— Гурудлу кәләчошду.
Бир бошгаб чәкдим, једи,
Чеврилди кәлә, чошду.

ГАЛА

Даш дивардан гопан дејил,
Һара гојсан галасыды.
Бу, бабаларын һөрдүјү
Хочамсахлы галасыды.

ТАХТА

Мишарлар дүшдү ишә,
Ағачдан чәкдик тахта.
Уста әлләри дәјди,
Тахта чеврилди тахта.

ЈАШЫЛ АЈ

Боз ај, бәсди бозардын,
Чых кет, кәлсин јашыл ај.
Чөлләр, дүзләр, јамачлар
Гој бүрүнсүн јашыла.

ИТИН КҮЧҮЈӘ НӘСИҢӘТИ

Јашамаг истәјирсән һүрр,
Һүр, һүр, һүр!...

* *
*

Јајам, јајам, јајам мән,
Бир чәкили јајам мән.
Чичәкләрин әтрини
Кәрәк елә јајам мән.

* *
*

Јај кәлсин, ијун олсун,
Гузулар гојун олсун.
Мәним көрпә чобаным,
Тез бөјү, тојун олсун.

* *
*

Ганмаза ја отаг, ја дам,
Дујғусуз кәсләрә јадам.
Үрәјимә бир од дүшүб,
Чәтин ки, ујујам, јатам.

* *
*

Мәнимчүн әзизди о дам,
Тахтадан тикилиб одам.
Орда нечә јашајачам,
Ахы мән јанар бир одам?!

* *
*

Һавајы төкдүм о тәри,
Күл әкдим сәндән өтәри.
Үзүнү дөндәриб кетдин,
Достлуг олармы өтәри?

ПАЈТАХТ

Һарда олуб хан тахты,
Һарда олуб бәј тахты.
Ора олуб өлкәнин
Баш шәһәри, пајтахты.

* *
*

Долу иди чувал дузла,
Дешдим ону чувалдузла.

* *
*

Нижәранам Сәркәрдан,
Гојуб мәни сәркәрдан.

* *
*

Дүшмән жүздү, сәксәнди,
Бизи көрдү сәксәнди.

* *
*

Јерә инчи дә сәрсәм,
Көрмәјәчәк бу сәрсәм.

* *
*

Јаделлиләрә
Синәни сән кәр.
Дүшмән өнүндә
Јарансын сәнкәр.

* *
*

Данышынча гозу-гозу,
Чых ағача, чырп бу гозу.

* *
*

Мәрдә кәсин гарпыз, говун,
Намәрди гапыдан говун.

* * *
*

Көјләрә нечә ајдынды,
Улдуз күлдү, Ај динди.
Сәни баша дүшмүрәм,
Сөзләрини ајдын де.

КӨНЛҮ ЈЕМИШ ИСТӘЈӘН

Нечә күндүр бостаны
Бурахмысан башына.
Көнлү јемиш истәјән,
Доланар тағ башына.

ТИКАН

— Бөјүрткән јыған заман
Илишмишәм тикана.
Кәтир ијнәни, сапы,
Көјнәјими тик, ана!
— Бир аз һөвсәләни бас,
Быј, бу нәдир, ај Аббас,
Та бундан көјнәк олмаз,
Дур кәл кедәк дүкана...

ҺӘР ТӘРӘФИ ГАР АЛДЫ

Һәр тәрәфи гар алды,
Очағымыз гаралды.
Елә бил марыгдајды,
Бирчә анда сырсыра,
Одунларын үстүнә,
Дүзүлдү сыра-сыра.

КӘЛИНЧИК БАЛАМ

Өпүм сәни, барышаг
Јахын кәл, инчик балам.
Адам күсәјән олмаз,
Мәним кәлинчик балам.

ТЭНБЭЛИН МЭСЛЭНЭТИ

Сэнэ версэлэр суал,
Динмэ, ағзына су ал!

ГОЧ ВЭ ТЭКЭ

Лөвгаланма, ај тэкэ,
Кэл дөјүшэк тэк тэкэ.
Сэн гочагсан, мэн гочаг? —
Сэн тэкэсэн, мэн гочам.

БИРИНЧИ

Биринчијә кедир гызым,
Биринчиди.
Алдыглары бешин бири
Бир инчиди.

КЕН ДОЛАНМА

Кен доланма, ај Нәсир,
Дост арасында нә сирр?

ЕЛШАД

Елә иш көр, ај Елшад,
Севинсин, олсун ел шад.

АНАДАН КҮСЭН ОҒЛАН

Ананын сөзләриндән
Инчимисән сән эбәс.
Дејир дэчэллик етмә,
Нә сөјләсин сәнә бәс?

ГЭНДАБ

Гэнд јејир Гэндаб бала,
Ди ахтар, гэнд тап, бала!
О гэдэр гэнд јејиб ки,
Дөнүбдүр гэндаб бала.

БИРЭБИТДЭН

Охујурду Бирэбитдән:
— Сүр'әтлидир Бирэ Битдән.

СААТСАЗ

Тә'мир едир саатлары,
Мөним атам саатсазды.
Онун әли дәјди, демәк
Ишләјәчәк, саат сазды!

ПИРСААТ

Шамаһыда бир чәј вар,
Дуруб бахсан бир саат,
Сәни мәфтун едәчәк
Дағлар гызы Пирсаат.

ГЫЈАГ ОТ

Гој јесин ширин-ширин,
Гузуја гыјаг оту.
Көрпә әмлик отласын
Бу көрпә гыјаг оту.

ХАЛЧА

Тәмизлә дс нәмәни,
Ач, јерә д шә мәни.
Тозлансам чүбүг илә
Дөј мәни, дөшә мәни.
Атма мәним үстүмә,
Көрпәни, дөшә әмәни.

НАР

Үстү долу нар илэ,
Әжилиб нар ганады.
Бири гырылыб дүшдү,
Әзилди, нар ганады.

КИЛЭВАР

Чичәкләрин көзүндә
Нечә шешли килә вар.
Гурут о көз јашыны,
Килавар, ај Килавар.

ТУРШ НАР

Белә сөјләди Анар:
— Нә јаман туршсан, а нар.
Бу туршлуг алчалады,
Верирсән алча дады.
— Хошуна кәлмир, јемә,
Дадым кими дад һаны?
Көрсә, ағзы суланар
Мәни бир јол даданын...

ДАШМА

Биширдијим дашмады,
Һа гыздырдым, дашмады.

КИРИШӘ

— Тез ол, ишә киришәк,
Дүзәлдәк бир киришә.
Миниб онун үстүнә
Дағ ашағы сүрүшәк.
— Бу дағдан сүрүшмәји
Етдим сәнә гадаған.
Онун сылдырымындан
Әскик дејил гада, ган.

БАЛАЧА СҮРҮЧҮ

Јашыл ишыглар јаныр,
Гаршымда јол ачыгды.
Матору ишә салдым,
Машыным јола чыхды,
Һарајлады ки, достум
Габагда вар сәрт дөнкә.
Јоллара набәләдсән,
Узаға кетмә, дөн кәл.
Дејир дөн кәл, дөнәрәм
О, мәнә достдоғмады.
Һәјатда инсан үчүн.
Ән јахын дост, доғмады.

КӘЛ

Јер ешир,
Кәл-кәл дејир.
Бујнузсуз кәл
Кәл дејил.

СЫРҒАКҮЛҮ

Бу дағда вар
Сырғакүлү.
Күләк әсир,
Сырға күлүр.

БӘСДИР ЈОЛЛАРЫ ӨЛЧДҮЈҮН

Бәсдир јоллары өлчдүјүн
Вејилләнмә, јери ишинә!
Әмәлли кет, бөјүк-кичик
Бахыр сәнин јеришинә.

Истәмирик лаға гојаг,
Сәни әлә салаг, күләк.
Јапыш бир ишин гулпундан,
Гол чырмала, бағда күл әк.

Иш көрмөсө кимэ көрөк
Гүввәтлi гол, күчлү биләк?
Бина учалт, јер әк, бағ сал,
Инсан олдуғуну биләк.

ДОСТУМУЗ

Севиндирди һамыны,
Достумуз бу кәлишлә.
Ведрә вериб элинә
Дедик она: — Кәл ишлә!

Чарһовузун ичиндә
Нә јахшы ки, су варды.
Ведрә-ведрә дашыјыб,
Ағачлары суварды.

ҺӘЈӘЧАН

Пәјәләр сыра-сыра,
Бајыр сазағ, сырсыра.
Гара Чобан ғышғырды:
— Һејванлары ғыш ғырды.
Гарла өртүлүб көвшән,
Ала гојун, аз көвшә.
— Тез елә, тап от, әләф,
Јохса оларыг тәләф.

ДИВАН

Ахы нә вахтдан
Диван ат олду?
Онүн белинә
Турал атылды,
Ағшин атылды.
Көрүн нә күнә
Галыбдыр диван?
Инди мән сизә
Тутарам диван.

СӘН САҒ

Кечин биз
апарсағ,
Сөз олар,
Сән апар сағ.

КЕЧӘ

Кәлиб чыхмышыг јајлаға.
Узағ јоллар кечә-кечә.
Гурдуғумуз алачығын
Јаны кечә, үстү кечә.
Ондан чәтин сојуг кечә,
Ондан чәтин исти кечә...

ЈАДДАШ

Әкәр сәндә јохса јаддаш,
Елинә, обана јадлаш.

КӘЛСӘНӘ

Достум, бир дән бәри бах,
Көзәлдими бизим бағ?
Килас верим кәл сәнә,
Нә дурмусан, кәлсәнә...

РӘДД

Түлкүнүн ајағ изи
Ғапымызда рәдд олду.
Тојуғу чырпышдырыб,
Башымыздан рәдд олду.

БИР АЈДЫНЛЫГ КЕЧЭДЭ

Бу ајдынлыг көjlәри
Сејр едирәм ахшамдан.
Елә бил бал сүзүлүр
Көјдән јерә ағ шандан.
Көјдә улдуз көрмәсәм,
Мәнимчүн ар оларды.
О сајрышан улдузлар
Елә бил арыларды...

ЧҮЧӘ

— Ај лүмәк чүчәм,
— Чиб, чиб...
Дән илә долудур
Чиб.
Чағырырам бир кәлмә,
Истәмирсән һеч кәлмә...

ГЫРГОВУЛ

— Гүфәнкими көтүрдүм,
Кедәк вураг ырговул.
— Һеч ағлын башындамы,
Нә умурсан сән мәндән?
Гырговулу ырмазлар,
Һүнәрин вар, ырг, говул
Бу мешәдән, чәмәндән...

КЕТ ӨЗ ИШИНӘ ГАРЫШ

— Тапан кими кирәвә,
Гапыны ач, кир евә.
— Бојун вар бирчә ырыш,
Кет өз ишинә ырыш.

ГАНГАЛ

Әл узатдым дәрим ону,
Дедим јахшы гангалды.
Тиканы батды әлимә,
Јарпағында ган галды.

ХАМА

Набәләдә, хама
Кимди верән хама.

ГАЗАН

Бекар кәзмә, ишлә газан.
Бош галмасын евдә газан.

АРХА

Мәнә чевирдин арха,
Кедиб јыхылдын арха.

ӘКИН, СӘПИН, БИЧИН

Дашыдыг күр-күләши,
Кәлин јери әкин де!
Ај тракторчу ыардаш,
Сәнин ишин әкинди.

Шумламышам торпағы,
Тохум кәтир сәп инди!
Билирсән ки, әкиндән
Сонра кәлән сәпинди.

Зәми чыхыб ыуршаға,
Төкүлмәмиш бичин ди!
Конбајнчы ыардашым,
Сәнин ишин бичинди...

ЧИМЭРЛИКДЭ

Дедим ки, јорулмусан,
Нэфэсини дэр инди.
О јана сары үзмә,
Ора јаман дэринди.
Елхан сөзә баханды,
Һәдәләдим, чәкинди.
Орхан исә боғулур,
Тут әлиндән чәк инди!
Ағзына шор су долуб,
Унутмаз о бу дады.
Белә олар е, достум,
Һә, нечәсән бурда дур!

СӨЗҮ ДЕЈӘНДӘ АЧЫҢ

Сөзү дејәндә ачы
Нијә едирсән ачыҗ?
Јемәк һәлә бишмәјиб,
Ахы һамымыз ачыҗ?!

ГАВАЛ

Әлимдә вар бир гавал,
Һүнәрин чатыр, гов, ал.

НИККӘ

Јеријәндә јер әсәрди,
Никкә ону јерә сәрди.

ЕЛӘ КИ...

Елә ки, көрдү ширә,
Гарышга дөндү ширә.

ӘДӘБАЗ

Бу оғлак чох әдәбазды,
Чүнки онда әдәб азды.

АЈЫДӨШӘЈИ

Мәнә дејирләр
Ајыдөшәји,
Нејләјир ахы
Ајы дөшәји?

БАЛ БАЛА

Додағыны бүзмәкәл,
Шәкәр бала, бал бала.
Тез ол бал је дојунча,
Гој гарышсын бал бала.

ЧЫҒЫРТМА

Истәмирәм чығыртма,
Чил тојуғу чығыртма.

БАЛАМ КҮЛЛӘРӘ БАХДЫ

Бу нә гәшәнк күлданды,
Күлүн јери күлданды.
Балам күлләрә бахды,
Күллүјүнү күл данды.

ГАЛМАГАЛ

Ғышғырдылар:
— Галма!
— Гал!
Дүшдү јаман
Галмагал.

Сүдү төксэн
Сэринчэ.
Сахлајачаг
Сэринчэ...

ГАЛЫНЧА

Табагда
Ун галынча,
Бишир көкө,
Галынча...

СЫНАР

Бир даш атсан ајна көлө,
Чиликлэнэр, су да сынар.
Ораг зэмнини бичэндэ,
Сү сәһәнки суда сынар...

ЈАҒЫШ ЈАҒЫР

Көл сән дә бах Нарын, Нарын,
Јағыш јағыр нарын-нарын.
Үстүнүн тозу, торпағы
Јујулур алманын, нарын.

ГУШҮЗҮМҮ

Белә дејир Гушүзүмү;
Димдикләјир гуш үзүмү.

ИНТИГАМ

Ганадлары гара гарға,
Бир дә кәлмә бизим баға.
Тутдугундан бары усан,
Чүчәләрә даданмысан.
Јазыглары дашыјырсан,
Дамағы чағ јашајырсан.
Сон гојдун севинчимә сән,
Даһа мөндән инчимә сән. —
Белә сөјләди Искәндәр,
Күнләр өтдү, ајлар өтдү.
Чүчәләрин гәнимини
Бир күн јахшы-јахшы күддү.
Тапды гарға јувасыны,
Оғланы фикир көтүрдү.
Дағы арана апарды,
Араны даға кәтирди.
Амансыз интигам һисси
Синәсиндә галдырды баш.
Боз гарғанын јувасына
Јахынлашды јаваш-јаваш.
Очаг чатыб газан асды
Гарға галханда һаваја,
Јумурталары бишириб
Јенә гајтарды јуваја.
Хәбәри јохду хәбәрдән,
Ганадлары гара гарға.
Учуб кетмисән сәһәрдән,
Хошбәхтлијин битди даһа.
Нә шәккин вар, нә дә шүбһән,
Архајынча јашајырсан.
Әлинә фүрсәт дүшәндә
Чүчәләри дашыјырсан.
Һеч тојуғу дүшүнмүрсән,

Анламаға төһөрин јох.
 Өзкәсинә гују газан
 Өзү дүшәр, хәбәрин јох.
 Күрт дүшмүсән нечә күндү,
 Бала јолу көзләјирсән.
 Һәлә дүнјаја кәлмәмиш
 Көрпәни әзизләјирсән:
 — Күнләр дөнүб олду һәфтә,
 Һәфтәләр дөнүб олду ај.
 Јолунузу көзләјирәм,
 Лајлај, балаларым, лајлај.
 Лајлај, көрпәчијәзләрим,
 Көзүнүзү ачын, ачын.
 Дешин, дешин јумуртаны,
 Ананызы гучун, гучун.
 Мәни салыбдыр бу һала,
 Чил тојуғун гарғышымы?
 Бу јумурта чүчәләрин
 Даша дөнмүн көз јашымы?
 Кечә-күндүз интизарла
 Синәми сизә сөјкәдим.
 Чанымда одум галмады,
 Дилимдән одум түкәнди
 Тәки чыхын јумуртадан,
 Сизин үчүн дән оларам.
 Дилим гурусун, өлсәниз
 Баш дашыңыз мән оларам.
 Ғыш кәлиб кәсди ғапыны,
 Гар әләнди дүзә, даға.
 Јумурталарын үстүндә
 Гахач олуб өлдү гарға.
 Искәндәрин көзү долду,
 Дүшмәнини бағышлады.
 Јувасында гахач олан
 Боз гарғаны алғышлады.
 Тутдуғундан пешман олду,
 Һеј өзүнү данлады о.
 Сонсуз бала севкисинин
 Мәһасыны анлады о...

КӨРПҮ ӘФСАНӘСИ

Күнортајды, сүрүнү
 Кәтирдиләр мағала.
 Дашларын көлкәсинә
 Долушду чәпиш, оғлаг.
 Сојунуб Бәркүшадда
 Чимдиләр ата-бала.
 Бу чај һәм севинч иди,
 Һәм дә ки, хата-бала.
 Елә ки, гар әриди,
 Елә ки, дүшдү күршад,
 Ғызмыш бир пәләнк кими
 Күкрәјәрди Бәркүшад.
 Кәмирәрди саһили,
 Һај-һарај гопарарды.
 Габағына нә кечди
 Сүпүрүб апарарды.
 Сел көрпүнү чөп кими
 Ағушуна аларды.
 Бу саһилдән о таја
 Кечмәк мүшкүл оларды.
 Һәр ил көрпү тикмәкдән
 Адамлар јорулмушду.
 Јај иди, сакитләшиб
 Бәркүшад дурулмушду.
 Фикри буланыг иди
 Анчаг гоча чобанын.
 Нечә хилас еләсин
 Бу селдән ел-обаны?!
 Елә ки, күн әјилди,
 Оғлуна деди гоча:
 Сән сүрүнү јај дөшә,
 Мәнсә чимим бир азча.
 Оғул галхды ајаға,
 Оғул чалды түтәји.
 Отлаг үчүн дөјүндү
 Гузуларын үрәји.
 Сүрү дөшә јајылды,
 Севинди бала чобан.
 Отуруб бир тәрәфдә
 Кетди хәјала чобан.
 Ләззәтлә сәјр еләди
 Јамачлары, дүзләри.
 Бирдән мәш әлә дөндү
 Онун гара көзләри.

Көрдү ки, сел ојубдур,
 Шырымланыб тәпәләр.
 Бир гајанын дибиндә
 Баш-башады күпәләр.
 Чағырды атасыны,
 Дилиндән учду сөзләр:
 Нә дурмусан, Ләлә, зәр!
 Ләлә, гызыл, Ләлә, зәр!!!
 Гоча јаман тәләсди,
 Суларда көзү ахды.
 Күләк кими бир анда
 Дәрәдән дөшә галхды.
 Күпәләрин ичиндә
 Гызыллар сајрышырды.
 Гызыллар охујурду,
 Гызыллар данышырды.

ГЫЗЫЛЫН НӘГМӘСИ

—Ким ки, мәни хәрчләјир,
 Һалалыдыр, Һалалы.
 Чүнки сәрф олдуғум иш
 Инсана төһфә галыр.
 Сиз мәни һеј хәрчләјин,
 Көрпү тикин, бәнд салын.
 Сәһралара су чәкин,
 Шәһәр салын, кәнд салын.
 Газыб ора-бураны
 Гызылы кизләмәјин.
 Мәни душтаг етмәкдән
 Бир фајда көзләмәјин.
 Әлдән әлә кечсәм дә
 Әријиб созалмарам.
 Нә гәдәр хәрчләсәниз
 Түкәниб азалмарам.
 Инсанлар кәлиб-кедир,
 Һәјат чај кими ахыр.
 Ким гызылы өзүлә
 Апара билиб ахы?
 Хәрчләјәнләр газанар,
 Кизләјәнләр удузар.
 Хејирхаһ әлә дүшсәм,
 Дөнәрәм бир улдуза.

Јоллара нур сачарам,
 Евләрә нур сачарам.
 Көзләри охшајарам,
 Үрәкләри ачарам...

* *
 *

Гоча әһд еләмишди,
 Тапшырды јада, доста:
 —Јаныма көндәрәрсиз
 Тапыб бир јахшы уста.
 Бир тағбәнд кәлиб чыхды
 Сифаришлә ахырда.
 Она белә сөјләди
 Гоча көзү ахарда:
 —Бах, чајын бу јериндә
 Бир көрпү салачагсан.
 Хатирчәм ол, ај уста,
 Һаггыны алачагсан.
 Уста нәм-нүм еләди,
 Уста чәкди өзүнү.
 —Бурда көрпүмү олар?—
 Кери көтүр сөзүнү!
 —Бир тағ бурда олачаг,
 Бир тағ бурда...
 Тез Ләлә
 Чибиндән үч-дөрд гызыл
 Чыхарыб атды селә.
 Тағбәндин үзү күлдү,
 Тағбәндин көзү күлдү.
 Јанаглары гызарды,
 Елә бил гызылкүлдү.
 —Пул сарыдан чәкинмә,
 Хатирчәм ол, ај уста!
 Хәбәр көндәрәчәјәм
 Гоһума, јада, доста.
 Көмәјин дә олачаг,
 Гол чырмала, кир ишә!
 Анчаг буну унутма,
 Гол гојдунму бир ишә,
 Кәрәк чан јандырасан,
 Ишләјәсән үрәклә.
 Көрдүн ки, гаршыладыг
 Биз сәни дуз-чөрәклә.
 Уста ишә башлады,

Чалады даны даша,
Ики сәһилдән кәлән
Тағлар кәлди баш-баша.
Көзәл көрпү јаранды,
Көрпү нә, бир тамаша!
Устаны гәрг етдиләр
Зәрә, ала, гумаша.
Бәркүшад һеј күкрәјәр,
Бәркүшад һеј тәләсәр.
Анчаг алмаз вечинә
Сели, сују ЛӘЛӘЗӘР.
Ме'мар әли елләрин
Ғынағындан чыхыбдыр.
Тағлара бах, селләрин
Сынағындан чыхыбдыр.
Адамларын арзусу
Бу көрпүдән кечмәкди.
Бәркүшадын көзүндә
Елә бил ки, чешмәкди—
Ләләзәр.
Бу «ејнәји» таханда
Чај чошуб, дашыб кәлиб.
Онун јох, адамларын
Көзүнә ишыг кәлиб.
Бу көрпү салынандан
Хата-бала совушуб.
О сәһиллә бу сәһил
Бир-биринә говушуб...

1989

АТ, САЛБА, ГАМЧЫ

Топумузу көтүрүб
Биз өјүнә-өјүнә
Чубуг аты сәјиртдик
Чардахлыдан Әјинә.
Әјин јолу чәмәнлик,
Әјин јолу күл-чичәк.
Отлары тапдамамыш
Ирәли нечә кечәк?
Һарај салды горугчу:
—Бичәнәкдән тез чыхын!
—Һирсләнмә, Зијад дајы,
Сөјлә, нә олуб ахы?

Горугла нә ишимиз,
Һејләјирик оту биз?!
Нә өзүндән чыхмысан,
От јемир һа атымыз.
О ғышгырды, биз чандыг,
Әјинә нә тез чатдыг?!
Бир дә көз ачыб көрдүк
Дүз кәндин ичиндәјик.
«Атларын» нә вечинә,
Биз тәр-су ичиндәјик.
Тәр ахыр алнымыздан,
Тәр ахыр үзүмүздән.
Тез сәрилдик чәмәнә.
Һејми вар дизимиздә?!
Әјинин ушағлары
Төкүлүшүб кәлдиләр.
Бизи сел-су ичиндә
Көрүб хејли күлдүләр.
Топумуза баханда
Һәсәдлә аһ чәкдиләр.
Бизи Армудлугдакы
Мејданчаја чәкдиләр.
Армудлуга бахып бир,
Һамынын көзү бурда.
Армуд бағы салыбдыр
Тәбиот өзү бурда.
Ағачлар үзә күлүр,
Нә нөв десән армуд вар.
Дәрдимиздән саралыб
Будагдакы армудлар.
Чубуг атлар чеврилиб
Бир анда салба олду.
Ләззәтли армудларла
Ағачын диби долду.
Једик, једик о ки, вар,
Биз дојдуг, көз дојмады.
Әјин ушағларыјла
Хејли футбол ојнадыг.
Кимин һеји вар гача,
Еһ, јаманча удуздуг.
Капитана бахын бир,
Елә бил ки, гудузду.
Үстүмүзә ғышгырыр,
Алов чыхыр көзүндән.
О да ојнаја билмир,
Хәбәри јох өзүндән.

Футбол гуртаран заман
 Көрдүк дүшүб гаранлыг.
 Инди бәс биз неjlәjәк?—
 Чашыб галдыг бир анлыг.
 һәр колу, һәр гајаны
 Ширә дөндәриб кечә.
 Әјиндән Чардахлыја
 Инди гајыдаг нечә?!
 Дүшдүк јолун ағына,
 Та неjlәjәјдик ахы?!
 Једәјимиздә атлар,
 Үрәјимиздә горху.
 Ичимизә салмышдыг
 һамымыз сәсимизи.
 Инди ата-анамыз
 Јәгин ахтарыр бизи.
 О јандан ишыг кәлир,
 Бу тәрәфдән ит һүрүр.
 һәрдән гушлар охујур,
 Бизи һејрәт көтүрүр.
 Аз галыр гујруғуну
 Көзүмә соха түлкү.
 Нағыллар аләминә
 Дүшмүшүк елә бил ки?!
 һәчәткәјә чатанда
 Тохдадыг бир балача.
 Јенидән сүвар олду
 Атымыза—ағача.
 Евә чатанда јаман
 һирсләнмишди атамиз.
 Онларын әлләриндә
 Гамчы олду атымыз.
 Енди топуғумуза,
 Енди күрәјимизә.
 Анчаг тохдаглыг кәлди
 Бир аз үрәјимизә.
 Кечә нараһат јатдыг,
 Говрулдум сәһәрәчән.
 Әјинин гапысына
 Гол вурдум сәһәрәчән.
 Ағачлар башларыны
 Тәрс-тәрс булајырдылар.
 һирсләниб мејданчаја
 Армуд туллајырдылар.

БИР ТОРБА ЧӘРДӘЈИН НАҒЫЛЫ

Бағымызы көтүрүб
 Әрик әтри јаманча.
 Өзү јетишиб дүшүр,
 Кимди чыхан ағача...
 О гәдәр јемишәм ки,
 Лап дојмушам әрикдән.
 Онун чәрдәкләрини
 Јығыб гурудурам мән.
 Бачыларым дәнәни
 Сындырырлар, јејирләр.
 «Неjlәјирсән јығмағы,
 Сән дә сындыр»—дејирләр.
 Кимди онлара бахан,
 Сөз әсәр етмир мәнә.
 Сәһәрдән ахшамачан
 Дәнә јағырам, дәнә.
 Неjlәк, өз ишинизди,
 Күлүн, күлүн мәнә сиз.
 Ғышда бала дәнәчәк
 Чәрдәјин һәр дәнәси.

* *
 *

Санки бир торба дәнә
 Бир торба гызыл иди.
 Ону көрчәк, ушаглар
 Нөвбәјә дүзүлүрдү.
 Шәкләнирди гулаглар.
 Шәкләнирди гулаглар
 Пәрванә тәк башыма
 Фырланырды ушаглар.
 Күндә ики-үч дәнә
 Сындырырдым дәнәдән.
 Бачым ағламсынырды,
 Нә олар, вәр мәнә дә!
 Вермирдим бирини дә,
 Јандырырдым онлары.
 Јада салырдым мәнә
 Күлдүкләри анлары.

Бир күн... Бир күн нә көрдүм,
 Инанмадым көзүмә.
 Никар гоз сындырырды,
 Тәрс-тәрс бахдым үзүнә.
 О јанда Аидәнин
 Башы јаман гарышыб,
 Сындырдыгы чәвизин
 Ләпәсинә дарышыб.
 Дедим мәнә дә верин,
 Үзүмә бозардылар.
 Дедим: — Чәрдәк верәрәм,
 Бир азча гызардылар.
 Нирсләниб бәрк ғышгырдым:
 — Ди јахшы, көрәрсиниз!
 Сиз јалвара-јалвара
 Мәнә гоз верәрсиниз.
 Тез јүјүрдүм јухары,
 Өз торбама көтүрдүм.
 Ловға-ловға онларын
 Гаршысына кәтирдим.
 Гызларын икиси дә
 Шән-шән үзүмә бахды.
 Әл узатдым торбаја,
 Овчумда габыг чыхды.
 Анам мәнән сорушду:
 Нијә көзләрин долуб?
 Дедим: — Бир торба чәрдәк,
 Бир торба габыг олуб.
 Ағладым һөнкүр-һөнкүр,
 Мәним дәрдим ағырды.
 Күлмәкдән ушагларын
 Көзүндән јаш ахырды...

1987

ӨРДӘК БАЛАЛАРЫ

Чыхды бир чүт јумуртадан
 Бир чүт өрдәк.
 Ајаглары иччә, көдәк.
 Бојланараг саға, сола.
 Икиси дә дүшдү јола.

Аз кетдиләр, үз кетдиләр,
 Дәрә, тәпә, дүз кетдиләр.
 Көј, чәмәндә бу өрдәкләр
 Бир кәпәнәк тапмышдылар.
 Бәрәси бир ганадындан
 Јапышдылар.
 Һеј дартдылар, Һеј дартдылар
 Ганадлары гопартдылар.
 Јенә јола дүзәлдиләр,
 Дәрә кечиб дағ ашдылар,
 Чәмәнләрдә долашдылар.
 Шимшәк чахды, јағыш јағды,
 Шагғылдајыб сулар ахды.
 Чашды өрдәк балалары,
 Гачды өрдәк балалары.
 Туш олдулар гурбағаја,
 Гошулдулар гурбағаја.
 Кетдиләр суја чатдылар,
 Јенә чәтинләшди ишләр.
 Атылдылар көлмәчәјә
 Демә үзә билирмишләр.
 Аз үздүләр, чох үздүләр,
 Онлар ачлыға дөздүләр.
 Кәлиб чатдылар саһилә
 Бахдылар чичәјә, күлә.
 Бөчәкләрә дарышдылар,
 Дағ јухары дырмашдылар.
 Аз галхдылар, чох галхдылар,
 Дөнүб архаја бахдылар:
 Дәрин имиш дәрә нечә?
 Дүшәчәкләр јерә нечә?!
 Бирдән дағдан бир гуш учду,
 Өрдәкләр атылыб дүшдү.
 Тулландылар гаја үстән,
 Ганад ача билирмишләр.
 Аз учдулар, чох учдулар
 Дүшдүләр бајагкы көлә.
 Үзүб-кери гајытдылар,
 Дејә-дејә, күлә-күлә.
 Горхдулар бала өрдәкләр,
 Бүрүдү әтрафы думан.
 Јумуртадан чыхдыглары
 Гамышлыға чатан заман.
 Көрдүләр бурда бир гуш вар,
 Һеј аглајыр, бу нә ишди?!
 Өрдәкләри көрән кими

Севинчдән атылыб дүшдү.
 Көрпэләри эзизләди,
 Силди көзүнүн јашыны.
 Ганадыјла тәмизләди
 Тез онларын үст-башыны.
 Таныјыб ана өрдәји
 Севинди бала өрдәкләр.
 Гошулуб аналарына
 Дүшдүләр јола өрдәкләр.
 Јанларыны баса-баса
 Онлар кәндә гајытдылар.
 Јејиб арпадан, буғдадан
 Бөјүдүләр, бој атдылар.

БАЛЫГ ОВУНДА

Тиловуму көтүрүб
 Кетдим балыг тутмаға.
 Гармаг атдым, бир гәшәнк
 Балыг дүшдү гармаға.
 Дил ачды бирдән балыг,
 Деди: —Мәни суја ат.
 Эвәзиндә көр сәнә
 Нә верирәм бу саат?!
 Ону бурахдым чаја,
 Гармаг атдым јенидән.
 Инанмадым көзүмә
 Гармагы дартанда мән.
 Сорушдум өз-өзүмдән:
 Бу нечә олан ишди?!—
 Гармағыма балыг јох,
 Бир гуту илишмишди.
 Гуту, гуту, нә гуту!
 Нәсрәтлә бахдым, бахдым.
 Ачдым онун ичиндән
 Нағыл китабы чыхды.
 Ачыб ону
 Охудум.
 Бири варыды,
 Бири јохуду...
 Бир гыз балыг вар иди,
 Бәркүшадда јашарды.
 Нәғмәсини суларын
 Нәғмәсинә гошарды.

Елчи кәлди онларын
 Гапысына һәр јердән.
 Каһ һәкәри чајындан,
 Каһ Араздан, каһ Күрдән.
 Елчиләрин һамысы
 Бир-бир дөндүләр кери.
 Биләндә ки, гыз балыг
 Бәркүшад балыгынын
 Оғлуна көнүл вериб.

* *

*

Чајын саһилиндәки
 Кәндә тој олду бир күн.
 Көзәл тәсадүф иди
 Бу да балыглар үчүн.
 Гара зурна мәләди,
 Динди торпаг да, су да.
 Дүшдү балыгларын да
 Сүмүјүнә бу сәда.
 Тоју тоја гатдылар,
 Шәнлик етди јүз балыг.
 Бир-биринә говушду
 Оғлан балыг, гыз балыг.

* *

*

Онлар көрпә балыглар
 Кәтирдиләр һәјата.
 Гызбалыг ана олду,
 Оғланбалыгса ата.
 Бир дәфә ата балыг
 Илишди бир гырмаға.
 Судан чыхды керијә
 Гајытмады бир даһа.

* *

*

Чај буланды, дурулду,
 Ај доланды, ил өтдү.
 Ана балыг зәһмәтлә
 Бир чүт оғул бөјүтдү.
 Јолландылар дәнизә
 Оғланлар елм далынча.

Тәһсил алдылар, кери
 Гајытмадылар анчаг.
 Бир дәннз гызы илэ.
 Евләндиләр һәрәси.
 Јаддан чыхды Бәркүшад,
 Ону һәзин нәғмәси.
 Јаздылар ки, анаја
 Хам олмушуг биз әввәл.
 Нә көрмүсән о чајда
 Сән дә дәннзә көч кәл.
 Анчаг бурда јашамаг
 О гәдәр асан дејил.
 Хырдача балыглары
 Ири балыглар јејир.
 Һәр шеј јахшыды, бирчә
 Јемәк иши чәтинди.
 Имканын варса әкәр
 Дадымыза чат инди.
 Би аз сохулчан кәтир
 Бизим үчүн өзүнлә.
 Кәл, хошбәхт күнүмүзү
 Көрәчәксән көзүнлә.

* *
 *

Мәктубу охумагчун
 Лама чыхды ахардан.
 Ана балыг дүшүнүб
 Чаваб јазды ахырда.
 —Көзүмүн ишыглары,
 Гурд тапмаг дејил асан.
 Ананыз өлсүн, сизә
 Тапаммадым сохулчан.
 Өзүм дә ач галырам
 Чајда сохулчан һаны?
 Атаныз бирчә гурдун
 Олмадымы гурбаны?!
 Бурда ишләр шулугду,
 Балыг тутан чохалыб.
 Динамитин сәсиндән
 Динчлијимиз јох олуб.
 Каһ да көрүрсән чаја
 Чәрәјан бурахдылар.
 Тора, гармаға шүкүр,
 Тәләф олур балыглар.

Каһ да дәрман төкүрләрд
 Гырылырыг азардан.
 Јепә дәннз јахшыдыр,
 Гајытмајын сиз ордан.
 Сағ олун дә'вәт үчүн,
 Чох-чох разыјам сиздән.
 Анчаг ки, Бәркүшаддан
 Ајрыла билмирәм мән.
 Атанызын сүмүјү
 Бу торпаға гарышыб.
 Мәним үчүн доғмадыр,
 Бу чајын һәр гарышы.
 Әзизләрим, сиз чаны
 Бәдәндән ајырмајын.
 Гоча вахтымда мәни
 Вәтәндән ајырмајын.
 Инсанлар сөјләмишкән:
 Көјнәк кәтан јахшыды.
 Гүрбәт чәннәт олса да,
 Јепә вәтән јахшыды.

1982

СУМГАЛЫТЫН НАҒЫЛЫ

Ата, мәнә нағыл даныш,
 Китабда олан олмасын.
 Ата, мәнә нағыл даныш,
 Ичиндә јалан олмасын.
 Белә деди оғлум мәнә,
 Ону сөзүнү хошладым.
 Дирсәкләниб пәнчәрәјә
 Белә бир нағыл башладым:
 Бири вар иди,
 Бири јох иди.
 Бу көрдүјүн биналарын,
 Күчәләрин бири јох иди.
 Һәр јердә гуру сәһра иди,
 Күләк гуму сокурарды.
 Јај күнәши бу јерләри
 Говурға тәк говурарды.
 Күл-чичәјә һәсрәт идик,
 Еһ, бу нечә баһар иди?!
 Чаван әмиләр вар иди,
 Чаван халалар вар иди.

Ахышыб кэлдилэр бура,
 О эдилэр, о халалар,
 Кэлдилэр ки, бу торпағын
 Дәрдинә шәрик оалар.
 Нә'рә чәкиб бу јерләрин
 Мүркүсүнү дағытдылар.
 Су кәтириб сәһраларын
 Синәсинә ахытдылар.
 Чаванларын архасынча
 Бу јерләрә баһар кәлди.
 Онлар гарангуш олдулар,
 Охудулар, баһар күлдү.
 Баһар күлдү, һәр күлүшү
 Ағач олду, чичәк олду.
 Салдығымыз хијабанлар
 Бир-бириндән көјчәк олду.
 Евләр дүзүлдү јан-јана,
 Сәһра дөнүб шәһәр олду.
 Бу јерләрин кечәси дә
 Бир ишығлы сәһәр олду.
 О эдиләр гәһрәмандыр,
 Севир онлары ел-оба.
 О эдиләр баба олуб,
 Аслан баба, Әсәд баба.
 О халалар гәһрәмандыр,
 Ишләјирләр, оғул, јенә.
 О халалар нәнә олуб,
 Зәминә, Күлбаһар нәнә.
 Көзәлләшир шәһәримиз
 Үрәјимиз дөнүр даға.
 Бу нағылын ардыны да
 Бөјүјүб сиз јазарсыныз
 Әлинизлә бу торпаға,—
 Тәзә евләр тикәрсиниз,
 Тәзә парклар саларсыныз.
 Оғул, сиз дә кәләчәјин
 Асланлары оларсыныз,
 Әсәдләри оларсыныз.

1978

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

Гәлбиндә варса тәпәр,
 Алнындан күнәш тәпәр,

Јол. Анамын хатирәсинә	3
Тез-тез јуху көрүрәм. Јухумда бир ағ ат көрдүм	4
Ат белиндә	5
Бир өвуч торпаг. Нәнәм ушаг кимиди	6
Һавајы өлүм. Тәкәдир верән сүрүнү бада	7
Нәрминин көзләри	8
Јағыш, кирпич, көз јашы вә кирпич. Чајлаг дашларынын нәғмәси	9
Бојландыгча. Дүнјамызы бәзәјәк	10
Јер күрәмиз. Балача әскәр	11
Фајда вә гајда. Ијнә. Ушаг ше'ринә ағыз бүзәнләрә	12
Көлкәни истәмирәм	12
Гоча ағач гурујанда. Чобанјастығы. Сармашыг күлү. Нөвбә	13
Бизим торпаг. Дүнја. Биздән габаг	14
Јашамаг уғрунда мүбаризә. Баба. Гәмәрин нәмәри	15
Ганад, үзкәч. Балығын сөзү	16
Һејкәл. Һејкәл рәғгасәләр	17
Борунун һарајы	18
Сүрүчү нәғмәси	19
Чичәк јағышы	20
Ганым. Кил-кил чај	21
Атам маһны охујур	22
Ингилаб. Һабилин каманчасы	23
Јоллар. Оғлум дејир. Күзкү	24
Ит вә кечә. Дашағыл чајы. Мишар чај	25
Мунчугду кол. Солмаз чичәји	26
Гуру ағачын сөзү. Ананын сәси. Сәбәб. Мүәллим	27
Бөјүрткән колу. Горугчу кол. Кәндәлаш. Күләк јатыб	28
Челли Чем	29
Јарашармы. Дүнјанын көзү. Сәһрин көзү	30
Күнәбахан. Ағачлар. Дөрд карандаш. Очаг башында	31
Очағын көзләри. Күлән газан. Дан улдузу	32

Баһарым, севинч пајым

Гышым, пајызым јајым.

Дили ачылыр Баһар	33
Өпә-өпә. Јаз гары. Ағ чичәклә сәһбәт	34
Баһарын мәктубу. Бу баһар. Илк баһар кими	35
Күл вә чичәк. Будаглар бар кәтирәндә	36
Алманын ики үзү. Декабр-јанвар	37
Гарлы күнләрин ишығы. Гар вә јағыш	38

Будагларын ағ ишығы. Торпағын пајыз нәғмәси	39
Јүкү азалан машинлар. Чыртма. Учмаг истәјән ағач	40
О чәмән. Уч ана	41
Јашыл јуху. Ағ булудлар. Чәмәндә чичәк олду. Сәһрли дәрман	42
Баһарын сәфири. Күнәш хош үз көстәрдикчә. Јазда	43
Гар кәтирән гара кун. Көбәләк севинчи. Тут ағачынын нәғмәси	44
Пајызын көлкәси. Гары нијә әритдин	45
Јарпаг әввәл ачылыбса. Бу чәмәндән булуд кечиб. Долу, јағыш, гар	46
Баһарда сары јарпаг. Пајыздан баһарачан. Тәләсән гыш. Гар гыз	47
Шахта баба. Сүлһ	48
Тәзә ил. Гар алтында. Гар јағды бир гарыш. Елчин нијә үшүјүр	49
Бу ағачын үрәји. Ән учгар јарпаглар. Донмуш сүјүн нәғмәси	50
Баһар шәкли чәкирәм. Гар тәнзиф	51
Јаз. Арзунун арзусу. Јаз кәләндә. Сирр ачан пајыз	52
Сәһрли ачар. Бечә верән арылар. Јајда вә гышда	53
Пајыз лөвһәси. Пајыз сары бојајыб	54
Гарағач. Јарпаг боју. Чөл сичанынын нәғмәси	55
Тез елә алма кәтир. Кор думан. Ишыг көрнүсү	56
Биринчи чүмлә. Көк. Гој сојусун һавалар. Чәнуб гышы	57
Әлдән чыхан гар пајы. Гар јорган. Гыш сәсими ешитди. Гајанын буз сағгалы	58
Гошгар. Гарлы күндә. Сумгајытда гыш	59
Јаз кәлир. Көј чобаны. Пајызла гышын көрүшү	60
Јерә хәзәл дөшәјир ки. Сәмәни. Јаз нәнә. Новруз тонгаллары	61
Дәниз һарда чимир. Дәниздә чимән көзләр. Дәниз чичәкләјиб	62
Мөһүр. Пәнчәрә шүшәси. Ан. Көзлүк	63
Јухары галхан шәләлә. Сиз мәнә јарпаг көстәрин	64
Јарпаг мәктублар. Көлкә. Гарангушун дөшүндә. Гозалар	65
Оғуз гышы. Гыш	66

**Ушагсыз ев, ушагсыз ел
Сусуз дәјирмана бәнзәр.**

Ушаг. Адам балача оlanda	67
Ачар. Баба мәктәбә кедир. Сүд	68
Адам кичик оlanda. Чүчәләр вә ушаглар	69
Евдә јохду. Бөјүк	70
Ики чај, ики шәһәр. Нәрдиван	71
Јох, кәсмә. Көзлә. Јункүләшәчәк. Белә охумаг олмур	72
Ағачларын идманы. Гарға, күчүк, гузу. вә балача Күлтәкин	73
Һәлә өлмә. Розанын хаһиши. Хатирә. Ојунчаг шир	74
Јусифин тәәччүбү. Ана сохулчанын чавабы. Сичан вә өкүз	75
Ајкүн Ајкүнүн бибиси. Күл сатанын нәғмәси. Дүјә	76
Көкә. Чырырам ки. Пилләкәндә концерт	77
Шокалад кағызы. Ачы, ширин, турш. Күлзарын анасына дедик-ләри	78
Зөһрә. Гузум. Мән бал дејиләм. Күлү вә күл	79
Ајнурла сөһбәт. Ачкөз. Далымча кәлир. Самирлә сөһбәт. Елә бил	80
Ај булаға кедән чығыр. Гулун. Гузулар әмишәндә	81
Тәкәрли бешик. Компот	82
Гујуја гарпыз атдым. Евчијим бөјүмәди	83
Үрәјимин ичиндә. Једдинчијә кечән чанта. Тәәччүб	84
Јарпаг арасында баш. Гичмәт	85
Вураған гоч. Ики гардаш. Тәнәффүс	86

Итмиш палтарлар. Пара чөрәк	87
Ана, горхма. Су ичмәји севирләр. Һәјәт гәдәр	88
Сары бадымчан	89
Динләјән јохса. Јухуда көрмүшәм ки. Тәләсик суала тәләсик чаваб	90
Салатын улдузу. Тәләсмә. Гара гарға	91
Дүнјанын јүз чүр иши вар. Ағ гөнчә, сары чичәк. Тоз. «Нәм-нәм», «Чај-чај», «Бај-бај»	92
Мач. Дырмығын јумруғу. Белә кетсә. Гардашынын кәшфи	93
Ағзым. Һаваја үјгүн. Топ	94
Илк ов. Курселин кағызлары	95
Тә'тил. Креслонун үстүндә. Јашыл дон	96
Шүшәсилән. Мән	97
Нечә јејим. Сән демә	98
Лифтин гапысы ағзында галан чәкмәләр. Ајсел сүд истәјир	99
Күл. әкәрсән. Карандаш. Булуд көјдә олар	100
Үј... Үј... Машынын башы вармы. Охшады. Стәкан	101
Телевизорун јаратдыгы доғмалыг. Чәјирдәк. Ат, машины. Очаг	102
Бәдән. Ган. Јастыг. Јај. Ширин чајын хәтринә	103
Ана һирсләнәр ахы. Курсел нијә кизләниб	104
Чәкмә. Нијә хәстәләнимсән. Сән гышгыранда. Горхурам. Јерин диши	105
Гар мәнә чатмаз. Әкәр балачајамса	106
Сөзү сәһв јазанда. Бағча јахшыды	107
Ағач һәкими. Күндүз дејир. Күндүзүн чавабы. Каманча	108
Нәнә-бала. Әлвида, кәлинчијим. Севинир Күндүз бала	109
Гәриб суал. «Аппа», «Оппа». Мүтәккә	110
Гызыл гум. Хоккејчи панағы. «Өндүм гара торпағы». Оғлумун суалы	111
»Ана, һирсләнмә. Паравоз. Гәнд јемирәм ки. Курселин чавабы	112
Курсел кәндән гајыдыб. Мәнә анд олмајанда. Кечә нәнә	113
Ај палтар сәрир. Кечә лөвһәси. Гар булуду	114
Күнәбахан тохуму. Сөзә бахсајдын. Әкәр. Бој артымы. Кур-селин алмасы	115
Хәјјам. Гарағат. Дадлы јуху. Јај јухусу	116
Јастыға де. Диш нијә битмир. Ишыглы күлләр	117
Нарынч. Башмагдан һикајәт. Сизә мејвә дәрәрдим. Ојунчаг	118
Ајы баласы. Алма алмаја бәнзәр. Ағачын тәшәккүрү. Палыд јумуртасы	119
Бағчаја кедәндә. Самокат. Әми үзүн гырханда	120
Параја дәјмә. бүтөвү кәсмә. Күндүз вә мәстан. Түлкү, газлар, гызлар	121
Илгар вә газлар. Алма. Елсәвәр. Фәрг	122
Алча. Мән олмасам. Дүрданә. Конфет. Кор бычаг	123
Мејвәннин сөзү. Күл. Сачы узансын дејә. Кор бычаг	124
Пәнчәрәни ачмајын. Ики бабанын бир нәвәси	125

**Пәнчәрәсиз јашамаг бил ки, әфсанә сөздү.
Үрәјин пәнчәрәси бир чүт ишыглы көздү.**

Лајлалы ахшамлар. Күнәш, ај	126
Ахшам, сәһәр. Отлаг. Күнәш санки очагды	127
Булудлара топ атырам. Булуда бах, булуда. Улдузларын бахышы	128
Һәр көзүн өз јухусу. Ај арыглајыб	129
Јуху. Бизим гапынын эәнки. Сәс шлагбауму	130
Чахмаг дашы. Һамар дәниз. Данышан бутулкалар	131
Кечәләр итләр һүрүр. Еһтијат ачарын нәғмәси	132

Сынаг. Ишыг вэ довшан	133
Кишнэрти эвэзинэ. Јастыг	134
Тэк оланда. Автобус сүрүчүсү. Күнчүтлү көкө	135
Чэрэјан. Сас	136
Гуш јувасы тикмишэм. Чичэк ачан ишыглар. Бу эминин сач- лары. Гочалар да ушагды	137
Көнүл ше'р дејечэк. Пишијин көзлэри. Гын вэ көзлүк	138
Даш вэ торпаг. Чанлы паравоз. Кэсилмөјөн шүшэ	139
Ишыг севкиси. Гачан аг турп. Јухуда көрдүјүм нағыл	140
Газајагы. Гэриб дајаначаглар	141
Од. Көз гэфэси. Гавал	142
Чај вэ булаг	143
Чичэк пәнчэрэси. Пөһрэлэр вэ күлэк. Күлэн далгалар. Тор- пагым. Сөһрли пэтэклар.	144
Сөһрли пиллэкөн. Чашгынлыг	145
Сэсинин далынча кэлэн мшын. Агач өмрү	146
Чәпәрли бағчадакы күл. Шимшәк. Нур јағышы	147
Дәниз јолу	148
Дәниздән кечән јоллар. Дәнизин үзү. Дәниз кәләми	149
Дәниз гохусу. Дәнизи ојадан гыз	150
Дәнизә кедәндә. Дәниз дөшәји. Ата дәниздән кәләндә	151
Јухума дәниз кирир	152
Нәлә дәниз јатмајыб. Дәнизә јағыш јағыр. Дәниз нијә ника- ранды.	153
Чәләнк. Рәнкләрин исти-сојугу	154
Көзләр нә рәнкдә олса. Рәнк вэ сәс	155
Пәнчәрә	156
Гамышлыг. Далға пиллэкән	157
Кәл. Дәјишмә. Сүнбүл һөрүкләр	158

Севимли чичәкләр, көзәлләр, көјчәкләр

Чәләнк Новрузкүлү	159
Булуд ана	160
Јер вэ көј. Күлләрин бајрамы. Севинән күлләр	161
Кәпәнәјин күл дүканы	163
Гэриб чичәк. Оғлум кетди чәмәнә	164
Шеһ. Атлы. Думан јолу	165
Бу шәһәрә кәлән гатар. Гуш булагы	166
Кәл-кәл дејир. Гапымызда битән агач	167
Мешәмиздән көчән агач. Шәфалы ијнә	168
Чәтир. олду. Чәмәнә сәпилән көјгуршагы. Бадам	169
Гуру будаг. Рәнкбәрәнк көрпү	170
Булуд ичиндә ишыг. Чичәк. Чичәкләрин арасында	171
Мәнзәрә. Лөвһә. Гонаг. Чичәклә сөһбәт	172
Күлэк. Балача балыгчы. Саһилә	173
Күндән күнә. Күнәш ваннасы. Илбиз. Күлэк вэ ај	174
Гарпыз тумлары. Дарчын. Михәк. Күлүмбаһар	176
Зәјәрәк. Су јорған Даг. чајы	176
Гара рәнки севирәм. Назырча ев. Чај јухары ахан сел	177
Јаландан аглајыр. Көлкә. Алтда галан дамчы	178
Адлар. Көбәләк һејкәли. Көбәләк севинчи	179
Көј јерәми енибдир. Агачын нәғмәси. Ај пијада олса да	180
Сәмада ај үзүрдү	181

Ким зәһмәтә көнүл версә, Әввәл-ахыр һејир тапар

Әкәр инсан истәсә	182
Ары вэ шаир	183
Су еви Верталјот	184
Јадикар. Әл	185
Чәпәр. Кечикмиш гајгы	186
Көрпү. Архын өнүнү кәсдим	187
Бөјүрткән колу. Кәзән улдуз. Бичин	188
Нәһәнк үтү. Үзү јохуша. Тахыл бичини. Лимон бағында	189
Бојана. Ананын иш отагы. Әкдијим агач битди	190
Неһрә вэ мән. Сазбәнд	191
Гызыл әл. Бу сәнин, о торпагын	192
Торпага үрәк ачдым. Бир будаг эвэзинә. Агач	193
Тәләсмә, достум, тәләсмә. Агачларын шәһәри. Полад борулар	194
Метро. Кәзән тарла	195
Гәләм. Сөз агачы	196
Шаир ојунчагы	197
Сөз ову. Кешикчи арылар. Сап чыгыры	198
Дөнәр. Арх	199

Кимин ки, ганады вар, Учмаг она јарашыр.:

Гуш. Дурна чырагы	200
Көрпә гушун нәғмәси. Сағсаған охујанда	201
Мәнә көј үзү верин. Ешшәкарысы	202
Гарышга тоју	203
Түстү бөчәји. Салам апар. Ај кәпәнәк, кәпәнәк	204
Милчәк севкиси. Гэфәсдә јашајан гуш. Парабизән	205
Јува. Үзән занбаглар	206
Уғурлу ов. Ганадлы мејвәләр	207
Гарын көмәји. Шайин. Күрт тојуг	208
Учан јумурта. Дүнја, сәни хош көрдүк	209
Јувадакы дәјирманлар	210
Һава јолу. О елә бәрк учур ки. Ганадлар	211

Бир сөз сәнин, Бир сөз мәнин,

Сиз онсуз да... Јашыллашыр. Јашыл золаг	212
Папаг. Арынын чавабы. Үстүмдән өтән булуд	213
Хорузун пајы. Балача пәһләван. Бујнуз	214
Кәпәнәкләр охујур. Јадыма сал. Ики-беш	215
Нағара. Кирпи. Сәнә сојуг дәјечәк. Ики әрәбин сөһбәти	216
Дәниз нијә дузлудур. Јерин гулагы	217
Үзә јазылан јазы. Әкәр су чох олсајды. Шәһәрдә нә кәзирсән	218
Үзүм. Памбыг, јохса даш. Оптик ох	219
Ики гардашын бир бачысы. Чаваб вер. Тапмышам. Довшан	220
Елә бил ки... Нијә гышгырдын. Һансы һава агырды	221
Нијә салам вермирсән. Нәнә вэ нәвә. Он биринчи адам	222
Ханәндә. Нијә ачыдыр. Дүзкүн чаваб	223
Бөјүрмәк, ја бөјүмәк. Самирлә сөһбәт. Сөзлә	224
Мән дүшәндә. Говлуг. Чајдан. Ајаг дишләјән чәкмә	225
Мешәнин горхусу. Шеһ	226
Фотошам. Су буз тәк олдуғундан	227

Чох разысан өзүндөн
Дүшэрсэн һа, көзүмдэн.

Һим-чим. Үшүжән ағач	228
Кичиткән вә кәпәнәк. Јува үстүндә дава	229
Гәләм вә позан. Јолунмуш ат гујругу	230
Сапанд. Сөз көтүрмәјән ушаг	232
Арпа вә бурда. Сојугдан утанан түлкү. Түлкүнүн јалварышы	233
Чәмән олмаг истәјирсән. Колун һадәси. Сағсаған вә соған	234
Довшанын килеји. Хоша кәлән сөјүш	235
Чајда сөһбәт. Овчу вә түлкү	236
Јараса әмри. Ај вә күләк. Дәрәнин дағ чајына килеји	237
Бығлары сүнбүл пишик. Аранын суалына дағын чавабы. Довшан вә тысебаға. Ағач вә гарпыз тағы	238
Мүбанисә	239
Билетсиз сәрнишин. Лејләк вә бүлбүл	240
Годуг вә чејран. Тутугушу	241
Гузу, һеј. Қашы вә нашы уста	242
Ишығфорун үч ишығы. Нә үзлә	243
Елә бахма. Чох күвәнмә. Јаланчы елә билир. Баш	244
Өјүд. Говурға битәрми. Ағачын гарғышы. Ики даш. Гәнишәрә чых	245
Ким билир дәрсеимизи. Ата ше'р јазанда. Јумурта	246
Һејкәл. Будагда дишләнән әзкил	247
Сәһв. Гујругу јолуг сәрчә	248
Һәја олмаса. Топун әвәзинә. Ики ит. Үшүжән китаблар	249
Јадында галмыр. Далы-далы кедән оғлан. Шапалаг өпүшү	250
Нә јахшы. Нә ачмысан јаханы. Өчәшмә	251
Әкил-бәкил. Шар кими. Анасыны ким чох сеvir	252
Күчүмә сојуг дәјәр. Гурулдагдан гурултаја	253
Кечп мәшг едир. Тутарлар	255
Күч. Намы күлүр Орхана. Јумурта вә сичан	256
Милчәкдән горхан оғлан. Копчу Гәдим. Сичанлар нәрд ојнајыр	
Вердији бара көрә	257
Бу ит. Шир нијә бөјүмүр. Дуз-буз	258
Үзкүчүјә бахын бир. Рөвшанә	259
Батағлыг. Гаранлыгдан горхан гыз	260

Дилимизин сөзләри

Елин дә тарихи вар	261
Коға. Һерик шуму. Һозәки	262
Салба. Садаг. Дәрјаз	263
Гәзил. Сичим вә чаты	264
Хама вә гајмаг. Бир тала баһар. Өрүш	265
Киркирә. Теши. Бадыш	266
Нәнә чөрәк биширәндә. Даббаг	267
Довла. Әрсин. охлов вә сач. Ахур	268
Чирә. Кәрә-күрә. Илхы. нахыр, сүрү	269
Сәллими. Һерағач-сава	270
Чыр. пејвас. Јатар	271
Јарытмырсан дејәрләр. Севинч. Азан	272
Мығмыға. Шәффаф. Гысыр. Сапанд	273
Дәрзи вә дәрз бағлајан. Суал-чаваб. Даш	274

Бу чинаслы ше'рләр.
Көр сәнә нә дејирләр?

Адсыз ше'рләр	275
Кәләчош. Гала. Тахта. Јашыл ај. Итин күчүјә нәсиһәти	282
Пајтахт	283
Көвлү јемиш истәјән. Тикан. һәр тәрәфи гар алды. Кәлинчик балам	285
Тәнбәлиңи мәсләһәти. Гоҗ вә төкә. Биринчи. Кен доланма.	286
Елшад Анадан күсән оғлан	287
Гәндаб. Бирәбитдән. Саатсаз. Пирсаат Гыјаг от. Халча	288
Нар. Киләвар. Турш нар. Дашма. Киришә	289
Балача сүрүчү. Кәл. Сыргакулли. Бәсдир јоллары өлчдүјүн	290
Достумуз. Һәјәчан. Диван	291
Сән сағ. Кечә. Јаддаш. Кәлсәнә. Рәдд	292
Бир ајдынлыг кечәдә. Чүчә. Гырговул. Кет өз ишинә гарыш	293
Гангал. Хама. Газан. Арха әкин, сәпин, бичин	294
Чимәрликдә. Сөзү дејәндәә ачыг. Гавал. Һиккә. Елә ки	295
Әдәбаз Ајдылөшәји. Бал бала. Чыгыртма. Балам күлләрә бахды Галмагал	296
Сәринч. Галынча. Сынар. Јағыш јағыр. Гушүзүмү	

Посемалар

Интигам	299
Көрпү әфсанәси	299
Ат, салба, гамчы	302
Бир торба чәрдәјин нағылы	305
Өрдәк балалары	306
Балыг овунда	308
Сумгајытын нағылы	311

Бу китабын нәшриндә мәнә ярдымчы олан достларыма дәрия минәт-
дарлығымы билдирирәм.

Рафиг Јусифоглу

(Әлијев Рафиг Јусиф оглу)

Чичәк јағышы

Бакы, «Шуша» нәшријаты, 2000

Редактору: *Васиф Гулијев*

Рәссамы: *Илгар Тофигоглу*

Техники редактору: *Сәлим Әһмәдов*

Јығылмаға верилиб: 21. 07. 2000. Чапа имзаланыб: 28. 08. 2000.

Кағыз форматы: 84×108 1/16 Мәтбәә кағызы № 1. Әдәби
гарнитур, јүксәк чап үсулу. Физики чап вәрәги 20. Сифәриш 305.
Тираж 500. Гијмәти мугавилә илә.

«Шуша» нәшријаты.

Китаб Азәрбајчан Республикасы Мәтбуат вә Информасија Назир-
лијинин «Гызыл Шәрг» Ичарә Мәтбәәсиндә чап олунмушдур.
Бакы, Гәзи Асланов күчәси, 80.

40000M

